A propos de la gravure frontispice voir l'article de :

WOLF-HEIDEGGER (G.). Observation classique, autopsie et expériences sur l'animal, triade fondamentale de la recherche en médecine.

in : Symposium Ciba, vol.5, n° 3, 1957, pp.75-76.

STEPH: BLANCARDI

ANATOMIA

PRACTICA RATIONALIS,

SIVE

RARIORUM CADAVERUM MORBIS DENATORUM ANATOMICA INSPECTIO.

ACCEDIT ITEM TRACTATUS NOVUS DE CIRCULATIONE SANGUINIS PER TUBULOS, DEQUE EORUM VALVULIS &c.

AMSTELODAMI.
Ex officina Corn: Blancardi in Platea Vulgo de Warmoes Straat
MDCLXXXVIII.

DOCTISSIMIS, EXPERTISSIMIS AC EXCELLENTISSIMIS

VIRIS,

D. FERDINANDO GRUIWARDO, M.D. ET URBIS GOESÆ SCABINO, &c. &c.

D. ANTONIO NUCK M. D. ORD. ET PROFESS. HAGÆ COM. INCOMPARABILI &c.

D. JOANNI ÆGIDIO EUTH, M. D. ARCHIATRO SAXON. PRACTICO HAGIENSI FELICISSIMO &c.

D. JOANNI VAN DUEREN, P. ET M. D. APUD ROTERODAMENSES PRACTICO ERUDITISSIMO. &c.

HOCCE

MNHMEION

SACRUM ESTO.

LEC-

LECTORIBUS
S.

SI *quæras utilia, hic ſiſte gradum, Lector, nihil utilius, nihilque ſuavius quàm Noſocomium noſtrum, quod tibi intrare licet. Maximè enim confert Cadavera Morbis denata Oculis in-*

tueri, eorumque Viſcera perluſtrare. Experientia omnium rerum Magiſtra, hac methodo docebit Morborum omnium originem. Ne dicas me alienæ meſſis fructus collegiſſe: ſed illud ſciendum, mihi defuiſſe occaſionem, tantam Cadaverum catervam diſſecandi: plu-

rimas

rimas tamen dedisse Historias; quas & ipse observavi, & cultro erudito dissecui, sufficiat; cæteras ex aliorum relatu immiscere volui. Primò ostenditur Morbi Historia, deinde Cadaveris inspexio; postea Ætiologiam adjunxi brevissimam. Si hæc tibi ar-

rideant Lector, plura dabo. Vale.

Sum-

Summo Philoſopho, Anatomico, Medico,

STEPHANO
BLANCARDO
N. F.

ANATOMIAM PRACTICAM ſuccenturianti ANATOMIÆ REFORMATÆ.

NUnc juvat Aonios ſeno pede ducere campos.
Aptáque cum quinis, Carmina ſcripta modis.
Stephane, qui tanti menſuram nominis imples,
Pectora qui lacte &, candidiora geris.
Stephane, Phœbea, qui morbos pellere noſti,
Atque Machaonia, clarus in arte, micas
Stephane, Batavicis, qui commemoratus in oris,
Et Nomen, toto ſpargis in Orbe, tuum.

* 5 Vir

Vir Zelande, quibus cælo te laudibus æquem?
Dicam, & Apollinea, carmina digna, lyra?
Quicquid habet novitas, te non latet: Atque Vetustas,
Quæ condit, promis pectore cuncta tuo,
Te, pollere novis tantum BLANCARDE: repertis,
Garrula fama tulit. Credere desinimus:
Et tantum rebus, tempus trivisse negamus;
Nam Veterum linguas excolis, atque novas.
Aut si quis dubitat, facient fidem, aurea scripta,
Scripta, quibus verè secula nostra beas.
Sæpe ego digestos, volui numerare, libellos;
Non potui, numero copia major erat.
Eminet inter eos, quam cerno, PRACTICA, libro
Nominis ejusdem connumerata, suo.

Nullum

Nullum majus opus miratur & æquat Olympo,
  Fama recens, itidem fama loquetur anus.
Ut meritò ſtupuerint omnes tentamina tanta!
  Conatusque novos; poſtera gensque ſimul.
Sique alios, aliis libris ſuperaſſe, videris,
  His binis IPSUM TE ſuperaſſe reor.

Volante Calamo,

Amicus Amico L. M. Q.

poſuit

I. A. TRONCHINUS.

L. G. Profeſſor Acad: Franequerenſis.

Sagacissimo Philosopho & Medico

D. D. STEPHANO BLANCARDO

φιλίας ἕνεκα festinanter posuit

JOHAN. ÆGIDIUS EUTH, *Hassus, Med. Doct. Archiater Saxonicus, Pr. Hagiensis.*

BLANCARDUS Patriæ non
soli, natus amicis,
Qui prodest aliis & nocet
ipse sibi.
Quæ certè multo sunt exantlata labore,
Exhibet egregia dexteritate,
libris.

Ex-

Eximium facinus? pergas præclarus in Orbe,
Doctor eris *Batavis* charus & ipse tibi.
Opto DEUS facili cursu tua cœpta secundet,
Ut raros fœtus edere porrò queas.

EJUSDEM IN EUNDEM.

Annon BLANCARDUS Medicorum scripta peragrat?
Magna repentè notat, utilis esse cupit.
Doctrina rerum Medicarum mens sua fervet.
Dignus ut assiduâ laude vehatur, erit.

Ad Doctiss. Celeberr: & Expertiss: Virum

D. STEPHANUM BLANCARDUM

Med. & Ph. Doct.

C. M. S.

Quum ederet Observationum Anatomico-practicarum Centurias duas.

Ἐπίγραμμα.

Μακρὰν μὲν τέχνην, βιοτὴν δὲ ἔειπε βραχεῖαν
 φαρμακίης ἀστὴρ χρύσεος Ἱπποκράτης.
Εἶπε καὶ ἀτρεκέως. οὐ γὰρ παύροισι τέλεσσι
 Ἑρμοσύνην ἡμῖν χρεῖα χρόνοιο φέρει.
Χ' ὡς θαλάσσης φιλέουσι κέλευθα ὁδῖται ὀξείας
 Σύντομα, τῶν τεχνῶν παιδία συντομίαν.
Τοὔνεκα δεικνύμενος διδαχὴν βραχεῖαν ἐκ τοῦ Συνόψει
 Ανατομῆς τεύχων, ἄξιός ἐστι κλέους.
Ἄξιός ἐστι κλέους καὶ τιμῆς ἀθανάτοιο
 Ἡ μάλα ἐργασία: ἄσπετα δῶρα λαβεῖν.
Συλλογὴ ἡν Βλαγκάρδε τεὴ σκεδάσειε σόφισμα
 Ἐλλόγιμος φρίσσει ἀνδράσιν ἐλλογίμοις.

IDEM

IDEM AD EUNDEM.

QUam stupefacta foret si cerneret ulla Vetustas
Artis apollineæ dogmata certa suæ!
Dogmata quæ possunt hodiè monstrarier, & quæ
Arte Mathematicâ splendidiora nitent.
Practica Blancardi docet Observatio, quam sint
Certa, quod immensùm Sectio & ipsa docet.
Aspice quam tenui coacervat maxima libro
Blancardus, tantæ commoditatis opus.
Pascit & argutâ solidè farragine mentem
Arte salutiferâ Ductor, & Author erit.

Digna

Digna viri virtus triplici diademate, digna eſt
Laudibus à ſerâ Poſteritate coli.

JOHANNES VAN DUEREN.
Th: Ph: & Med: Doctor.
Practicus Roterodamenſis.

ONT-

ONTSCHULDIGING

Aan den Hr.

Autheur deses Boeks.

Heer BLANKARD. *Schrijft gy in 't* Latijn,
Het voegd, dat, op de zelfde wijze,
Ik u, en uwe Schriften, prijze:
Maar; laat het lofdicht Neêrlandsch *zijn:*
Want, schoon ik schreef in alle taalen,
'K zou toch uw deugd nooit achterhaalen.

De bedillende Momus voldaan,
door de HEER

STEPHANUS BLANKAART,

Phil. en Med. Dr.

Schrijvende den

ANATOMIAM PRACTICAM.

H*Oogmoedige* Artz! *hoe menigmaal misleid*
Waanwijsheyd u, met ongegronde droomen!

(Dus

(Dus schreeuwd veeltijds de domme *Onweetenheid*)
Gis vrij waar uit de kwaal is voortgekomen,
En plaag den Mensch met zwavel, zout, en zuur,
Zo dit niet helpt, dat zal gewisslijks sterken:
Of anders schuif de schuld op Vrouw Natuur,
Als wederstaande uw middlen, in het werken.
O Artz! *indien de Mensch waar van Krystal,*
Het broejnest wierd eens eindlijk opgedolven —
Van Gicht, *van* Stuyp, *en ander ongeval!*
Men zag het bloed, door de ingewanden, golven;
Hier voort gestuwd, daar wederom verlet,
Men zag het scherp, 't geen hem zo vaak doet kermen.
Wensch (wildge zijn een vreugd aan 't droeve bed)
Om vensters, in het hart, en maag, en dermen.
Swijg, dwaaze! want daar is al in verzien.
Lees, en herlees het boek, zo wel geschreven,

Dat

Dat BLANKARD wêer de
Weereld aan komt bîen,
Nooit moê van jeets, tot trooſt en
heil, te geven.
De *Ontleedkonſt* heeft u alles hier
ondekt,
En klaar, als met den vinger, aan-
gewezen
Wat brand, wat kou, wat flaeuw-
te en pijn verwekt.
't Gaat wel! zie daar! hy heeft het
Schrift gelezen.
Door u, *myn Heer*, is *Momus* dan
voldaan.
Hy ziet den Menſch nu, als ge-
venſterd, aan.

LUDOLPH SMIDS,

M. D.

Groningenſis.

Op

Op de

ANATOMIA PRACTICA

geleerdelijk met redenering ontledigt

Door

STEPHANUS BLANKAART,

Med. Doct. &c. *binnen*

AMSTERDAM.

DE Wetenschap trekt ons uit dommigheden,
Zy zuivert en ontroeit de Ziel; en doet
Al barende in haar teelen kracht van reden,
Die door welsprekentheid de zuiver, zoet,
En aardigheid van tale en woorden maken.
Zo word de mensch door 't menschelyke opgeheft.
Zo kan men tot verborgentheden raken;
En valsheid werd van waarheid overtreft.

Door

Door dooden raakt men dus tot wetenſchappen;
En 't levend' leert hoe 't met haar is geſtelt.
Zo weet een wetende Arts des levens ſappen,
En wat den menſch aan 't hart en aderen quelt,
En lever, long, en nieren te onderſcheiden,
Met ſpieren, zenuwen, en alles wat
De kleine Weereld is, met lof verbreiden,
Dat God zo konſtig in een Niet omvat.
Dank hebt gy Yveraars, en gy Heer BLANKAART,
Die met de reden wikt wat waarheid is.
Gy Leerelingen toont, dat gy een dank gaart,
Aan die u 't licht vertoont uit duiſternis.
Zyn ſnege bezigheid die zoekt u voordeel,
En leid u teder brein in kennis voort,
Dat gy, als hy, krygt een ervaren oordeel,
En weet wat dat tot zulken kunſt behoort.

Wie

Wie de reden met de zinnen kan doen treden
In een verbond, volbrengt een Meesterstuk.
Deze eerentroon beklimt hier BLANKAART heden,
En toont het pit van wysheid met geluk.
Dus werd de macht, die Zielen komt te drukken.
Gefnuikt. Geheimen in den mensch, de mensch
Noch onbekent, zo voordeellyke stukken,
Geleert, tot troost, tot nut, en dienst, en wensch.
Laat dan geen lof in Lethes stroom versmooren,
Schoon addertongen gal uitbraken; 't doet,
Als waarheid werd met reden als herbooren,
De wetenschap opwellen in 't gemoed.

J. v. Royen.

STE-

ΓΝΩΘΙ ΣΕΑΥΤΟΝ

Steph. BLANCARDI
ANATOMIA
Practica Rationalis.
SIVE
Rariorum cadaverum morbis denatorum
ANATOMICA INSPECTIO.

I. OBSERVATIO.
Vulnus Diaphragmatis.

Famulus cujusdam centurionis inter bellandum Sclopetari globulo læditur. Globulus sub sterno prope thyroidem cartilaginem ingressus, carnosam diaphragmatis partem perforat, qui intra quintam & sextam Sinistri lateris costam exitum habebat.

Curabatur à dextris Chirurgis Vulnus quidem externum, sed ventriculi debilitatem cum dolore retinebat, adeo ut à cæna se temperare cogebatur. Mensibus octo elap-

elapsis, in immensum abdominis incidit dolorem, colicum mentientem; & quamvis à quibusdam remediis, non nihil opis sentiebat, dedit tamen animam.

Abdomine aperto, maxima coli, flatibus distenti, pars, per Vulneris olim diaphragmati inflicti foramen, in Thoracis cavitatem penetraverat: mirum tamen, quia vulnus vix minimum digitum admittebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Æger noster de dolore ventriculi quærebatur, quia continuis exspirationibus, coli pars, per vulnus diaphragmati inflictum, sursum pressa erat; hinc exitus ex ilio in colon, & per consequens ex ventriculo in duodenum denegabatur; unde flatuum distentio, quia aër liberè ἄνω aut κάτω transire nequibat. Porro ex distensione & ciborum & flatuum non tantum dolor ortus, sed ipse ventriculus ex dolore cibos ferre non potuit, atqui exinde debilitas orta. Hoc etiam accedit, quod colon per exiguum foramen delatum, admodum angustabatur, & excrementa non nisi difficulter per arctum vulnus, perque intestinum inde coarctatum ascen-

ascendebant ; hinc, quia intestini istius latera continuo abradebantur, dolor ortus est.

II. OBSERVATIO.

Diaphragmatis Vulnus.

Fabri cujusdam famulus cultro per Diaphragmatis nervosum centrum perforatur, qui & tertio die obiit.

IN abdomine aperto, nullus ventriculus inveniebatur, sed per foramen septi transversi inflictum, pollicis crassitiem adæquans, totus ventriculus sursum in thoracem latus erat, adeo ut à parte abdominis conspici haud poterat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Idem casus ferè est ac præcedens, ubi colon respirando per vulnus diaphragmatis in Thoracis cavitatem ascenderat : sic etiam in hoc fabro ventriculus exspirando per illud foramen sursum ferebatur, adeo ut in abdomine neutiquam inveniri potuit. Dico hoc factum fuisse per exspirationem, quia inter exspirandum abdominis musculi intus tracti, intestina cum ventriculo diaphragmati

affricant; hinc per foramen huic illatum, potuerunt facile vel inteftina vel ventriculus furfum trudi, & ordinarium locum relinquere.

III. OBSERVATIO.

à Cephalalgia demortui capitis anatome.

Juvenis ftudiofus per tredecim vel quatuordecim dies immani capitis dolore continuò affligitur, tandem poft febrem auctam, vigilias, motus convulfivos & fabulationes deliras, obiit.

CRanio aperto, vafa fangui fera, meninges perreptantia, mirum in modum, fanguine turgebant, adeo ut, finubus diffectis, ferè ad uncias octo effluxerat. Ipfæ meninges difcolores ac inflammatæ apparebant. Cerebrum ipfum intra gyros & anfractus aqua limpida madidum: ventriculi eodem liquore turgebant, cerebri fubftantia admodum mollis erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Succi nutritii meninges & cerebrum irrorantes, à caufa qualibet præce-

præcedente, five ab acido nimio, five frigore externo, inspissati, canaliculos, eas partes perreptentes, liberè pertransire nequibant, unde obstructio: ex obstructione inflammatio; hinc sanguinis cursus aliquomodo impeditus, vascula sanguinea immensum distendebant.

Sed regerit forte quispiam, quare sinus sese exantlari nequeant, cum à principio angusto incipiant cruorque inde in multo ampliores ductus currat, contrario modo ac in arteriis?

Respondeo; istos finus sanguinem recurrentem versus jugulares venas, cum cranii mœnia relinquant, ab humore lymphatico adeo exterius premi ac angustari, ut liber descensus sanguini denegetur, plusque sanguinis per carotides advehatur quam remeare per jugulares possit.

Porro lympidus iste liquor procul omni dubio ex ruptis lymphaticis effusus fuit, unde & cerebri moles minus firma & madida evasit. Ubi enim obstructiones, ibi vascula lymphatica sæpissimè vel nimis distenduntur, vel rumpuntur. Liquor iste extravasatus & acidus factus corrosit membranas τοῦ ἐγκεφάλου,

unde *dolor capitis* graviſſimus.

Sanguis cæterique ſucci intra cerebrum retardantes, incaluere; hoc eſt, particulæ acidæ & alcalicæ quibus ſanguis abundabat, à ſubtili materia invicem in actum ſuſcitabantur; quod, ſanguine celeriter currente, non ita fit, ſaltem non animadvertitur à nobis: calor iſte à nobis vocatur *febris*: quæ tandem, accreſcente tumore phlegmonide, magis exacerbabatur, quia ſanguini ex cerebro deſcendenti minor exitus concedebatur: exinde facile colligimus, quo ſanguis magis retardetur, eo major particularum acidarum cum alcalicis lis.

Vigiliæ cauſabantur non tantum ex dolore intollerabili, ſed fibrillæ ipſius cerebri ab humore iſto lymphatico irritabantur, unde in ipſa cerebri ſubſtantia, minores quaſi convulſiones concitatæ; hinc nulla quies.

Dum de auctis hiſce convulſionibus, ſenſibiles motus in genere nervoſo oriebantur: ab eadem etiam cauſa fabulationes deliræ dependent. Nam propter convulſiones cerebri, ideæ male repræſentantur, peſſimeque judicantur & proferuntur.

Oſſis

IV. OBSERVATIO.

Ossis Femoris caries, ac Fractura.

Juris consultus de tumore dextri genu quærebatur, cum dolore ingenti: hoceo morbo octo mensibus affligitur. ad se interim doctissimos medicos ac chirurgos vocat, sed nihil auxilii attulerunt. Postea cum lecto decumbebat, ac de latere in aliud se vertebat, os femoris in duas partes prope genu diffractum est, & brevi post obiit.

POst mortem femur aperiebatur, ejusque os in duas partes circa genuum apophyses diruptum cum carie inventum fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Prudentissimus vir circa genu ex obstructione vasculorum quorundam tumorem habuit; liquor obstruens acidus factus periosteum corrosit, unde gravissimus dolor; corrodendo tandem, ipsum os invasit, idemque totum carie usque ad intimâ consumpsit; cum jam consultissimus vir se de latere in latus volvebat, non difficile

fuit concipere, id præ corporis onere, quod sæpe femori innititur, in partes duas rupisse.

V. OBSERVATIO.

Puellæ post lapsum, & multo fletu à torminibus, dissectio.

Puellula quindecim mensium cecidit ex trabe, in platea, ni fallor, jacente; postea continuo ferè flebat, corripiebatur febre continua, fortè à doloribus ventriculi aut intestinorum.

Aperui cadaver præsentibus plurimis discipulis; inflata admodum ac rubicunda intestina erant; ventriculus lacte materno, acidissimo, fætido ac in particulis caseosis concreto turgebat. Cætera abdomini contenta sana. Notatu dignum, quod ventriculus, licet haud discoloratus, adeo mollis fuerat, ac si putridus fuisset.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Si conjicere liceat, non essem in ea opinione, puellulam hanc à lapsu læsam fuisse. Sed eam ab alteratione & acida sanguinis prædispositione in fe-

febrim incidisse. Quid efficiat alteratio norunt omnes: nempe convulsivi motus in cerebro & corde excitati, sanguinis, reliquorumque succorum motus impediunt: hinc frigus, ac post id cruoris incalescentia, quæ febris dicitur. Puto enim omne frigus, quo cum febres incipiunt, à convulsionibus cerebri & cordis oriri; omnia quippe symptomata febribus in principio concomitantia (ut sunt Horrores; Oscitatio; palpitatio & tremor cordis; vomitus; sitis; respiratio difficilis; pulsus celer, & sæpe convulsivus, &c.) id indicant. Sanguis interim in eum statum volvitur, ut ejus particulæ acidæ & alcalicæ à subtili materia facile invicem commoveantur, unde calor, & incalescentia.

Ut ad rem redeamus: inveni ventriculum quasi putridum, procul omni dubio à materia contenta, acidissima. Hinc liquet, matres & nutrices lactantes pessimè facere, si acidis vescantur; revera quo magis ab acido participet lac maternum, eo pejus infantes habent, præsertim juniores. Acidum igitur contentum corrosit ventriculi tunicas.

à Convulsivis motibus intestina in-

flata fuerunt; & quia hinc inde inflammationibus quasi obsessa erant, rubicundo colore ea tingebantur. Nam ubi inflammatio, ibi sanguinis subsistentia vel potius tardior motus.

Non mirum est infantem ab hisce torminibus continuo flevisse ac tandem obiisse, cum partes hæ supra modum sensibiles sint, ferè ex meris membranis constantes.

VI. OBSERVATIO.

Hydrocephalos sive abortus septem mensium, ejusque apertio.

ANno MDC. LXXVI. Calendarum Januarii decimo septimo dissecui Leovardiæ septem mensium abortum. Mater gravida ac paupercula desiderabat comedere carnem vaccinam salitam, quam præ egestate ad lubitum habere non potuit; tandem à vicinis vel ab aliis civibus eandem nacta est. Cum porro ferè satiebatur, quidam cornice fores pulsat, quas ut aperiat, à mensa surgit & per gradus descendens, cecidit, frustum istius carnis adhuc

adhuc bucca tenens. Poste aabortivit.

Abortum Paulo Post præsente *Augustino Reinalda* aliisque Chirurgis aperuimus. Caput per magnum, intra spatium crassæ & tenuis meningis duæ circiter libræ, lymphæ cruentæ continebantur. glandula pinealis solito majus & lympha turgida. Cerebrum aquosum & molle. In ore habebat vesicam lividam & carni salitæ, coctæque similem: primo intuitu carnosum quid esse putabam, sed incisione facta, lymphæ unciæ ferè triginta ad laqueare vi quasi adactæ, saliebant: hæc vesica totum os implebat, ac linguam adeo premebat, ut ab interiore gingiva oriri videbatur, cum alias ortum multo posterius habuit.

Cystis aquosa videbatur mihi esse partem æsophagi posteriorem, & hinc liquet cur ventriculus adeo parvus erat, hujus vesiculæ constituendæ gratia, ventriculus sursum trahi debuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Porro quoad hydrocephalon ex lapsu matris ortum, dicimus matrem una cum fœtu eadem quasi vita frui,

eodem modo ac ſurculus arbori inſertus: omne enim quicquid patitur mater gravida, idem patitur embryon; matris terror fuit & embryonis; vaſcula lymphatica matris, ſatis rigida ac tenacia erant ne à terrore rumpantur, ſed in fœtu nondum excluſo mollia admodum, ac facile fragilia, unde vaſcula lymphatica, cerebro contenta, ruperunt; liquorque effuſus, cranium necdum coalitum, immenſum dilatarunt, hinc *Hydrocephalos* ſeu *Capitis Hydrops*.

Sed unde veſicula ori contenta? Experientia ſatis docuit, quid non poſſit matris imaginatio. Fibræ nempe œſophagi adeo à liquore ex ruptis lymphaticorum vaſculis dilatatæ fuerunt, ut veſicula extra os quaſi propendere coacta fuit: interim vaſcula quædam ſanguinea, cruorem reducere impotentia, rubedinem & livorem veſiculæ induxerunt, eo modo ac ſi carnem ſalitam, voraciter à matre ingeſtam repræſentaret.

VII. Observatio.

Cadaveris, post obitum à cordis palpitatione, inspectio anatomica.

Annorum circiter viginti homo, corpore gracili ac teneri, per aliquot annos cordis palpitationem passus est, quæ adeo violenta fuit, ut costæ extra locum protruderentur, imo tumor à vehementi palpitatione in sinistro pectoris latere manifestè videbatur. In carpis pulsus remissus satis. Se quietum tenere cogebatur, nam ad quemvis motum paulo celeriorem anhelus fiebat, & cum animi deliquio palpitatio augebatur. Tandem post crebras lipothymias ac paroxysmi exacerbationes vehementiores, cum manuum ac pedum infrigidatione, mors, qua nihil exorabilius, colophonem imposuit.

Dissecto Thorace, cor solito tumefactum erat, præsertim dextra cavitas; quæ & sanguine coagulato non tantum tumuit, ast carnosum latus magis carnosum & crassum, quam solet, fuit. Arteria & vena pulmonalis, coagulato cruo-

re distendebantur, vena autem cor ingressura interius cartilaginosa substantia fere claudebatur, adeo ut vix aciculam crassam admittebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Causa hujus palpitationis manifesta est, omne enim malum ab occlusione venæ pulmonalis dependebat. Cum enim sanguini per cordis sinistram cavitatem liber transitus non patescit, in cordis ventriculo dextro ac pulmonibus, eorumque vasis certè stagnare cogitur; & per consequens novimus sanguinem stagnantem coagulari, hinc sanguis grumosus & coagulatus ortum habuit, imo & cordis vasorumque pulmonalium intumefactio, præsertim dextri ventriculi, qui & magis musculare, crassum & robustum erat, quia occludente vena pulmonali fibræ cavitatis dextræ, eo fortius sanguinem in pulmones propellere debuerint, hinc vis istarum fibrarum aucta fuit, & fibræ magis magisque distentæ, ut illi qui à juventute continuis laboribus se assuescant, robustiores, & magis torosi fiunt, quam qui delicatiori vita fruuntur.

Facilè quoque percipimus, quare cor

cor tam vehementer costis allidebatur, ac costæ extrorsum protruderentur, hoc quippe factum fuit à motu cordis fortissimo, nam cum sanguis venam pulmonalem subire non poterat, motus quasi duplicabatur, quia sanguis se reflectere cogebatur.

Ad quemvis motum concitatiorem anhelus fiebat, ex eo quod sanguis tunc celeriori motu per pulmones concitatus, ibidem gradum progressionis sistebat: atqui hoc modo, impletis à sanguine stagnante pulmonibus, aeris introitus excludebatur, & anhelus fieri coactus fuit.

Arteriarum pulsatio in manuum carpis admodum remissa fuit, non mirum, nam ex cordis sinistro Thalamo paucum sanguinis exiebat, unde & succi cerebrales pauca quantitate in cerebri glandulosa parte segregabantur, qui & elater pulsuum, omniumque actionum in humano corpore sunt.

Morte tandem appropinquante, sanguis ferè in pulmonibus fixus stagnabat, quare & partium externarum frigus oriebatur, nec non lipothymiæ crebræ.

Alia

VIII. OBSERVATIO.

Alia cadaveris, à cordis palpitatione denati, inspectio.

Similem ferè observationem anno M. DC. LXXXIII. medio decembris hic *Amstelodami*, præsentibus *Fred. Ruisch*, *van Seil*, *van Tongeren* aliisque doctoribus & Philanatomicis, habuimus.

Vir, nisi fallor, triginta annorum, cum viveret, quotidie de tussi cum anhelatione pectoris ac gravitate circa hepatis regionem quærebatur: ac à motu corporis celeri in cordis palpitationem incidebat, quæ postea sensim cessabat. Aliquot diebus ante obitum crebras lipothymias patiebatur.

Thorace dissecto, aliquot libris lymphæ, recenter ex vasculis lymphaticis effusæ, pectoris cavitas repleta erat: cor duplo majus quam solet: arteria magna una cum valvulis circa cor, osseam seu potius petrosam duritiem acquisiverat, & tam arctè occlusa, ut vix cressiculæ crassiusculæ glandem admittebat. Hepar planè scirrhosum fuit.

MOR-

MORBI ÆTIOLOGIA.

Per anguſtatam & penitus ferè concretam arteriam, tanta ſanguinis copia eam pertranſire nequibat, quam quidem decuit: ideoque in ipſo corde ſtagnare ac motu ſuo reflecti cogebatur, unde jugis cordis palpitatio, ejuſque laterum dilatatio, & magnitudo ſolitam peripheriam ſuperans. Cum porro ſanguis nec pulmones liberè pertranſire poterat, lymphatica vaſcula adeo premebantur & coarctabantur, ut ruptis vaſculis, lympha in cordis cavitatem effluebat.

Sanguis interim & cor & pulmones ſubire impotens factus, in ipſo hepate, à quo ad cor magna quantitate ſolet aſcendere, morari nimis coactus fuit, ac interim ex mora diuturna in eodem coagulatus fuit, & corruptus, unde circa jecoris regionem dolor gravativus. Cætera viſcera ſatis ſana erant, quia à ſanguine minus lædi poterant.

IX. OBSERVATIO.

Anatome cujusdam, qui ex dolore circa renum & lumborum regionem obiit.

Vir quadraginta circum circa annos natus, ab annis tribus cruentis renum ac dorsi doloribus nonnunquam recurrentibus laboravit, & inter mingendum arenulas rubras magna copia excrevit; quibus symptomatis vomitus gravissimus accedebat. Omnes medici ad medicandum adhibiti, eum nephriticum aut calculosum judicabant. Is tandem sævissimis hisce doloribus repetentibus, morti succubuit.

THorace aperto, finister pulmo sanguine extravasato turgidus fuit; alias pulmones sani satis. Cor se bene habuit: diaphragma in latere sinistro ac in parte carnosa erat perforatum, per quod foramen, putrida quasi caro, livida, ac nigricans perterebravit. Sed cum ad abdomen ventum esset, ipsum pancreas longitudinem duarum spithamarum, duarumque manuum transversarum latitudinem obtinuit. Porro putridum

dum ac cancrosum; regio circa spinam, venamque cavam, corrosa fuit, imo renes ipsos sphacelo obduxit ac putridos reddidit, nec arenæ nec calculi inventi sunt. Bile intestina consperfa erant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quoad in pulmonibus sanguinis extravasationem, illam casu ex gravissimo vomitu, procul dubio factam credo. Novimus sæpe vasa sanguifera ex vehentissimo vomitu rupisse, quod lippis atque tonsoribus notum est. Cum enim aër inspiratus pulmonibus vi convulsiva exprimatur, necesse est quædam vasa admodum constringi & angustari; qua occasione interim vasa à sanguine affluente ad rupturam implentur, & hinc sanguinis ad aliquot libras effusio.

Porro quam difficile judicatu fit de lumborum doloribus, hic liquet: ab omnibus medicis calculosus judicabatur, cum interim ne ullum calculi vel arenularum stigma in toto cadavere inveniebatur. Sed rogabis, unde arenularum copiosa mictio? ad id respondeo, arenulas non fuisse per urinam excreta; sed quia lotium

tium nimis salsum ac rubrum erat; arenulæ, postquam friguit, ad latera, mediante salsedinis crystallisatione, concreverunt: quod sæpe in propria urina animadverti, præsertim post esum asparagorum; tunc lotium reddidi fœtidum sine arenulis; ast cum aliquot horis steterit, ecce ingens arenularum rubrarum copia matulæ albæ ex *porcellana Hollandica* factæ, lateribus adhæsit.

Origo totius morbi igitur, fuit obstructio glandularum pancreas constituentium: succus enim, qui dicitur pancreaticus, nimis lentus, & acidus erat: lentor sive mucago obstruxit glandulas pancreatis, adeo ut succus, alias fluidus, per ductum pancreaticum in duodenum sese exonerare non potuerit: cum interim copiosior succus ibidem sequestraretur, & major sanguinis quantitas acumularetur, quam per vias ordinarias reduci potuerit, corpus pancreatis immensum augeri debuit: atqui hinc patet, cur debito longius & latius erat.

Deinceps si Visciditati huic admixtæ sint particulæ acutæ sive acidæ, utrinque scindentes, tota pancreatis machina corroditur: hinc pri-

primo inflammatio, & deinde cancer: cujus ſuccus admodum corrodens, partes vicinas, & carnoſam diaphragmatis partem primo perforavit; poſtea renes, venamque cavam cum ſpinæ regione ſphacelo ac putredine corrupit.

Per foramen diaphragmati corroſione illatum, expirando, abdomenque cum inteſtinis intus verſus diaphragma premendo, pancreas in thoracis cavitatem latum fuit; eo modo, quo *Hiſtoria prima & ſecunda* de ventriculo ac inteſtino colo dixi.

Non mirum inteſtina bile fuiſſe ſpurcata, cum fellis veſicula huic glandulæ vicina erat: atqui mos non eſt in tuto exiſtere paries cum proximus ardet. Et ſi folliculus fuiſſet integer, ductus bili communis ob vicinitatem meatus pancreatici, potuiſſet facile corrodi, unde bilis per inteſtina flavedo.

X. OBSERVATIO.

Post brachii vulnus materiæ purulentæ per alvum & urinam excretio.

Nobilis gallus per brachium sinistrum pugione perforatur; accommodato secundum artem vulnere, per alvum & urinam purulenta excernebat non pauca; ast si vulnus ipsum multum puris evomebat, per anum & vesicam istius ejectio minuebatur. Tandem obiit.

PAllida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres. Post mortem viscera omnia sana.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Læso brachio, plurimæ etiam fibræ non tantum carneæ sed & ductus, succum lacteum adducentes, læsi sunt; isti ductus lactei quicquid effundunt leviter coagulatur, quia moram trahi debet: istudque coagulum *pus* vocatur. Si illud pus à ductibus succum nutritium revehentibus absorbeatur, una cum sanguine tan-

tandem ad glandulas inteſtinorum, nec non ad renes ducitur, qui & pus in inteſtina & veſicam ejiciunt, atqui ſic per anum & veſicam fuit puris ejectio. Et illud pus, in vulnere jam reſtitans non abſorbeatur, ſaltem illud necdum effuſum, & in vicinis partibus degens, circulando ad inteſtina & renes duci poteſt.

Plurimi Spectatores *hujus artis chirurgicæ* in dubium quaſi illam puris mictionem trahere videntur: Hiſtoriam narrabo, alicujus bajuli, ubi ipſe cum domino Doctore *Joh. van der Poll* (olim in arte pharmaceutica præceptore meo) ſæpius ad fui. Cedidit igitur onus grave in pectus bajuli, eumque adeo læſit, ut pro mortuo domum à ſociis portaretur. incidit primo in Hæmoptyſin, deinde in pyoptyſin ſive puris ſputum non tantum, ſed cum minus puris ſpuebat, copioſum purulentum perlotium reddebat, quod alio modo fieri non potuit, niſi quod pus necdum effuſum, nec rigide coagulatum per vaſa reducentia abſorbeatur, & per ductus urinæ excretorios excernatur.

Sed cur Gallus noſter minus per urinam puris ejecit, cum vulnus multum

tum dabat ? id fieri poteſt, cum quis multum biberit, tum major puris quantitas potu hoc abſorpto ex vulneris vicinis partibus ſolvitur & per urinam redditur: cum alias, pus refluere impotens (deficiente nempe liquore) in vulnus effundi cogitur.

XI. OBSERVATIO.

Ex violento exercitio, ſanguinis mictio, cum dolore è renum regione, & abdominis intumeſcentia.

Generoſus quidam Vir, poſt violentum pilæ italicæ ſeu recuſſabilis exercitium, incidit en Hæmorrhagiam per veſicam ſe evacuantem. Primis octo diebus urnas duas ſanguinis minxit. Se extraordinariè poſtea movere non auſus fuit, quin ſanguinis fluxus ſtatim rediret. Octo aut decem annos ita in hoc ſtatu manſit. Viginti annis renum interim dolores graviſſimos paſſus eſt, hoc eſt ad obitum uſque. Tres annos ante mortem, venter valde intumeſcebat, inſenſibiliterque quotidie immenſum uſque accrevit. Sævientibus hiſce doloribus una cum abdominis intumeſcentia variis temporibus ex veſica

qua-

quatuor aut quinque pintas ejusdem materiæ excrevit, ac postea aperto ventre post mortem inventa sit. Tandem Ætatis suæ anno sexagesimo sexto vitam cum morte mutavit.

POst dissectum abdomen, inventum est corpus aliquod monstrosum, à primo intuitu ignotum, totam ferè cavitatem occupans; adeo ut facile non erat cætera viscera ab invicem dignoscere, nisi coli partem, supra tumorem in formam cinguli incedentem. Colon ascendebat sub tumore hoc à dextris ad partem sinistram, & descendendo versus anum, terminum consequebatur. Valde complicatum fuit; & cum ordinario inversum S. Romanum repræsentet, hicfigurâ anguli obtusissimi, in medio tumoris locati, apparuit. Tumori huic membrana facile separabili connectebatur.

à Parte sinistra, copia vasorum sanguine distentorum conspiciebatur. Observandum quoque, tumorem hunc, magis sinistram quam dextram regionem occupantem, costas ac sternum elevasse, imo intestina omnia ac splenem ad dextrum latus compressisse: lien enim supra

vertebras lumbares inveniebatur.

Inciso tumore, prodiit materia differentis consistentiæ ac diversi coloris: hæc erat fluida, flava, & glandulosis corpusculis plena, calculis inæqualibus, asperisque ad pollicis magnitudinem, permixta: altera viscosa ac crassior, colore obscuro-viridi, olei olivarum amurcæ instar: tertia materiæ species albida & grisea mellis crassiusculi vel glutinis soluti in modum erat.

In fundo tumoris quinque aut sex sanguinis coagulati libræ inveniuntur, cujus pars, carnis ferè consistentiam habebat, & ab interna facie ab omni parte calculis munita, Mirum hanc materiam fuisse ἄοσμον, cum videatur diu in abdomine latuisse.

Membrana tumorem continens inæqualis crassitiei erat. Quibusdam in locis digito transverso æquabat, in aliis tenuior multo, in cæteris plurima pinguedine obducta fuit. Materia hæc libras octo & sexagint pendebat: membrana ipsa novem libras æquavit.

Omnibus bene examinatis, vidimus corpus illud non fuisse abdomini alie-

alienum, sed renem sinistrum in tantam molem extensum. Proximè figuram ovalem repræsentabat; circumferentiam quatuor pedum & octo pollicum habebat: diameter erat trium pedum ac decem pollicum. Superne urether incedebat ab hoc rene versus primam lumborum vertebram, qui tandem vesicæ inserebatur. Vena & arteria renales præter modum magnitudine auctæ erant. Ren dexter erat ut decet. Cor multo majus & musculosius solito fuit, ejusque vasa valde dilatata, & substantiæ cartilaginosæ, præsertim arteriæ magnæ principium cum valvulis.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Miserrimus noster patiens violentissimo hoc motu totum renem laceravit, & in hoc totus morbus consistit; nec tamen ilico sphacelo correptus, sed vascula quædam interiora una cum pelvi dirupta fuerunt, unde tanta sanguinis copia per vesicam exonerari potuit. Læsâ enim pelvi, facile per urethram sanguini ad vesicam patebat via.

Vulnere hoc leviter cicatrisato, nu-

nihilominus ab exercitio paulo majori haud difficile de novo sanguinem effudit, atqui hoc causa fuit, cur se quietum tenebat, Interim cum cruoris ex arteriis in venas reditus ex ruptione factâ aliquomodo denegaretur, hinc ipse ren magnitudine sensim augebatur; & eandem ob causam membrana renem ambiens distendi oportuit, unde dolor quotidianus sævissimus. Jam mirum videri non debet intra renis cavitatem, magnam cruentæ materiæ copiam fuisse collectam; nam ruptis vasis internis, sanguis allatus reditui in venas impotens erat, hinc ibidem plus colligebatur quam reduci potuit: materia hæc collecta tandem in substantiam versicoloris & consistentiæ mutata est, illudque tempore præsertim paulo ante obitum factum conjicio, quia foetore carebat, antea enim liquor effusus aliquo modo circulari fortasse potuit, sed postea per vesicam exoneravit aliquot pintas.

Glandulæ quæ in substantia renis erant, ab obstructione majores redditæ, fuerunt illæ quæ inveniebantur, quarum quædam melleæ factæ sunt, & aliæ (crystallisatis particu-lis

lis salinis) calculosæ. Pinguedo membranæ adhærens fuit à membrana adiposa.

De hoc morbo nihil aliud dico, quam, quod fuerit varicis species: quemadmodum enim varices ex magno labore, currendo, saltu &c. oriantur, ita ab exercitio vehementiori etiam originem sumere possunt.

Arteriæ magnæ trunco una cum diaphragmate à tumore hoc, presso, non potuit sanguis ex corde liberè per omnes abdominis partes spatiari: ideo subsistente in corde sanguine, ejus latera non parum dilata sunt quo cor majus factum est: fibris interim circa arteriæ initium diruptis, & ab extensione quasi paralysi tactis, motibus obeundis inidoneæ fuerunt; hinc ab obstructione succorum iis inhærentium, tandem obriguere & cartilaginis duritiem acquisivere.

XII. OBSERVATIO.

Anatome tabidis, ante annos tres pleuritide laborantis.

Quinquagenarius ab annis tribus laboraverat pleuritide, incidit postea in tussiculam, cum flatibus; ac viscida sæpè sed nonquam pus aut sanguinem expuebat. supra diaphragma, admota aure materia fluctuans audiebatur. Omnibus remediis frustra applicatis, inter quartam & quintam vertebram cauterio aperta via est. Multum crudi puris effluxit, sed quinque post dies mundo cessit.

Post cadaveris dissectionem pulmones quasi exucci & scirrhosi: membrana pulmones & costas succingens syderata pro parte erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

In aliis scriptis, præsertim in libro cujus titulus est *idea medicinæ praxeos* docui pleuritidem non tam pleuram quam ipsos pulmones posse invadere. rationesque addidi, quisquis curiosus adeat citatum librum

brum, ita in hoc cadavere nullum in laterali membranâ stigma inveniebatur: sed pulmones affecti erant.

Inflammatio tunc temporis fuit in eo pulmonis loco, quo pus factum vix per bronchia & laringem expui poterat: ideòque post pleuritidem, materia necdum excreta acescebat, membranasque pulmonum systema constituentes aciditate suâ ad motus convulsivos irritavit, unde tussis. nam *tussis* nihil aliud *est* quam *vehemens pectoris & pulmonum efflatio, quâ id quod spirandi instrumentis est molestum, vi aeris expellitur.* Atqui iste motus non aliunde oritur quam à convulsione.

Non difficile tunc conceptu erit, quomodo pus copiose sensim aggestum, tandem in diàphragma eruperit: imo quare postea toti pulmones cum membrana pleura siderati sint; omnes etiam glandulæ, quas pulmones continent, tandem à pure & humoribus viscosis obstructionem passæ sunt, hinc eorum ariditas ac scirrhosa facies: cum enim succi glandulas amplius permeare non possunt, in-

ſcirrhum incidunt, & per conſequens ſicciores fiunt.

Nihil puris aut cruentæ materiæ expuit, quia, ut ſtatim dixi, ſe ob longam à trachea diſtantiam in fiſtulas reſpiratorias exonerare nequivit. Quod interim flatulentus fuit, mirum non eſt, cum omnes pituitoſi à quavis occaſione inflantur: aer enim inſpiratus, vel alio quovis modo intus in corpore tractus, ſi viſciditatibus inhæreat, non tam facile extricatur, quam ſi, ſuccis haud tenacibus eſſet permixtus: aer quippe aqua pura concluſus difficilius bullas excitat quam ſi ſapo admixtus fuiſſet.

XIII. OBSERVATIO.

Empyematicus, poſt pleuritidem, diſſectus.

Incidit quidam in pleuritidem, ac tandem in Empyema.

Cadavere diſſecto, muſculi intercoſtales ac pleura apoſtemate erant affecti; pus acrius factum & pulmones ſphacelo affecit, ac

ac diaphragma corrodit, & foramine in dextro ejus latere excitato, inter viscera imi ventris perfundebatur, quo ventriculi ac intestinorum tunicæ exteriores corrosæ & discolores inveniebantur; tandem intestinum rectum corrodendo perforans, pus una cum excrementis per anum foras eliminabatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

In aliis scriptis demonstravi & ratione, & illustrium virorum experientia, morbum lateralem ἐπὶ τὸ πολὺ pulmones pati: procul omni dubio quin etiam in hoc ægro pulmones inflammatione & deinde abscessu correpti fuerint. Ita & musculi intercostales una cum pleura ob viciniam facile infici potuerunt. Pus deinde pulmonibus effluens, acrius evasit, & corrodendo ipsum diaphragma perterebravit, unde in abdomen effluxit; atque sic non tantum intestina sphacelo corripuit, sed & anum ipsum perforavit.

Memini me olim vocatum Leovardiæ fuisse à nobili matrona, cui pus etiam per foramen ano corrosione illatum effluxit. Laborabat enim

antea matricis abſceſſu, ex quo pus per inteſtina ſpargebatur. Poſt mortem renuerunt liberi ne aperiretur, cum ipſa id à me viva adhuc, ſerio poſtulaverat.

XIV. OBSERVATIO.

Dyſenterici viſcerum inſpectio.

Hortulanus diuturna Dyſenteria denatus, aperiebatur.

Inteſtina erant admodum inflata, interiorque tunica penitus abraſa. Hepar ſublividum. Veſicula fellis viſcoſa, imo pultacea ac craſſa bile diſtenta ac turgida.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Deficiente in corpore noſtro bile, qua ſuo alcali, omnem aciditatem amovet, humores acidi & acres certiſſimè in ſanguine abundare debent. Hinc ſanguis coagulatur, & recens chylus acorem contrahit. Jam facile cauſam invenimus, cur hepar hujus cadaveris fuerit ſublividum: ſan-

ſanguis enim illud viſcus pertranſiens, nimia aciditate fuit ſphacelatus, unde color plumbeus. Porro ex ſanguine ita coagulato ac viſcido nihil bilis potuit ſequeſtrari, niſi humor craſſus, lentus vel pultaceus.

Acidi porro humores, qui à glandulis inteſtinorum ſegregantur, non modo convulſiones unde eorum inflatio; ſed & corrodendo continuam fœcum egerendi neceſſitatem pariunt. Nam *Dyſenteria nihil aliud eſt, quam frequens humoris acris & acidi cum dolore egeſtio, cui & febris cum ſiti adjungitur.* In hujuſmodi morbis chylus adeo acidus evaſit, ut ſanguini jungi & miſceri non poſſit, eodem ferè modo ac lac coagulatum, quod cum ſero, ab eodem ſecreto; nunquam ita exactè uniri poteſt; ſed ſemper ab invicem caſeus & ſerum ſecedent, illudque mulierculæ culinariæ obſervant, cum craſſamentum lactis ſeroſi ſubſidere & fundum petere videant. Iſta caſei & ſeri ſecretio, cur quoque chylus noſter non eſſet obnoxius? caſeus in hoc affectu ſanguinem reddit tenacem, craſſum & viſcidum: ſerum acidum ad inteſtina ruens, ibi convulſiones

& corrosiones excitat, unde dolores & frequens egestio. Sanguis coagulatus tandem, ob motum particularum acidarum & alcalicarum incalescit, febrimque adfert, & salivæ inopiam, qua sitis excitatur.

XV. OBSERVATIO.
Ulceris Hepatis dissectio.

Cerdo quidam inflammatione jecoris laborans, taliter qualiter se habuit; incidit tandem in fluxum alvinum, quo sanguis concretus excernebatur. Languit sex menses & emaciatus fuit usque ad mortem.

CUm cadaver aperiebatur, mirum, loco hepatis sacculus crassus & membranosus inventus est, cui pus cruentum, & aquosa quædam inerant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Dixi sæpius chylum acidum, sanguinem ita inspissari, ut circulationi ineptus evadat; exinde obstructiones.

nes five in Hepate, ut hic, vel in alio quovis viscere pariuntur. Particulæ. caseosæ chyli in tenuioribus jecoris canaliculis sedem fixerunt, erant enim tam crassæ, ut eos permeare non potuerint: hinc primo obstructio. Succi porro, qui continua circumductione circa obstructionem restitare cogebantur, incalescere incipiebant: succi enim quodammodo stagnante, occasionem majorem nanciscuntur, quam cum celerrimo itu vehebantur: atque hæc incalescentia à medicis *inflammatio* seu *phlegmone* appellatur. Succi interim ibi tardius moventes acorem contrahunt, unde pus. Pus enim nihil aliud est, quam succus-chylosus leviter coagulatus; quod si diu in parte quavis remaneat, fœtet. In hoc cadavere omne pus in hepatis membrana remansit, & quicquid intus Hepatis substantiam constituebat, continua rosione consumptum est: hinc pus non unius formæ sed cruentum & aquosum, nam vascula erosa sanguinem & lympham aliquatenus adhuc adferebant. Non mirum videri oportet eum fuisse imbecillem & mortis instar emaciatum, cum omne succus nutritius

continuo corrumpebatur. Imo corrupto chylo latex serosus intestina erosit; adeo ut sanguinea vasa sanguinem effunderent, qui coagulatus per anum excernebatur; atque sic debuit extrema sua fata claudere.

XVI. OBSERVATIO.

Cadaveris anatome pulsu circa umbilicum laborantis.

Goudanus civis super umbilicum pulsu vehementi, ac si esset ab arteria quadam aut corde, laborat; imo tam fortiter pulsabat, ut manus applicata elevaretur: pulsus quoque cum carpi harmoniam habebat, systole quippe & diastole conveniebant. Ignotus erat morbus; nemo medicorum divinabat.

Dissecto cadavere, vena cava descendens materia adiposa & medullæ instar repleta erat; arteria aörta duplo quam solet amplior. Cor duplò majus & flaccidius. Sanguis tam in arteriis quam corde niger. Justo majus hepar fuit; imo vesi-

vesicula fellis magnitudinem ordinariam non tantum bis superabat, sed bilem continebat ex obscurè viridem, viscidam ac plane pultaceam.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Non dubito quin steatoma quoddam ductui istius venæ obsesserit, quod arteriam magnam ita compresserit, ut sanguis descendens liberè ad partes inferiores meare non potuerit. Atque hæc causa istius palpitationis erat: novimus omnes arterias, si comprimantur exterius vel interius extendantur, sensibiliorem pulsum excitare, quam alias cum liberæ sint, & sanguis liberrime pertranseat. Idem exemplum in cordis palpitationibus habemus, ubi si polypus aut vasorum concretio, aut aliud quodvis impedimentum adfuerit, statim solito magis palpitat.

Intellectu jam difficile non erit, quomodo arteria supra compressionem ita fuerit dilatata: sanguis enim ibidem à compressione subsistens, & à corde acceleratus, recta via incedere impotens, latera adeo dilatavit, ut arteriæ fistula du-

duplo aut triplo major evaserit. Ob eandem rationem etiam cor fuit dilatatum & justo majus ac flaccidius, quia sanguis in arteria subsistens, cordis cavitates quoque ita replevit, ut latera justo magis dilatarentur, fibræque invicem rumperentur, ideoque fuit tam flaccidum & spongiosum.

Porro cum lien, hepar, ventriculus & intestina arterias supra obstructionem accipiebant, majori sanguinis copia gaudebant, ideoque hepar communem mensuram fermè duplo excedebat. & quia bilis deficiebat, cui sanguinis fluiditas pro parte debetur, viscititatibus Vesicula fellis repleta fuit: quæ ob lentissimum motum & particularum firmam connexionem, ita coadunatæ sint ut tandem materiam pultaceam syrupi spissioris instar repræsentaverint. Color obscure viridis ab acido ortum habuit. omne enim fel, si acidis admisceatur, statim tincturam viridem obtinebit.

Sed quare inferiores partes gangræna aut sphacelo tactæ non fuerunt quispiam rogabit? respondeo hoc non opus fuisse, cum sanguis, licet haud magna copia, exigua ta-

men-

men illas partes irrigabat, qui redux aliquomodo venam obſtructam pertranſibat. Imo vaſcula lymphatica nihil commune cum iſtis obſtructionibus habebant, cum ex cruribus ad glandulas inguinales & deinceps ab illis ad chyli ciſternam vehantur. Aſt ſi obſtructionibus obnoxia fuiſſent, ilico Hydropicorum more intumuiſſent & paulo poſt gangrænam & Sphacelum incurriſſent.

Sanguis in arteriis & Venis niger erat, non mirum, quia omnis ſanguis, à motu celerrimo impeditus, aliquatenus coagulatur, &, quo ſanguis magis fuit coagulatus, eo nigrius apparet.

Quoad Steatomata, illud eodem modo ac Meliceris & Atheromata gignuntur, atque hæc evenire in qualibet molli fere corporis parte poſſunt. Idem tumor eſt, vocabulis & materiæ conſiſtentiâ ab invicem duntaxat diverſus. Steatomata igitur à parvulo incipiunt, & diu paulatimque increſcunt, & tunica ſua includuntur; Quædam ex his dura ac renitentia, quædam mollia magisque cedentia ac fere ſine dolore ſunt: hinc quid intus habeant facile conjectu-

conjectura præsagiri potest, si in partibus externis creverint, ast in cadavere nostro intus latuit malum adeo ut medica manu tangi haud potuerit. omnes hujusmodi tumores ex toto nunquam cognoscuntur, nisi cum aperti sint. Maxime tamen in his quæ renituntur, aut Lapillis quædam similia, aut concreti confertique pili reperiuntur. In his vero, quæ cedunt, aut melli simile aliquid, aut tenui pulticulæ, aut quasi rasæ cartilagini, aut carni hebeti & cruentæ, quibus alii aliique esse consueverunt. Atheromati subest quasi tenuis pulticula: Meliceridi liquidior humor; ideoque pressu circumfluit: Steatomati, ut in hoc cadavere, pingue quiddam, idque latissime latere consuevit.

Quoad causam, puto hanc oriri ex materia chylosa ab acido concreta, quæ ductus lymphaticos vel chyliferos (qui per totum corpus inveniuntur) primo obstruit, & deinde à continuo hujus liquoris affluxu sensim sensimque auget. Concretum istud lac tandem extendendo vascula hæc adeo dilatat, ut membrana concludi videatur: nam membrana ista nihil aliud erit, quam ipsum

ipſum vas dilatatum. Si huic adſint vaſcula & cellulæ adipoſæ, adeps etiam ibi retinetur, & aliquando in ingentem molem accreſcit: & hæc fuit cauſa, cur arteria deſcendens ita premeretur, ut manu ſuper umbilicum aut circiter admota, pulſus vehementiſſimo motu ſentiri non tantum, ſed & elevari & ſubſideri oculis videri potuerit.

Hunc pulſum fuiſſe cum corde, cæteriſque in carpis arteriis æqualem, mirum nemini videri debet, quia circa pulſationem nihil alieni, quam tempore ſanitatis ſolet, accidit, niſi quod pulſus fuerit motu vehementior, qui apud nos palpitatio vocatur.

XVII. Observatio.

Virginis cujuſdam, ileo Laborantis & bufones vomentis, diſſectio.

Virgo per annos viginti plurimos bufones evomuit. Laborabat pedum tumore, imo cutis ipſa ſæpe findebatur ac humor

mor tenuis extillabatur. Erat admodum emaciata. Circa stomachi regionem dolore atroci vexabatur, eodem ritu ac si unguibus ventriculi parietes lancinarentur. Potus & cibi asitia. De dolore, duritie & pondere in dextro hypochondrio semper ferè quæritur. Inter dormiendum multum sanguinis evomit; tandem post vomitus immanes, cum excrementis intestinorum fœtentium, interiit.

Duos tumores habebat magnitudine ferme nucis juglandis mediocris, alter in finistro latere circa infimos lumbos, alter vero pube tenus eruperat; hic paulo ante obitum sponte sua erumpens in ulcus degeneravit.

Aperto abdomine, ilion tribus in locis involutum erat; nodi seu involutiones digiti longitudinem æquabant, & aliqua intercapedine ab invicem distabant. Intestinum illud hac involutione seu duplicatura tam arctè angustatum fuit, ut liquor siphone injectus non nisi guttatim pertransibat. Injecto liquore & involutiones evaginatæ sunt, & perpauca parva & dura excrementa cum quatuor lumbricis perexiguis exturbabantur. Hepar

Hepar solito grande, quatuor libras pendebat. In media parte concava erat macula alba ducatum aureum adæquans, adipis instar, tactu mollior cartilagini persimilis, quæ totam jecoris substantiam penetrabat: huic & aliæ minores comites erant. Hepar intrinsecus album & durum apparuit pure & sanie refertum. Cadaver fœtebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Varias de bufonum vomitu habemus observationes, anne fuerint bufones, an analogum quid, certe hæreo. sum in ea opinione, nihil animale produci, nisi ex semine, non dicam ex virili & fœminino, cum expertus loquor, me mense martio araneam vitro inclusisse, quæ ova peperit, sed postquam exiccata fuerint, iterum peperit ova, ex quibus, quod mirandum est novæ araneæ exclusæ sint, idque obturato semper vitro, ita ut certus sim masculam araneam non adfuisse. per se ex putredine ranas, bufones aut lumbricos generari nego. quid de lumbricis in corpore genitis sentio, postea dicam.

Cre-

Crediderim facile ægram hanc non vomuisse bufones, sed simile quid: fieri potuit illam eiecisse caseosum quid; imo quibus menstrua deficiunt, sæpe vomitus cruentos incurrunt. quid si sanguis coagulatus esset ejectus, qui viscidis ac biliosis humoribus erat involutus, non absimilis bufonibus semierosis fuisset?

Vehementi hoc vomitionis motu intestina ita imvicem illata & vaginata fuerunt, adeo ut tota fistulæ intestinalis cavitas maxima ex parte esset occlusa. Non mirum igitur eam dolorem atrocem circa ventriculi regionem fuisse vexatam, cum istæ intestinorum involutiones (quæ convulsione & spasmo excitantur) admodum dolorificæ sint, imo ab hac occlusione factum est, illam asitia laborare; nam quicquid potus aut cibi assumpserat, evomere iterum coacta fuit.

Hunc morbum ab acido, in sanguine & chylo abundante, originem habere non dubito: serum illud acidum glandulis intestinorum extillans, cum tam acerrimum erat, ut ventriculum & intestina posset erodere, dolores intollerabiles exitati sunt,

ſunt, hinc convulſiones, quibus inteſtina invicem volvebantur. Ex humoribus lentis, ibique ſtagnantibus, lumbrici producti ſunt. Corrodente acido vaſcula ſanguinea erodente, ſanguis effluebat, qui inſciâ ægra vomitu nocturno tempore exturbabatur. Ex hac ſaburræ ſtagnatione etiam fœtor ortum habuit.

De dolore, duritie & gravitate ſub dextris coſtis, etiam à ſanguine acido & lentis humoribus inquinato Hepatis Vaſcula obſtruente certè originem ſumit. Fecit obſtructio ut plus humoris admitteretur, quam in venas reducentes amandari poterat, hinc mole auctum fuit. Interna interim ſubſtantia ab humoribus obſtruentibus, qui & corrumpebantur, eroſa fuit, unde dolor. Durities veniebat, quia partim ſphacelatum, partim ab humoribus contentis diſtendebatur.

Ulcera externa etiam ab obſtructionibus in muſculis aut glandulis ortum ducunt.

Quomodo pedes intumeſcunt, cum alibi de hydrope agam, explicabo.

XVIII. OBSERVATIO.

Virgo cephalæa immani afflicta, inter medios cruciatus multum humoris flavi & tenuis naribus effluebat: supremâ hieme, excretione denegata, capite pejus habuit, in motus convulsivos cum stupore incidit, quæ ante tertium diem Apoplectica vitam deposuit.

CErebro post mortem inspecto, humor flavus totam τοῦ ἐγκεφάλου regionem latice flavo inundaverat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Virgines & mulierculæ si juventutis tempore multa acetaria & acida ingurgitaverint, sæpe cum adoleverint, in inmanes capitis dolores incidunt. Illa enim, ut crebro dixi, humores inspissant, adeo ut circulationi inepti sint: hinc obstructio, quæ in hac ægra cerebri regionem occupavit. Vascula lymphatica certè ruperunt; qui humor infundibulum pertransire nesciens, in cerebri cavitatibus stagnavit, adeo ut per nares

nares exitum quæsivit. Postea vero nimium Crassescere incipiens, per nares exitus denegatus fuit: hinc intra cerebri mænia morari coactus, adeo corrosivus evasit, ut convulsiones pareret: cerebri fibris, hisce convulsionibus, ruptis, major lymphæ quantitas exprimi debuit, quæ cerebrum ita premit & obruit, ut apoplectica interiit. Apoplexia enim nihil aliud est quam cerebri paralysis sive ab obstructione intus facta, sive à pressura rei cujusvis externæ.

XIX. Observatio.

Brumâ sæviente, omnibusque nive canescentibus, Vir doctissimus atroci capitis dolore, juxta latus sinistrum vexabatur, postea de doloribus abdominis quæstus, apoplecticus lumina placida morte clausit.

Post Horam novissimam imo ventre dissecto, mesenterii glandula maxima, scirrhosa & exulcerata inventa est. Cranio elevato, carotis dextra intra cranii mænia ascendens, prorsus ossea, & si dicere

liceat petrosa fuit, cavitate vix permeabili. arteria vertebralis dextra triplo major fuit, quam ea oppositi lateris.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Arteriæ, cum primo ex obstructione paralysi laborent, cartilaginis formam induunt, & deinde osseæ redduntur, quod non raro circa cor contingit. fortasse ex dolore capitis atroci primo convulsionibus obnoxia fuit, & ex convulsione paralysis, & sic deinceps: tandem motu dilatationis & contractionis deperdito, concrevit: eodem fere modo ac arteriis & venæ umbilicali accidit, quæ post mortem cavitatem amittunt, & ligamenti indolem acquirunt. mirum arteriam vertebralem dextram triplo majorem fuisse videbitur, sed æger apoplecticus interiisset, si hæc non substituerat, quoc carotis dextra afferre non potuerit; hinc sensim dilatata fuit.

Sed rogabit quis cur de sinistro capitis dolore quæstus fuit, cum dilatatio & concrescentia à dextris erat? cui regoro. quod occlusâ arteriâ

teriâ carotide dextra, impetu vehementiori per finistrum latus sanguis irrueret quam in dextrum, unde meatus & membranæ magis in hoc latere extendebantur quam in altera: postea vero eodem penu à vertebrali dextrâ prospecto, dolor sensim evanuit. Adhæc etiam, dolor primo forte totum ἐγκέφαλον occupavit, qui concrescente arteria carotide in dextris desiit, in sinistris vero perseveravit.

Obstructione cerebri postea laborans, apoplecticus interiit. Obstructionibus enim scatebat, nam cum ad mesenterii glandulas perventum esset, ipsius glandula maxima scirrhosa & ulcerata fuit, quod sæpe pueris accidit, qui continuo fructubus horariis utuntur, unde chylus concrescit, & istas glandulas particulis caseosis obstruit.

XX. Observatio.

Cujusdam respirandi difficultate laborantis dissectio.

Decem annorum puer, post morbillos in maximam respirandi difficultatem

 cum

cum gravamine & oppressione circa pectus incidit. Postquam aliquot dies ita agonisans jacuisset, tandem expiravit convulsivus. Libitinaeque relictus est.

Post obitum in cordis thalamo polypus, arteriam pulmonalem obstruens, creverat.

MORBI ÆTIOLOGIA

Quid sint *Morbilli*, omnibus notum, nempe maculæ rubicundæ, quæ neque in molem attolluntur, neque suppurantur. Eorum curatio si per diaphoretica non fiat, sæpe graves morbos incurrunt; si quando eorum virus in sanguine remaneat, sanguis magis magisque coagulatur, ut in hoc ægro istud coagulum sæpe intra cordis thalamos remanet, impedimentumque circuitui sanguinis præbet; adeo ut pulmones pertransire impotens, gravamen cum pectoris oppressione, imo lipothymias excitat. à coagulo enim obstructo corde, pulmones sanguine frustrantur & respirandi difficultatem præbent.

Porro sanguis cavitatibus cordis inhæ-

inhærens (quod fæpè in cadaveribus vidi, menftruis fuppreffis) ibidem columnis & fibris feu tendinibus cordis irretitur tandem duritiem acquirit, & à præterlabente cruore alimentum quodammodo accipit quod inftar polypi confideratur.

Convulfivus expiravit, quia in cerebro fucci nervofi de novo non poterant fegregari, hinc quod remanfit Spirituum, tandem acorem contraxit, & nervofum genus convulfionibus faciendis exitavit.

XXI. Observatio.

Cadaveris poft refpirandi difficultatem & Febrem infpectio.

Sartorii cujusdam infans, nondum annum numerans, incidit per quatuor aut quinque dies in tuffim, cum febricula; paulo poft fe deterius habuit; interim refpirandi difficultate, lingua arida & corporis continua inquietudine corripitur: Symptomatibus interim nihil remittentibus intra biduum mortalitatem exuit.

Cadavere diffecto, pulmones sanguine stagnante turgidi, & Sanguinei coloris, nisi hinc & inde nigriores maculæ apparebant. in cordis ventriculis ingentes polypi erant, adipi concreti admodum similes, qui non tantum cordis cavitates, sed & arteriam pulmonalem, & aortam obstruebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Eadam observatio ferè ac præcedens est. infans frigore correptus facile in tussim incidit; quia frigefactis humoribus, levi occasione obstructiones fiunt: Hæc obstructio jam in pulmonibus facta est & corde. In corde enim Sanguis coagulatus polyporum instar cavitates replebat, quo factum est, ut sanguinis circuitus liberè per cor & pulmones ire non potuit. interim stagnantes humores membranaceam pulmonum compagem in motus convulsivos adigerunt, atque hinc tussis. Porro ab eadem causa incalescere incipiebat, & sic febricula excitata est. Sanguis coagulatus cordis cavitates replens, tandem tenacior factus se instar polyporum habuit, unde

unde & Symptomata ingravescebant. Humores porro in toto corpore stagnantes continuam inquietudinem inferebant, quia ex tardiori motu acescunt. Denique cum Sanguis à polypis obstruentibus, cor & pulmones amplius pertransire non potuit, interibat. vitam tam diu integram servamus, quamdiu Sanguinis periodus abque ullis obstaculis peragitur: sin vero retardetur, morbos incurrimus: ast si penitus desinat, animam deponimus.

XXII. OBSERVATIO.

Post subitam mortem cadaveris inspectio.

Fabri lignarii trimestris infans, alias sanus & bene dispositus cum mater cum eo luderet ante focum, subito moritur.

Cadavere dissecto dexter thalamus Sanguine coagulato plenus erat. Cætera Sana inventa.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Inter ludendum proculdubio infans risit; unde infantibus convulsio: partes enim totius corpusculi flaccidæ admodum sunt, quo, ad quemvis motum immodicum Epileptici fiunt. Nervi non consueverunt nisi modice moveri, unde si nimis moveantur, statim cerebrales succi deficiunt, qui alias in promptu erant ad tarde movendum, hinc istius laticis ἔκλειψις: postea à Viscidioribus particulis obstruuntur, & vitam cum morte mutant.

Hac convulsione porro factum est, ipsum cor ejusque vasa appendentia adeo contraherentur, ut Sanguinis circumductio prohiberetur unde mors; quod interim Thalamo dextro inhærebat, coagulabatur, quod sæpe in demortuis fit. Videantur quædam exempla apud doctiss. Virum *C. Stalpart Van der Wiel.*

XXIII. Observatio.

Rhachitidis & respirandi difficultate laborantis, anatomica inspectio.

Infans dentitionis tempore languebat: adfuit à principio tussis molesta & spirandi difficultas, quæ indies increscebant; caput solito majus erat: membra flaccida: carpi ac tarsi protuberabant; aderant nodi in costarum cartilaginibus; venter tumebat: pectus macre fuit. Tandem emaciatus obiit diem.

Abdomine inspecto, cuncta sana, sed justo majora. Intestina aere turgida. In thorace sternum reflexum, pulmones exucci & plumbei coloris. Mirum, membrana pulmones succingens aspera erat & protuberantiis, tuberculisque, verrucis non dissimilibus. Apertis pulmonibus, in plurimis locis tartarea seu gypsea substantia concreverat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Infantem hunc ex diætæ vitio, five cibi five lactis, quo fugendo alebatur, Rhachitide seu morbo anglico, laborasse certum est, cum omnia signa huic quadrant. omnia viscera in hisce symptomatibus, quæ nervos à cerebro accipiunt melius habere videntur, quam membra, quæ nervis ex spinali medulla gaudent. Causam genuinam in obstructione medullæ spinalis pono: quæ non quidem plane paralytica est, sed pro parte. Succi enim nervosi talem particularum proportionem possunt habere, ut cerebri glandulas, ejusque nervorum originem facile permeent medullamque spinalem quasi obstruant. Hinc causa petenda cur quædam partes nimium nutriantur, quædam autem flaccescant.

Incurvantur ossa, quia musculi non crescunt, eodem ritu ac si funis arbori circa radicem & summitatem accommodetur, tum arbor primo esset recta, elapsis vero aliquot annis plane esset curva hoc modo etiam tota spina incurvatur, adeo ut κυφώσῃ vel λορδώσῃ laborent.

Ossium

Offium nodi protuberant, quia alimentum tenax ad nodos copia quidem affluit, fed propter lentorem altius in fubftantiam magis offeam non penetrat, ideoque intra offium tubercula magis fpongiofa fubfiftit, & protuberare facit.

Cum fpina ita contrahitur, thorax anguftatur, hinc pulmones haud jufte explicantur & anfam difficili refpirationi præbent. Humores interim ibi ftagnantes fi particulis falinis fcateant, cryftallifantur, & calculofos pulmones efficiunt. Glandulæ enim minimæ, quæ pulmones perreptant, facile lentis & falinis humoribus obfidentur. Vidi fæpe calculos tracheæ adhærentes, qui unciam femiffem & aliquando integram pendebant, ut dixiffes totam tracheæ fiftulam petrefactam fuiffe, adeo calculofa erat. Ejusmodi petrefactio refert *Clariff. Theod. Kerkringius*, *obf.* XXVII.

Non mirum igitur in infantulo noftro pulmones ita inæquales fuiffe tactu, cum calculi per ipfam membranam ferè protuberabant, hinc liquet cur refpiratio difficilis fuerit, aër enim ab hifce tuberculis excludebatur, quo melius fucci petrefa-

ctùri cryſtalliſando anſam habebant, quam cum moverentur: nullus liquor ſalſus cryſtallos mittet, quamdiu moveatur, ſed duntaxat, cum quietus ſit.

XXIV. OBSERVATIO.

Hydropis diſſectio.

Vir quinquagenarius diebus canicularibus in febrim tertianam, deinde appropinquante autumno in quartanam, rhythmum ordinarium non tenentem incidit. Menſe novembris Hydropicus factus, initio Februarii ſequentis anni obiit: durante tertiana pluri mis julapiis refrigerantibus ac purgantibus, à Pſeudomedicis præſcriptis, uſus fuit.

SYderatis inteſtinis, Hydris ſimilibus, cum corrupto omento ac jecore ſcirrhoſo inventus eſt.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Sæpè vidimus eos, qui tempeſtate calidâ multum frigidioris potus ingurgitaſſent, in febres cujuſvis generis incidiſſe. Nuſquam quidem notum

non eſt, medicos etiam febricitantibus medicamenta refrigerantia præſcribere. Sed ſi febrium indolem paulo ſubtilius excoluiſſent, ad meliorem ſcientiam perveniſſent. Febris enim nihil aliud eſt, quam humorum corporis acor, quo non tantum ſanguis nimium inſpiſſatur, ſed acidis particulis in cerebro effrænis, totum ſyſtema nervoſum ad convulſiones ferè irritat; adeo ut febris ſit convulſio, præcipuè cerebri & cordis. Atque hinc omne frigus. Porro cum ſanguis tardius incedit, particulæ acidæ & alcalicæ in ſanguine exiſtentes, ſibi invicem approximantur, & exinde febris calor exæſtuans. Quando ſanguis celerrimè vaſcula pertranſeat fermentandi præceps præſcinditur occaſio. Putreſcunt, ni moveantur aquæ. Nulli liquores fermentantur, niſi ſint quieti.

Si mea hypotheſis veri habeat ſimilitudinem, cur quæſo non potius ſanguinis acidum temperantibus, diaphoreticiſque utantur, quam potionibus ſanguinem refrigerantibus, acido domato, humorum circuitus acceleratur; ſudationeque facta, in materia peccans foras eliminatur.

frigida & acida, ex quibus julapia constituuntur, Sanguinem figunt, inspissant, & circumductioni ineptum reddunt.

Discimus experientia quotidiana, eos, qui incaluere nimium, post frigidæ potus haustum, pleuriticos fieri, aliosve ejusdem normæ morbos incurrere: quare *Medici Experientales*, semper *Deam Experientiam* invocantes ejusmodi exempla non intueantur: si his frigida noceant cur non illis. Sanguis igitur refrigeratoriis opus non habet, sed potius calidis, ut eo melius ipsius motus acceleretur: præscribo potum calidum, ex Thea, coffea, salvia, origano, aut croco, hæc aqua fervida diluuntur, & magna quantitate absorbentur; hinc sudor non paucus, sitis extinguitur, & æstus febrilis exploditur. Ex hoc diffinius omnem experientiam, non semper fidendam, sed rationem debere eam comitari. Veteres, *Hippocrate* & *Erasistrato* ducibus, non contenti Febres & ulcera agitare, morborum quoque indolem ex aliqua parte scrutati sunt, non ideo quidem medicos fuisse solæ experientiæ innitentes, verum omnia, quantum ingenii

genii acumine poterant, ideo quoque majores medicos extitiſſe. Ratione vero opus eſt ipſi medicinæ, ſi non ſemper, tamen ſæpe, teſte *Celſo*.

Non obiiſſet patiens noſter ab Hydrope, ſi meo ritu medicatus fuiſſet. Ipſius enim ſanguis à refrigerantibus & acidis tam denſus factus, ut obſtructionibus faciendis, aptiſſimus eſſet. à Nimia ſanguinis conſtipatione liberatus quidem fuit à febre, quia, domatis particulis alcalicis, acidum cum viſcidis particulis fere ſolum ſupererat, & exinde febrili calore amplius accendi non potuit. Cui rei faciendæ tunc ſanguis craſſus aptius fuiſſet, niſi obſtructionibus inducendis. Vaſis lymphaticis undelibet obſtructis, & craſſâ lymphâ infarctis, multum lymphæ primo colligitur; deinde ruptis vaſis, omnis liquor in abdomen effunditur, Hydropemque inducit.

Lympha jam effuſa fit acris, viſceraque abdominis corrodit, quæ ſphacelo corripiebantur & Hydris ſimilia erant. Jecur, ex obſtructionibus nimiis, obſtructum, ſcirrhum patiebatur. Nimiis enim refrigerantibus & purgationibus, vires deperdi-

perditæ non reſtaurantur, aſt indies decreſcunt. Hinc ſanguis incraſſatus non tantum non liberè vaſcula hepatica permeabat; verum ob virium inopiam cordis non ſolum, ſed & vaſorum omnium ſyſtole & diaſtole non parum imminuebantur; adeo ut ſanguis lentiſſimo gradu incedens, in ipſis vaſis ſtagnare tandem coactus fuit. Atque hac occaſione Hepati ſcirrhus inductus. Scirrhus enim nihil aliud eſt, quam ſanguis, aut alius liquor, in ipſis vaſis cujuſvis partis, inſtar coaguli, coactus & induratus.

XXV. OBSERVATIO.

Poſt ictum & lapſum ſubita mors.

Temulentus in pectore ictus, labitur repentè attonitus in humum: mox ſpiritus gravis, vomitus frequens, vox ſuppreſſa, & ſpuma circa os; qui, paucis momentis elapſis, vitam deponit.

IN Calvaria erat rima. Frequens ſanguis cerebrum obruebat. Pulmones plurimas lividas maculas habebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quandoquidem imperitissimæ gentes herbas, aliaque prompta in auxilium Vulnerum morborumque noverunt, Huic tamen temulento nullibi terrarum nec radix nec herba, frutexve cretum erat. Factâ enim in cranio rimâ, vascula abrupta sanguine effuso cerebri systema inundarunt, adeo ut liberè diutius moveri non potuerit; compressis deinde omnibus meatibus, non licuit sanguini ex carotidibus calvariam intrare, multo minus per ductus nervosos exire, atqui hoc modo apoplecticus deceffit.

à Subito ictu in pectus nervorum cordis ac pulmonum quædam convulsio, unde impedita sanguinis periodo, cruor in ipsis pulmonibus non tantum moram trahebat, verum etiam coagulabatur, & exinde maculæ fiebant lividæ. Ex motu convulsivo quoque vomitus, vox suppressa, & respiratio gravis, cum oris spuma. Hæc symptomata nonnunqnam cerebri vulnera ex succi nervosi motu ἀνωμάλῳ comitantur. Quid porro sit convulsio, & quomodo

modo perficiatur, lector adeat quæso *ideam praxeos medicam*, olim à me luci expositam.

XXVI. OBSERVATIO.

Vulnus cordis lethale.

Miles generosus ab alio ad pugnandum irritatus, sub mammilla sinistra usque in substantiam cordis digladiatur; à pugnando tamen non cessabat, sed hostem fugientem ducentis passibus insequebatur, tandemque animam eodem in loco dabat.

THorace post obitum dissecto, vulnus digitum indicem admittebat, ac plurimum sanguinis effusi supra diaphragma visebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Cor dissectum habere, præsertim si vulnus in ventriculos penetret, lethale; quia sanguinis circumductioni fons est cor. Læso quippe corde, effunditur Sanguis in thoracis cavitatem, qui alias per arteriam magnam in universum corpus

pus vehi oportuerit : & effuso sanguine, convulsoque corde, vita desistit. sed fugientem Hostem aliquot passibus insecutus est, quia pauco tempore omnis sanguis ex vulnere effundi non potuit.

XXVII. Observatio.

Hæmoptoici post obitum dissectio.

Advocatus longo tempore sæpè sanguinolenta deinde purulenta expuit, quæritur de magno dextri lateris dolore. tandem è vivis excessit.

Libuit post mortem pulmones indagare. Utrinque costis firmiter non tantum adnati, sed & inferius diaphragmati. In latere dextro fragmenta quædam bronchiorum cum pulmonum membranosa substantia erant avulsa & putrida: pus cruentum copiosum. vox clangosa fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

à Sanguinis sputu puris sputum, malum.

malum, atque hoc in nostro causarum patrono manifestum; ab incunabulis ei pulmones diaphragmati connexos fuisse, facile fidem meretur. à quavis occasione, idque à longo tempore, fortè nimio corporis motu aut alias, sanguis, quam potuit, celeriter per pulmones ruebatur, unde vasorum pulmones perreptantium ῥῆξις, sanguinisque effusio. cujus putredine adjacentes partes corruptæ, imo & tracheæ ramulus unus aut alter qua via materia sanguinolenta extussiri debuit. Interim cum plaga in principio neglecta fuit, tandem & purulenta ejecit; quia vascula lymphatica à sanguinis effusi compressione, obstructa, lympham effundebant, quæ post aliquot temporis moram, in pus versa est.

Haud mirum, eum de dextri lateris dolore conqueri, cum ob diaphragmatis & pulmonum connexionem respiratio libera ei denegata fuit, nam respirando membrana connectens, jugi fibrarum elongatione, læsa fuit.

Porrò cum pulmones perforati sint, aut alio modo læsi, vox ipsa variatur, hinc clangosa facta est. Pro

varia

varia enim pulmonis & laryngis dispositione, etiam vocum efflatio mutatur, quod unicuique obvium.

XXVIII. Observatio.

Dolorifica abdominis tensio.

Mercator diuturna diarrhæa laborans, debilis admodum & macilentus fit, postea borborygmos in abdomine sentit, ex quo vomitus, tensio dolorifica & febris oriebantur: nihil ἄνω aut κάτω dejecit, incassum adhibitis catharticis, & enematibus. tensio tamen & dolor magis exinde increscebant. Facies erat Hippocratica, cum extremorum frigiditate.

PErlustratis Visceribus, intestina lata seu crassa plumbei coloris, semicorrupta, & unico in loco perforata. Intestina liquore fœtido madebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Diarrhæa est frequens dejectio alvi, qua varii humores & excremen-

ta dejiciuntur. Si accedat gravissimus & intollerabilis dolor, idque pejus est, inquit *Celsus* Atque hoc ex diuturnitate istius fluxus factum. Originem sumit ex bilis penuria: hujus enim defectus, abundantis acidi causa exisiit; hinc chylus in sanguine acidus factus, etiam succum intestinalem acidum reddit. Illud acidum leves convulsiones intestinis parit, quibus alvus liquida redditur. Ex motu quippe plus debito, omne deponitur, quicquid intestina continent.

Fluxus iste d uturnus propter acidissimum succum, intestina corruperunt, unde eorum paralysis, perterebratio & sphacelus. Non mirum eum nec sursum nec deorsum quicquam dejecisse. Ob paralysin in colo excrementitii humores morabantur; ex mora, putredo; ex putrida & acri saburra vomendi conatus; ex eadem causa convulsiones intestinorum; ex convulsione dolor & tensio

Ex sanguine, tanta aciditate, corrupto, nihil alimenti in substantiam corporis facessit: qua ratione macilentus & debilis factus, Hippocraticam faciem induit: quæ nihil

hil aliud est, quam cum quis habeat nares acutas, oculos concavos, tempora collapsa, auriculas frigidas & contractas, auriumque lobos inversos; quin cutim, circa frontem, duram, tum circumtentam & aridam, adest color totius faciei pallidus, lividus, plumbeus aut niger.

Si æger ab initio acidum concentrantia solummodo sumpsisset, animam corpori iunctam servasset. hujusmodi Medicorum ignorantiâ Ars nostra turpiter dehonestatur. perpaucissimi inveniuntur veri Medici, ideoque jure ab Hippocrrate vocantur *ἰσόθεοι*, *deo æquales*. huju ægri morbus nec clysteribus nec (ut *Plautus* dicit) ellebori jugere sanari potuit ut in Tragædiis figuram quidem & habitum ac personam eorum quos referunt, habent, illi ipsi autem verè non sunt: sic & Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci.

Ob-

XXIX. OBSERVATIO.

Renes purulenti.

Puella annos nata octodecim, à longo tempore reddidit urinam purulentam; aderat febris diuturna. & periit.

PErlustratis visceribus, renes planè in totum purulenti erant, eorumque tunicâ pus concludebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Si quis sanguinem aut pus mejat, renum aut vesicæ exulcerationem signficat. si renes obstruantur, aut inflammationem, & denide exulcerationem, aut calculum incurrunt. hic nulla calculi signa: sed solummodo purulenta per lotium reddit. præcedit semper exulcerationem inflammatio: quæ à longo tempore renes consumpsit, & purulentos reddidit.

Ex mala sanguinis κράσει, orta febris,

febris, eaque diuturna, quæ purulentum quid è renibus sanguini continuo admixta fuit.

XXX. Observatio.

Alvus astricta lethalis.

Bajulus per quinque ferme hebdomadas, fæces alvinas non deponens, quamvis catarcticis supernè & inferne præscriptis, irritatus, obiit.

A Fato sectus, intestina ei quorumvis ingestorum farciminis adinstar, repleta.

Tecmarsis in Medicina multi usus: haud semper novimus quæ intus latent. Curandi methodus fuit optima, ast si scivissent intestina aut spasmo aut paralysi laborasse, vel nihil fecissent, vel alio modo medicinam applicassent. Ex spasmo aut Paralysi, intestinorum Contenta non multum proritantur, exinde ab ingestis repleta, farcimen repræsentant. Catarctica spasmum potius augent, quam diminuunt. si morbus mihi mandatus fuisset; procurassem ei balneum calidum, & lac

cum rore marino vel veneto saponi coctum propinassem calidè.

XXXI. OBSERVATIO.

Post casum cranii elevatio.

Amstelodamensium nympha nuptias celebrando, saltu incaluit; cum per gradus aliquot descendere debuit, & reliqua pompa protrusa, cecidit capite in postem, adeo ut leve vulnusculum in vertice acceperit: & quia prima & secunda die nihil momenti videbatur, planè neglectum fuit. tertio die dolere incipiebat. Abrasis crinibus, vix cutis læsa. Quarto, caput grave, cum febricula. Quinto & sexto à casu die omnia exacerbata: delirabat; oculos cum facie inflammatos habebat; vitam finivit.

Post obitum fractura nulla sub cranio plurimum sanguinis effusi cum meningum inflammatione.

MORBI ÆTIOLOGIA

Sanguis intra calvariam effusus, nisi trepano eximatur, lethale. pri-mo

mo Symptomata quidem sopita; postea vero putrescente sanguine, membranæ corumpuntnr, unde convulsiones leves, deliria, febris. ex casu quædam vascula sanguinea tantum rupta, eaque sanguinem effuderunt. facies & oculi rubicundi, idque ex Meningum inflammatione, & febre comitante: ex vicinia & omnium partium Communi cohæsione id facile fieri potuit, adeo, ut videtur, explicatione opus non habebit.

XXXII. Observatio.

Anatome cujusdam abscessu infra sternum laborantis.

Quæritur puella de dolore de tumore ubi abdominis recti musculi sterne junguntur; imo ad oculum & tactum intumescentia apparuit; digitis facile cedebat.

Post mortem in hepate ulcus virosum & valde fætens inventum est. Peritonæum ob Viciniam corruptum erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Inflammatio Hepatis circa rectorum musculorum regionem apparens eos musculos elevavit, atque sic decepti medici. Ars nostra in plurimis conjecturalis dicenda, nam quæ intus latent, conjectura sæpe assequuntur, idque invita ratione. laboravit ægra ex jecoris tumore, qui postea maturatus, ipsum peritonæum corrupit; hinc illæ lachrymæ.

XXXIII. OBSERVATIO.

Post Fracturam cranii, & iram, mors.

Adolescens sexagesimum annum agent ab alto cecidit, ad latus accepit vulnus cum bregmatis Fractura. post vulnus primo dilatum & fragmenta extracta, symptomata remittebant, sed elapsis quatuordecim diebus, valde, nescio quam ob causam, irascitur, exinde febri & phrenitide correptus, paucos post dies obiit.

Aperto cranio, membranæ sanguine turgidæ & inflammatæ.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Non tam ex vulnere, quam ab effuso sanguine obiit, præsertim post iram. Ira cerebri quasi convulsio est, qua vascula rupta majorem sanginis copiam emiserunt. qui corrumpens, cerebri meninges inflammatione obducit. istis inflammatis, nec saxguis nec succi cerebralis motu ἀνωμάλῳ incedunt, febris unde & delirium.

XXXXIV. Observatio.

Spasmo correpti post mortem cadaveris inspectio.

Ebrius per totam noctem humo decumbens, spasmo seu opisthotono corripiebatur, adeo ut versus posteriora rigidus & incurvus permanserit. nihil deglutire potuit; vox, tanquam ex cryptis subterranis, horribilis; visus erat torvus. post sævissimos hujusmodi spasmos quarto die obiit.

Viscera thoracis & abdominis satis integra & sana. Cerebri ventriculi viscido & fœtenti humore,

coloris lutei, vitello ovi ſimili diſtenti erant. Vaſa ſanguinea meningem utramque perreptantia, ſanguine turgebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Temulenti iſtius ſucci in ſanguine exiſtentes, à terræ frigore condenſati ſunt; procul dubio à vino non tantum, ſed ab aere æſtivo etiam incaluit. Novimus omnia corpora calore æſtuantia, ſi repentè infrigidantur, morbis corripi: hic ſpectat *aphor* 17. *ſect.* V. *Frigidum convulſiones, tetanos, nigrores, & rigores febriles invehit.* Sic quoque *celſus ait: Frigus modo nervorum diſtentionem, modo rigorem infert; illud σπασμὸς, hoc τέτανος græcè nominatur* ita *Magnus Alexander* cum inalgidiſſimum flumen exiliiſſet; in vitæ periculum tractis fuit.

Succi illi ſi à currendo ſubſiſtant, particulis ſuis Heterogeneis nervoſum genus pungunt, unde Spaſmi & convulſiones. Opiſthotonos, eſt tetanus, ſive tenſio muſculorum cervicis verſus poſteriora. Supinus decubuit, unde & muſculi poſteriores pirus tetano affecti. Ex convulſioni-

bus

bus & spasmis œsophagi nihil deglutire quibat: ob eandem causam erat vox horribilis, oculi torvi &c.

Quod succi erant coagulati, liquet ex inspecto cerebro, quod humore fœtenti & decolore madebat: ab eo enim & cerebri membranæ & nervorum origo non parum lædebantur.

XXXV. Observatio.

Hydrocardia seu capitis dolor cum tussi & palpitatione.

Civis quidam quinquagenarius de dolore continuo capitis & circa scapulæ dextræ regionem quæritur, imo de tussi ac palpitatione cordis, atque his aliquot mensibus vexatus fuit.

APerto cadavere, hepar erat scirrhosum; lien ex obstructione solito major. Pectus humore lymphatico plenum fuit: pulmonis dextra pars ferè absumpta & sinistra magnopere inflammata. Pericardium haud mediocriter dilatatum

tatum puris & saniosi sanguinis ultra quatuor libras continebat. Cor læsum non erat nisi superficie tenus.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quid obstructiones ex acido & viscidis humoribus faciunt, in superioribus plus semel dixi. Ex hepatis scirrho & lienis intumescentia, pulmonisque dextri consumptione, liquet, liquores per universum corpus circulari ductu libere vehi impotentes, in iis visceribus moram contraxerunt, ex mora corruptio, inflammatio, dolor, tussis, cæteraque symptomata. Prima humanæ sapientæ laus est, valde similia posse distinguere. Quis Apollo Hydrocardiam divinasset. Est procul à nobis sæpe præsentia veri.

Post mortui cadaveris ἐπίσκεψιν pectus & pericardium, ex ruptis ab obstructione lymphaticis, lympha corrupta plenum. Æger, cum in vivis esset, de destillatione frigida ad latera colli in pectus quærebatur. Num ex cerebro, de cujus dolore molestabatur, per membranarum intercapedines, liquor ibi restitans in pulmones & pericardium descen-

descenderit, nec ne, dubium, cum viæ non patebant. Fortasse leves nervorum convulsiones fuerunt.

Humores in pericardio collecti, suâ acrimonia ipsum cor affecerunt, unde sæpè in palpitationem incidit. Imò ob copiam collecti in pericardio humoris, cordis latera adeo compressa, sanguinem dimittere non potuerunt, quod sæpe fit, cum sanguini liber transitus per cordis thalamos denegatur nunquam quis in palpitationem incidit, nisi in corde vel circa ipsum, obstaculum fit: quod ex inspectis cadaveribus semper manifestum est.

XXXVI. Observatio.

Sectio gibbosi & phthisici.

Juvenis ab incunabilis gibbo cum asthmate laborans decimo quinto ætatis anno phthisicus periit.

Aperto capite, crista galli, quæ septi instar os ethmoidis in duas partes dividit, in latitudinem & altitudinem ita aucta fuit, ut to-

tum os cribriforme obtegeret, ejusque foramina quasi obstrueret: imo post coctum cranium nulla cavitas in eo patuit. Officula porro maxillæ superioris, quæ canthum oculi majorem constituunt, ita excreverant, ut nasi septum fere attingerent. Ossa omnia præter consuetudinem tenera & prope instar creæ mullia erant. Dorsi vertebra sexta, septima, octava, nona & decima, quæ gibbum constituebant, carie exesæ & in partes fractæ fuerunt, præsertim ab interna parte. Harum particulæ in ipsis pulmonibus à parte dorsi ulceratis, inveniebantur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Cui non latuisset causa morbi: inest sæpe & in incredibili verum, & in veri simili mendacium: ideoque medicina ipsis medicis nil nisi ratione utentibus conjecturalis est. Qui gibbi ex asthmate aut tussi fiunt, ante pubertatem moriuntur, inquit *Cous Hippocrates*: à præpostero partu sæpè infantibus contingit Vertebras luxari; unde, collabescente Thorace, pulmones comprimuntur, & respirandi actionem impediunt. Pro-

vectiori ætate, gibbo etiam accrescente, omnes membranæ, quibus pulmones vertebrarum regioni connectuntur, magis dilatantur, & vascula quædam interrepentia rumpuntur: ex quibus liquor stillat, qui reduci ineptus, ibidem stagnare cogitur, & corrumpendo vicinas partes, pulmones nempe & vertebras, corrumpit. Perceptu igitur difficile non erit: juvenem illum pulmones exulceratos, vertebrasque cariosas habuisse; cum ob membranarum conclusionem pus in cavitatem thoracis dilabi non potuerit; ideoque circa vertebras quasi in nido purulentum omne conclusum fuit. Atque sic mirum non est, frustula quædam vertebrarum in ipsis pulmonibus esse inventa, cum per se partim, partim à respirationis quasi tractu, in pulmones ciciderint.

Rogabit me quis, cur ante pubertatem, non moriebatur, secundum *Hippocratis* textum? Regero, adolescentem hunc fortasse pubertatis notam externam quidem habuisse, ast quoad coeundi potestatem (quæ propriè pubertatem facit) eum ad id opus ineptum fuisse, veri quidem simile est. Ejus impotentia, non

tantum ex morbi diſpoſitione, ſed ex oſſium teneritudine & mollitie apparet.

Structuram criſtæ Galli in oſſe ethmoidis monſtroſam, nihil ad morbi geneſin contribuiſſe, credo: nam per illud cribum vaſa ſanguinea & nervi quidem excurrunt, ſed per illud nihil humoris ex ventriculis cerebri in nares deſtillat; verum omnis humor per infundibulum ablegatur.

Quod autem ſpectat ad maxillæ ſuperioris officula, narium cavitates reſpiratorias præcludentia: reſpirationi quidem impedimento fuerunt, aſt quia per os liber in pulmonibus aeri aditus patebat, nihil aut parum huic morbo anſam dediſſe credibile eſt.

XXXVII. OBSERVATIO.

De scirrhositate totuis abdominis, exulceratione & Hydrope.

Fœmina quædam ante obitum per duos menses continuo febre quadam afficitur; quæsta est de gravi pondere, (quod liberè pendebat, ut putabat) in abdomine. Urinæ ejectio non respondebat; alvus quoque dura, ac respiratio difficilis. Medici divinabant de mola in utere; alii vero de Hydrope & tumorem istum abdominis octo annos gessit.

POst mortem abdomen aperiebatur. Mesenterium ac pancreas immensæ molis erant, decem libris cum dimidia æquabant. Externè scirrhosa videbantur, connexa tantum erant cum lumborum vertebris posterius; anterius vero cum peritonæo etiam plane scirrhoso, adeo incrassato, ut cartilaginis speciem referebat: ab intestinis, quod mirum est, plane libera erat. Varia ulcera in mesenterio inve-

niebantur, quorum singula singulari quasi pellicula continebantur; quædam pure plena, olei instar, alia mellis consistentia erant alia vero adipis liquefacti vel pultis, albuminis ovi aut lymphæ liquorem continebant: & ut brevi dicam quot ulcera tot materiæ diversitates. Aqua aliquot libræ effluebant. Jecur plane induratum, ac ulceribus plenum. Intra octo annos, quibus iste abdominis tumor sensim accrescebat, se quod menstrua & cætera sanitati convenientia, bene habuit, exceptis postremis ante obitum mensibus tum enim præ gravitate abdominis & febre continua decumbere cogebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Omnes abdominis glandulæ atheromate, meliceride, steatomate aut scirrho obsessæ fuerunt, præsertim pancreas & mesenterii glandulæ, atque pro varia glandularum obstructione, fuit etiam materia ab invicem varia. Ob ingentem pancreatis molem, rectum intestinum & vesica compressa, adeo ut, nihil stercoris aut urinæ excerni potuit.

Sic

Sic quoque, ob elevatum, à tumoribus & aqua, diaphragma, musculisque abdominis distentis, respirandi actus libere fiere non potuit, ideoque in difficilem incidit respirationem. Quod ante mortem febri laborabat, mirum non est, nam obstructis visceribus, sanguis tandem saburra ejusmodi inficitur, ita ut tandem inspissatus, incalescat.

Ex ruptis in abdomine lymphaticis, aqua extillavit, unde Hydrops ascitis, sive venter aquosus.

Mirum videtur, pancreas & mesenterium intestinis, ut solet, non adhæsisse: Sed præ nimia ponderis gravitate, omnes membranæ, cæteraque viscerum retinacula à pancreate & mesenterio dirupta sunt, adeoque ut ipsa fatebatur viva, libere pendebant.

XXXVIII. OBSERVATIO.

Vertiginosi, sæpè vomentis, ac de dolore ventriculi quærentis, dissectio anatomica.

Anglus quidam in Galliam veniens, crapulæ indulgebat. Postea vertigine correptus, cibos revomit, ac de ventriculi dolore quæritur : levi quoque febricula laborabat, nonnunquam delirans : sudavit ex se copiose, ac inter sudandum interiit.

Mortuo, inventum omentum plane putridum, jecur scirrhosum : Ventriculi interior facies circa pylorum quasi contusa, nigro humore semiplenus erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ex nimia vini ingurgitatione, & cerebri & nervosi generis oritur imbecillitas : ex imbecillitate nervorum obstructiones, et exinde vertigines, vomitus &c. Sanguis, cæterique in corpore succi ex nimia acidi

acidi vini copia inspissati sunt, unde jecur scirrhosum: ubi abundat acidum, ibi deficit bilis, & vice versa: dificiente igitur bile, in hepate obstructiones fieri necesse erat. Abundante acido, viscidibusque humoribus, ventriculus infestatur succis anomalis, quorum levi convulsione vertigines & vomitus: imo ab acidi corrosione latera ventriculi mollia & quasi contusa erant; in superioribus ejusmodi ventriculum molle me descripsisse memini.

Ex imbecillitate & glandularum cutis obstructione, etiam tam copiose sudavit, præsertim præsente febrili calore. Qui enim sudor facile per cutis glandulas circulari non potuit, poros subire coactus fuit. Sudor multus; frigidus calidusve; frigidus majorem, calidus minorem morbum significat.

XXXIX. Ob-

XXXIX. OBSERVATIO.

Respirandi difficultas.

Sexageneria admodum pinguis & deses, à quindecim annis difficultate spirandi laboravit, quæ singulis diebus valde increbuit, idque potissimum cum gradus ascenderet. Postea ab aëre austrino & pluvioso coryſam, genæ item dextræ, glandularumque intus contentarum inflammationem passa est. Mandibulæ ita coarctabantur, ut ægra non nisi potulenta quædam sorbillaret. Ad tibiam sinistram sæpe Erysipelate affici solevit, quæ & quandoque exulcerabatur. Pulsus porro aderat inæqualis, & intermittens. Et quamvis genæ tumor detumuerat, mandibulæ nihilominus constrictæ manebant. Postea dexter oculus clausus apparuit, quod ex convulsione aut paralysi factum; deinde Hemiplegia tacta, apoplectica interiit. Toto morbi decursu, perseverante dyspnæa tussis non adfuit, neque stertor, nisi duodecim horis ante obitum.

PRæter splenem putridum, pulmones lividi, & lymphatico humore perfusi. Sinister pure multo & fætido refertus. Dexter cordis thalamus, intus non tantum excoriatus, sed & putridus & exulceratus, fibrisque carnosis, leviter tractando, in frusta secedentibus. Auricula dextra solito major, substantia carnosa, partim rubra, partim nigra, adinstar sanguinis concreti, quæ manibus ab invicem fricari non potuit, referta.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Sæpe asthmatici fiunt cachectici et hydropici. Recentis ulceris sanatio difficillima est, inveterati omnino impossibilis, nam ob pulmonum continuum motum, eorum substantia vasculosa magis laceratur, quam sanatur. Sic ægra nostra longo tempore hac respirandi difficultate laborans, tandem cachectica facta est. Cachexia est succi vitiosi abundantia, qua ex ipso corporis habitu cognoscimus, hominem valetudinarium esse. Atque hinc multorum symptomatum fons & origo. Quia ei læsi pulmones sanati non sint, idoque

que ſpirandi difficultas ſingulis diebus increbuit. Porro cum aſcenſu reſpiratio retardatur, ſe exinde peſſimè habuit. Cœlo quoque Auſtrino ac pluvioſo, ob aëris craſſitiem, minor ſanguinis in pulmonibus accenſio erat, unde ſuffocari videbatur: aëre enim ſereno vividiores multo ſumus quam nubuloſo.

Ob motum ſalivæ in glandulis maxillaribus denegatum, maxillæ intumeſcentia, quæ non raro gravedine laborantibus accidit. Ex ſpaſmo, & mandibularum coarctatio & palpebrarum occluſio: imo ex cordis convulſione pulſus inæqualis & intermittens. Denique unica medullæ ſpinalis parte obſtructa, eodemque humore cerebro obſeſſo, primo in hemiplexiam, & deinde in apoplexiam incidit.

Tuſſis perſeverante morbo non adfuit: ſuper hoc docet *Aphor.* 16. *Sect.* VII. à puris ſputu tabes: quum vero ſputum retentum fuerit, moriuntur. Ob virium imbecillitatem nempe & iſtarum partium paralyſin. Sed poſtea quidem rediit, ab humoris collecti copia, & paralyſi deficiente: quæ viribus in totum deficientibus, obiit.

Non

Non mirum, aperto cadavere, pulmones fuisse purulentos, & cor à fœtente pure intus erosum & exulceratum. Exinde enim sanguis evasit crassus, dextrum thalamum pervadere nequibat, hinc auriculæ distensio. Ab erosione fungosa quædam excrevit substantia, ut sæpe in ulceribus fit: cum enim fibræ læsæ non sistuntur medicamentis, immensum usque excrescunt, atque sic polypi generantur.

XL. Observatio.

Cordis apostema.

Quatuordecim annorum virgo, sæpius antea vomitu humoris viscidi, semel aut bis in die idque potissimum cum è lecto surgebat, aliquando cum cardialgia, afficiebatur. Dolor aderat in sinistræ scapulæ parte alteriori & brachii summitate, qua humero jungitur. Postea diarrhæa cum febri correpta est. Pulsus sæpe intermittens: dolore in læva parte fixè permanente, non poterat in illud latus decumbere, quin ilico cardialgia & tussis eam

eam invaserit. Tussis sicca non semper, sed per intervalla. Flatus ἄνω & κάτω aliquando mittebat. Somnus ferè nullus; urina pallida & crassa. Et quamvis hæc aliquoties exacerbabantur, nonnunquam remittebantur, tussis cum respirandi difficultate permanebant. Tandem Hæmoptysi spumosâ subito correpta, subito extincta est.

APerta thoracis cavitate, pulmones albidi costis utrinque & diaphragmati undique adhærentes: Cor fuit coloris albicantis & media fermè sui parte, quæ diaphragma respicit exesum, ulcerosum & putridum. in pericardio nullus latex.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Neque oculorum ὀξυδερκία neque mentis τέκμαρσις Virginem hanc cordis abscessu laborare, divinasset: ita sæpe eludit ars magistrum. Ex omnibus Symtomatis liquit eam fuisse scorbuticam, hoc est, acido & viscidis humoribus abundantem, unde ex saburra ventriculi irritans vo-

vomitus, cardialgia, tussis, flatus, & Sexaginta alia, Vomitus concitatur, cùm ventriculus ejusmodi materia acido viscida saburratus sit: propter tenacitatem facile per pylorum non expellitur: unde ob particulas acutas ei inhærentes ventriculus ad vomitum concitatur. Ita nervis ventriculi cum cordis nervis communionem habentibus, cardialgia paritur. Pituita ista seu pigri humores hoc statu permanere non potentes, tandem etiam ut in ventriculo, ita in intestinis motus convulsivos concitarunt: unde diarrhæa seu alvi fluxus, qui non aliunde venit quam ab aucto motu peristaltico. Lenti humores sæpè alcalicis particulis & acidis abundantibus, si ibi morentur, effervescentiam ineunt, eosque humores in bullas elevant, quibus ruptis, flatus excitatur.

Obstructis & irritatis pulmonibus tussis & respirandi difficultas: ruptisque vasis sanguis cruentus. Nervis cardiacis cum nervis plexus inferioris paris vagi, imo cum cervicalibus ac intercostalibus communem nexum habentibus, dolorem in scapulæ parte persentiscit. Cordis

dis ulcus ob cardialgiam cæteraque ſymptomata non animadvertit. Quis (proh ſuperi, quantum mortalia pectora cæcæ noctis habent!) de cordis ulcere ex his ſymptomatis ſomniaſſet; nam quoad morbi αἰτιολογίαν non patebat.

XLI. OBSERVATIO.

Longe poſt caſum ab alto Symptomata quibus mors inſequebatur, ejuſque cadaveris anatome.

Pauperis alicujus filius, annorum undecim fere natus ab alto cecidit in pavimentum ligneum. Vomitus, ſanguiſque per nares & aures effluebat, alias ſe bene habebat. Dolebat quidem continuo caput, ſed nulla contuſio aut vulnus, nec febris, ut ſolet, apparebant. Signis omnibus ſe benigne habentibus, morbus neglectus eſt. Menſibus quinque aut ſex fere elapſis, colli vertebræ relaxantur, adeo ut caput erectum tenere aut erigere non potuerit. Relaxantibus interim dorſi ligamentis in cyphoſin & morbum aſtmaticum incidit. Fe-

mur

mur dextrum vix movebat: Atheromata sub claviculis ab utroque sterni latere inveniebantur. Symptomatis exacerbantibus, loquela deficiebat. Interim, Medicus vocatus collum in integrum & loquelam pro parte restituit. Sed postea intra jugulares venas & Tracheam, prope aurem sinistram tumor primo & deinde abscessus factus est: Cum aperiebatur, primis tribus diebus ultra sex libras puris effundit, idque cum levamine cephalalgiæ: sed vires quotidie magis, magisque absumebantur. Postea alius abscessus ortus est, qui pus à colli parte interna in pulmones & œsophagum effundebat, hinc vomitus, nausea, & tussis cum respirandi difficultate. & Quamvis ulcus colli se bene haberet, periit nihilominus convulsivus.

ABdomine inciso, Hepar scirrhosum & folliculus fellis prægrandis.

Pulmo viscíditatibus scatebat. Arteria magna corde egrediens non tantum petrosa, sed ei tuberula calculosa nucis moschatæ magnitudine accreta erant. Ejusque rami sursum ascendentes iisdem calculis rigidi

E fuerant.

fuerant. Ipsaque trachea eadem materia gypsea obsessa fuit.

Tumoribus circa claviculas incisis, meri puris copia haud exigua, pultis instar, extrahebatur; non sine costarum ac sterni carie.

In occipite similis substantia lapidea inventa est, eaque membrana intra crassam & tenuem meningem inclusa: & quantum videbatur in crassæ meningis duplicatura, nam ei tam firmiter adhæruit, ut non nisi vi avulsa fuit. In cerebri cavitatibus lymphæ pellucidæ ultra duas libras inventum est.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ob Vasorum sanguiferorum in naribus & cerebro à lapsu rupturam, facile percipitur, quomodo sanguis per easdam vias sese exoneraverit. à cerebro concusso, succorumque cerebralium motu ἀνωμάλῳ, orta nervorum, versus ventriculum, tendentium Convulsio, quæ *Vomitus* appellatur: is sæpe vulneribus capitis internis supervenit. Postea solum caput dolebat, quietis cæteris symptomatis: & hanc ob causam morbus neglectui habitus. Sed unde

unde dolor. Ab effusâ scilicet materiâ, cum exitum nullum inveniebat, corrupta, meninges lædebantur, unde dolor perennans. Corruptum illud per occipitis foramen subsidens, non tantum nervorum par decimum, cervicis musculorum motorium, compressit, ne spiritus nervosi justo modo ad musculos irradiare possint, sed & ipsa medulla spinalis intra colli vertebras contenta, adeo gravata & compressa fuit ut paralysi relaxari debuerit: atque tandem subsidente in dorsum usque materia, etiam dorsi vertebræ corruptæ & relaxatæ sunt, unde *Cyphosis*, sive spinæ dorsalis versus posteriora incurvatio. Sic quoque ad ossis sacri regionem lumborumque vertebras descendens femoris nervi compressi, adeo ut paralysis etiam insequebatur. à Cyphosi asthmaticus factus, quia pulmones se liberè, ut solebant, movere non poterant. à Materia in capite aucta etiam nonum nervorum par, quod linguæ motui inservit, pressum, mutus evasit. Erupit tandem materia peccans extra meninges vertebrarum cavitates investientes, unde intra jugulares venas &

asperam arteriam & prope aurem sinistram tumor & abscessus, cujus apertura caput doloribus levatum: ex respirationis debilitate vires prostrati pus etiam descendens pulmones oesophagumque obruebat, & mordacitate sua & tussim & vomitum & nauseam cum respirandi difficultate excitavit. Viribus prorsus deperditis ob summam succorum acrimoniam etiam convulsivus.

Ob humorum summam acredinem, sanguis corruptus & inspissatus, Hepatis machinam permeare impotens, eam obstructionibus imperviam fecit & scirrhositatibus obsessit: ita eandem ob causam folliculus bilarius bile petrosis particulis inspissata turgebat. Sic & pulmones materia purulenta obruta, vesiculæ respiratoriæ obstruebantur. Trachea & arteria magna corde egrediens, à succis acribus & salinis ita convellebantur, ut post factam obstructionem, in paralysin non tantum inciderint, sed materia obstruens ibi concreta est, & indies sensim sensimque aggesta tandem tophos produxit. Tumores, è clavicularum regione, à pure deorsum per musculorum membranas

nās ruente, nati, mordacitate sua costas & sternum carie infecerunt. Aperto cranio ex particularum salinarum intra meninges mora, calculi concreti sunt. Sic quoque multum lymphæ, inter meningum per verbrarum foramina exeuntium vaginam, continuo depluentis, inventum: unde omnium in hoc ægro malorum fons, & origo.

XLII. Observatio.

Acicula in urethere inventa.

Quidam de dolore acuto è Hypogastrii regione cum tumore, inflammatione, pulsatione ac febre queritur: in abscessum mutatur tumor, multumque puris fœtidi per aliquot menses effundebat. Imo aliquot Hebdomadis ante obitum una cum pure urina excreta est.

Dissecto cadavere, omentum gangrænatum. Intestina sana; ren quoque dexter satis integer, verum ipsius urether ulceratus & pure repletus: paulo inferius aci-

culam, materia tartarea cinctam, infixam habuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Curiosissimus *Corn. Stalpart Van der Wiel*, In observationibus suis selectis, *obs.* XVIII. *Part Sec.* De globulo plumbeo deglutito narrat per urinam excreto: ast hic loci aciculam proponimus quid de globulo dicendum, ἐπέχω. Acicula hæc deglutita alibi in intestinis hæsit, eaque perterebravit, unde inflammatio, et quæ eandem solent concomitari: tandem in abdominis cavitatem elapsa, ipsum uretherem perfodere debuit: in eoque moram trahens, ærugine, materiaque tartarea ab urinæ particulis salinis ei adhærentibus, facile obducta est.

XLIII. OBSERVATIO.

Renum & vesicæ ulcus cum vesicæ calculo.

Adolescens undevigesimum annum natus à longo tempore de vehementi dolore circa renis sinistri & vesicæ regionem, cum vomitu assiduo & dolorifica urinæ excretione questus, moritur.

Abdomine aperto ingens fætor aparuit. Exterius in superiore vesicæ parte insolitus sinus pugnum adæquans, fuit: in cujus membranis pus conclusum ren sinister plane exulceratus purulentum illud in vesicæ sinum deposuisse videbatur. In ipsa vesica pro urina calculus rotundus, & nimis asper sesquiunciam pendens. Interior tunica exulcerata.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab obstructionibus in renibus, aut vesicæ membranis, inflammatio: ab inflammatione ulcus unde & dolor. Vomitus ei obortus est, quia nervi intercostales cum reni-

bus & vesica magnam connexionem habent, adeo ut si nervi renales convellantur, etiam & ventriculi. Vesicæ textura ex duabus tunicis tendinosis seu membranosis constat: intra cujus duplicaturam binæ fibrarum musculosarum series inveniuntur: quibus inflammatis pus facile intra tendinosas tunicas effundi potuit, unde sacculus purulentus. Calculus anne in vesica, an vero in rene cretus sit, dubitandum: credo tamen eum à rene primo descendisse, & in vesica augmentum sumpsisse qui & vesicam forte nimis irritans ad inflammandam adegit.

XLIV. OBSERVATIO.

Ex vehementi illisu; abdominis lethalitas.

Cervus venatorem ex improviso impetens, primo se post arborem densioris trunci recipit; cervus agilior eum à tergo cornibus petens; primo arbori impetuosè abdomine tenus illisit, mox cornibus sublatum, per aliquot spatium deportavit, et in terram projecit. Nullum aderat externæ noxæ indi-

indecium, nisi quod sinistra natium apice cornu cervini ad medioeris pollicis profunditatem adacto, vulnerata esset. Vulnere deligato, emplastrum supra totum abdomen, quod insigniter & maxime circa umbilici confinia, dolere continuis ejulatibus pronunciabat, applicatum est, adhibitis simul interne quæ resolvendo sanguini essent, eumque reficerent: sæpe enim animo linquebatur, sudore faciem largiter irrorante. paucis ab hinc horis, dum media nocte deliquia increbescerent, vita hominem reliquit.

PRæter memoratum vulnus extrinsecus nihil culpabile apparebat, nisi quod dorsum solummodo, qua os sacrum vergit ad scrotum usque, & aliquam pubis partem, extravasatus & intra cutim coagulatus sanguis, diverso solitoque livore tinxerat.

Perfecto peritonæo, ilico inde liquor sanguineus quam altissime prosiliebat, qui & totum abdominis cavum implebat. Ileum & colon quippe foraminibus rotundis, & mesenterium proxime ad rectum fissura perforata, maculisque lividis & semicorruptis fuerunt.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Infelix hic post tanta bruti animalis tormenta & externè & internè vulneratus: exterior quidem plaga nullius momenti, sed eo deterior interna. Post cursum fortè intestina inflata, à vehementi illisione in arborem rupta; qua sanguis in abdominis cavitatem effusus, crebra concitavit deliquia. Extravasatus enim sanguis venas ingredi impotens, versus cordis regionem duci haud potuit: hinc causa inordinatæ circulationis petenda est: nam ex sanguinis penuria, cor sufficientem cruoris quantitatem caput versus emittere impotens, nulli spiritus cerebrales iterum versus cor, aliasque partes depluebant: atque propter hanc Eclipsin, totum corpus deficiebat: lympha quoque, in cute effusa per ordinarias vias revertere non potuit; ob leves convulsiones, hinc extra cutim in sudorem frigidum emanavit: quippe in lipothymiis non tantum cor, sed & cerebrum, omnesque totius corporis partes convulsiones patiuntur. Postea, omnibus ferè sanguinis rivis in abdominis cavitatem exhaustis, animam

mam Deo consecravit: Vita enim, deficiente circulatione, perennare non potest, ideoque ejus defectus corpus collabascere & mori curat.

XLV. Observatio.

Renes petrefacti.

Matrona maximis doloribus nephriticis per plusculos annos torta, spissam crebro minxit urinam, ut in ipsa emissione & stillicidio quasi in fila diduci potuerit; ingruentibus interdum rigoribus in nephriticis consuetis, lumbos fere nudos fornaci admovit, ut se calefaceret, vix tamen calorem sensit, licet cutim ipsam fornacis flamma læderet. Tandem rigidis dolorum atrocitatibus vexata, succubuit.

Perfecto abdomine, inveni fuere ambo renes obriguisse in alabastrinam duritiem & soliditatem.

Morbi Ætiologia.

Qui semel in nephriticum morbum incidunt, raro liberantur, & fere per

per totam vitam ab eodem torquentur; nisi sabulum in renibus concretum optimis medicamentis, & potu coffeæ aut theæ elutrietur: sæpe tunc morbum superavi, at in calculum si concreverit, fixamque sedem in renibus habuerit, aut ob nimiam magnitudinem uretheres pertransire nesciens nunquam vici medicamentis malum.

In Matrona hac renes obriguere, quia plurimæ arenulæ in unam molem compactæ sint: omnes enim calculi hoc modo crescunt; cum exempli gratia, duæ superficies politæ se invicem immediatè tangant mutuo, ita (ab externis globulis aëreis pressæ) firmiter cohærent, ut vel vi ab invicem diduci nequeant: quemadmodum id in duabus corporum superficiebus fit, ita & in centum myriadibus, quæ omnes primo arenulam, & sic deinceps calculum constituunt. Sæpe colore & duritie calculi variant: quippe particulæ politæ calculum constituentes non semper sunt impermixtæ cum aliis particulis; imo ejusdem figuræ, magnitudinis, aut superficiei non sunt; adeo ut pro varia particularum diversitate, varii lapides & calculi in renibus, vesica, aliisque in corpore partibus cudunttur.

Quæ-

Quæritur de frigore lumborum maximo. Forte quia calculi hi præ gravitate membranas renes investientes valde depressit, illasque paralysi tetigit: accedit etiam quod succi ibidem allati & subsistentes etiam frigus contraxerunt, quare & spissiores & viscidiores, per meatum urinarium emissi sunt. Lumbi fornaci calidæ admoti vix calorem sentiebant, quod etiam paralyticis fit, qui inter frigus & calorem vix sensibilem differentiam advertunt.

XLVI. Observatio.

Hæmoptoici anatome.

Undequinquaginta annos natus vir, ut dicitur, melancholicus, & Hypochondriacus: per aliquot annos de dolore sinistri Hypochondrii vexatus, incidit, post prægressam fluxus Hæmorrhoidalis suppressionem in sanguinis sputum, singulis tribus mensibus repetens. Ast tertio rediens animam evomuit cum sanguine.

Lien non tantum magnus, sed & lividus & flaccidus. Vasa mesenterii & omenti atro sanguine tur-

turgebant, & varicosa videbantur. Ren sinister solito flaccidior & magnitudine inferior dextro: dexter vero in parte superiore extrorsum vesiculam ad magnitudinem pilæ lusoriæ, latice subflavescente turgidam habuit.

Pulmones sanguine nigro referti, ac inflati.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quorum cruor aciditatibus abundat, inspissato sanguine gaudent; non quod sanguis ad saporem usque acidus sit, sed cujus particulæ salinæ volatiles, instar salis armoniaci, sint, quod in officinis vulgò venditur: illud quippe constat quidem ex particulis volatilibus, verum ab acidis particulis ita domatum, ut vix sui juris sit, nisi addantur aliæ quædam particulæ planè alcalicæ, tunc acidum domatur, & quod volatile erat, jus pristinum, in statu volatilitatis existens, possidet.

Ad eandem planè normam res se habet in ægro nostro, cujus sanguis ita est inspissatus, ut inde obstructiones patiatur. Revera quantum acida nocent, norunt ii, qui acetariis quotidie

tidie vescuntur, vel in morbis vagis, vel chronicis, cum adoleverint, incidunt; nisi exercitiis inutile acidum (rustici enim, præsertim in Frisia, seroso lacte, nec non sero acido multa copia utuntur) per diaphoreseos vias evaporare cogant: Verum desides ac studiis continuis dediti, nullo exercitio corpus suum & sanguinem commoventes, non multum transpirant, acidumque in sanguine servant, & hinc, proh dolor! ille lacrymæ.

Sanguis ita inspissatus & in liene à particulis tenuibus, (lien enim multum lymphæ à sanguine segregat, inque chyli cisternam ablegat) liberatus, magis densatur, adeo ut ipse lien obstruatur, hinc Hypochondriaca passio, sive lienis intumescentia. Ob eandem causam sanguis per arterias Hæmorrhoidales in venas ejusdem nominis transire impotens, partes ani distendit, & aneurismata concitat, quibus ruptis, sanguis effluens *fluxus Hæmorrhoidalis* dicitur. Sæpe tamen varices eodemque in loco concitantur, sed hoc plerumque fit, à prægressa alvi constipatione, qua sanguinis regressus impeditur, ita ut venæ magnopere distendantur, tandemque rumpantur.

Inci-

Incidit quoque æger noster in *Sputum cruentum*, seu *Hæmoptysin*: Non mirum, quoniam, sanguis etiam per pulmonum vascula sanguinea liberum transitum non habens, & ab adveniente, per arteriam pulmonalem, sanguine propulsus, tenera vascula ita dilatavit, ut tandem ruperint, unde sanguinis extravasatio & per Tracheæ ductus excretio.

XLVII. OBSERVATIO.

Calculus vesiculæ Felleæ.

Podalirii Filius sexagesimum & quintum annum agens; ab aliquot annis de atrocissimo dolore ischiatico tortus, Asthmate & Orthopnæa defatigatus, ictericus factus, tandem fatis cessit.

Exenteratis interaneis, duo tubercula in pulmonibus. Septuaginta cum duobus calculi flavi fabarum minorum ac pisorum magnitudinem adæquantes in folliculo fellis & ductibus cholidochis, inventi.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Medice (in proverbio est) *cura te ipsum.* Multi quidem nomine, re pauci. Quis unquam tam exactam totius Medicinæ ideam tradidit, quam pauci inter nos; revera si indolem sanguinis omniumque in corpore succorum rationis lance librasset hoc malo non periisset. Acidum in ipsius corpore abundare, ex ictero & ischiatici doloris tortura liquet: eodem infectus liquor nervosus, pulmonibus convulsiones induxit, unde asthma, & respirandi difficultas. Quid aliud *icterus* indicat, quam salis volatilis penuria, quod ab acidis particulis domatum, toti corpori obstructiones parit. Glandulosis Hepatis acinis obstructis, bilis nimis viscida non separatur; & quicquid adhuc segregatum sit, ob copiam salis fixati in lapillos crystallizatum est: hinc varii in folliculo fellis lapilli inventi sunt. Icterus nihil aliud est quam fixatio particularum bilem constituentium, unde in Hepate obstructio: post obstructionem, quicquid alias sequestrari debuit, in sanguine rema-

remanet, totamque cutim aureo colore tingit.

XLVIII. OBSERVATIO.

Hydrocephali dissectio.

Infans unius anni, post nativitatem Hydrocephalos factus, obiit.

DIssectum caput tres libras, romani ponderis, limpidæ & subsalsæ, cerebrum vero valde depressum & flaccidum continebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

à Nimia cunarum commotione, cerebrum sæpè ita concutitur, donec vascula cerebri tenella rumpant: Cranium interim per suturas, necdum ut in adultis, firmiter concretum, ab effluente latice facile immensum usque dilatatur, & ad Hydrocephali genesin ansam præbet.

XLIX. OB-

XLIX. Observatio.

Herniæ intestinalis curatæ post mortem dissectio.

Cantor quidam quadragenarius, Sæpius contendo in Herniam intestinalem incidit, non absque dolore, præsertim inter cantandum. Chirurgus allatus, se à cantilenis abstinere jussit, & bracherium inguinibus accommodare, quod sex annis gessit; interea temporis se curatum confessus. Post illud tempus, sex mensibus elapsis, à pleuritide tollitur.

Aperto cadavere, invenit idem chirurgus, multum adipis in eo loco, ubi peritonæum fuerat dilatatum, per quod intestina deorsum premebantur, ad magnitudinem pilæ. Adeps istius dilatationis erat accretus, ut nisi laceratione circumjacentium partium divelli quiverit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Omnia ea quæ peritonæum nimis intu-

intumescere cogunt, ad Herniam procurandam ansam præbent. Hernia nihil aliud sonat quam dilatatio peritonæi, idque quovis in loco. Bracherio postea ita constrictum est, ut dilatatum concreverit: vascula tamen adiposa ob summam dilatationem tantum adipis quantitatem in se collegerunt, ut locum antea dilatatum repleverint.

L. OBSERVATIO.

Dyspnœicus dissectus.

Filiolus quinque annorum, male educatus, dyspnæa sæpe laborat, præsertim si corpus nimium moveat. postea cum se ludendo plurimum incaluisset, in tussim & spirandi difficultatem incidit: his febris & sitis cum diarrhœa, qua flava, alba & subviridia excernebat, adjungebatur. Interim lipothymia, quæ brevi cessabat, corripiebatur. Postea pulsus languidus & frequens. Venter tensus & dolens fuit, & terris excessit.

Abdo-

Abdomine inspecto, cystis fellea solito grandior & humore nigricante turgens. Sinister pulmo tam firmiter diaphragmati concreverat, ut difficulter separari potuerit. Sinistra cordis auricula debito amplior, cui inhærebat materia crassa, compacta, & instar lardi cocti alba.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ob pravam educationem multum sæpe acidi & viscidi humoris in tenellulorum sanguine colligitur: cum igitur ob illam causam sanguis pulmonum vesicularem substantiam percurrere nequibat, obstructiones factæ sunt, unde *Dyspnæa* sive Respirandi difficultas cum vero ipsius corpus post nimium à lusu exercitium incaluisset, sanguis celerrimo motu instigatus, & obstructiones prætetire impotens factus, aucta fuit respirandi difficultas non tantum, sed, vesiculis quibusdam nimis distentis aut ruptis, sanguis aut alii humores extra receptacula stillavere; quibus acorem contractis, tussis excitata est.

Sanguine ab obstructione moram con-

contrahente, acidum & alcali occasionem acceperunt, ut sibi mutuo appropinquarent, ex quibus invicem commixtis effervescentia cum calore oritur; atque ista incalescentia febris dicitur.

Porro ex nimia acidi in sanguine quantitate, chylus recens advectus coagulatur, & serum à caseo secedit; caseus sanguini admiscetur, serum vero per intestinorum glandulas destillat, cujus acore intestina, & folliculus fellis magis, quam solet; convelluntur & fæcibus deponendis, irritantur à convulsionibus cordis aliarumque partium, ac ab incrassato sanguine, circulatio ritè peragi non potuit, cujus ἐκλειψις lipothymia orta est.

Bilis defectus deducitur ex humore atro vesiculæ fellis infarcto, imo ab excretis viridibus; nihil enim bili magis inimicum quam acida, quibus bilis constipatur. Erat sinistra cordis auricula debito amplior, idque ob inhærentem materiam: sanguis enim ex pulmonibus auriculæ advectus, & auriculam permeace impotens, ipsa magis extendere & expandere necesse habuit. crediderim facilè materiam hanc auriculæ

culæ infixam, caseum ex chylo fuisse concretum: omnis enim chylus sanguini infunditur, & si alibi acidum moretur, facile coagulationem patitur.

LI. OBSERVATIO.

Anatome ictus à baculo.

Quidam ictus à baculo, in occipite, foris vix læsus, incidit ilico in febrim, ac graves convulsiones. Trepano cranium perforatum; multum sanguinis extractum est, sexto tamen die obiit.

APerta calvaria foris illæsa, intus vero varias fissuras habuit. Porro in plagæ vicinia meninx livida & flaccida, variisque in locis nigro sanguine spurcata. Cerebellum autem ex sphacelo livescens. Circa cerebri basin, variisque item in locis multum sanguinis concreti effusum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quibus cerebrum syderatum seu sphacelatum est, intra tres dies intereunt:

reunt: si vero hos superaverint, sani fiunt. Ita in nostro ægro; à vasculis ruptis multum sanguinis, qui alias partes permeare debuit, effluxit, exinde, istæ partes ab hoc balsamico liquore frustratæ, periere, hoc est in sphacelum inciderunt. Imo sanguis intra ἐγκέφαλον extravasatus, vicinas partes ita compressit ut tubuli succum cerebralem ulterius ad nervos protrudere nequiverunt; quibus hoc modo obstructis, corruptio invasit. Sanguis item concretus ex mora corruptus, non parum Sphacelo ansam præbuit.

LII. OBSERVATIO.

Asthma, peripneumonia & cordis palpitatio.

Vidua sæpe Hysterica noctu surgens è fenestra jacuit, inde respiratio difficilis ad instar asthmatis, cum tussi, Hæmoptysi, febri ac facie rubicundâ. In medio pectoris grave pondus cum ardore interno, & puncturis in variis thoracis locis. Tertio die dolorem circa claviculam dextram sentit. Hisce aderat magna cordis palpitatio, quæ etiam

etiam in Hypochondrio dextro tum in eodem latere per aliquot horas percipiebatur. Sed è regione cordis perseverabat, idque ictibus vehementibus; hæc convaluit. Sed aliquot dies post in sedili sedens repentè in pavimentum concidit exanimis.

DIffecto cadavere, mediastinum lympha cruenta plenum inventum est. Pulmones toti purulenti & fœtidi. Ovarium sinistrum, ovum columbinum facile æquabat, lividum, sphacelatum & intus spongiosum. Intus globulus nuclei magnitudine, grumo sanguinis similis, concludebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Calida fortè surrecta, refrigerii gratia fenestram aperuit, ut aura nimirum vesceretur frigida; unde constipato sanguine, ac diaphoresi impedita, pulmones ab eodem obstructi, ita ut libera respiratio ei denegata fuit. Ab obstructione putredo, pus, febris similiaque symptomata, quæ superius in aliis subjectis plus semel explicuimus. Sanguis coagulatus cordis ventriculos ob-

ſtruens, eosque liberè pervadere impotens, latera cordis ampliavit, ac ob majorem motum Palpitationem induxit. Hiſce tamen nonnihil quietis, quaſi recumvaleſcebat; poſtea vero levi occaſione vel ſponte ſua, vaſcula pulmonum rupta, pus effluxit reſpirandique actionem impedivit.

Quoad ovarium ad ovi columbini magnitudinem auctum, forte à prævia obſtructione & inflammatione ortum habuit & paſſioni hyſtericæ anſam præbuit: eſt enim malum cum præcedenti nihil commune habens. Globulus iſte, qui intus erat concluſus, ovum procul omni dubio fuit ab inflammatione auctum, ut in iis, quæ rabie uterina, ut vocant, laborant, obſervavi. Illud ovum quoque ſphacelatum fuiſſe & corruptum eſt ſimilitudine, quam cum ſanguinis grumo habet, aperte liquet.

LIII. OBSERVATIO.

Vulneris Frontis & capitis post obitum apertio

Senex rhedarius equo sternaci insidens, in plateam silicibus stratam excutitur. Læditur vulnere frons. Mox vomitus, & cruentæ nares insequebantur. Vulnus vix cutim perforabat. Obligato vulnere, die sequenti, omnia pejus habuerunt. Febris cum lethargo alto incipiebat. Vulnus chirurgica manu delatatum, nihil mali indicabat, cum os denudatum integrum erat. paucis horis post, vitam cum morte multavit, præeuntibus pluribus convulsionibus.

Parcæ enim nec formæ, nec opibus, nec ætati, imo nec imperiis parcunt.

Post obitum ferrâ cranio aperto, in opposita parte, nempe in occipite Rima seu *contrafissura* inventa est. Meninges & sanguine & sanie conspurcatæ erant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Propter plagam in capite acceptam ſtupor aut Lethargus, aut deſipientia, malum. Imo, quibus diviſum eſt cerebrum, his febrem & bilioſum vomitum ſupervenire neceſſe eſt. Ita quoque in ſene noſtro, poſtquam ex jactu plagam acceperit, ſtatim vomitus ſubſequebatur: quea concuſſo cerebro, ſpiritibuſque deficientibus, convulſio, præſertum paris vagi, orta fuit, atque ſic ventriculi cum cerebro ſocietas; aſt non ventriculi tantum, ſed ob connexionem cum Duodeno, cui ductus bilarius inſeritur, quoque & bilis elutriari debet; perque vomitum ejici.

Deficientibus igitur ſpiritibus, ſanguis quodammodo ſtagnare cogitur, unde, ut antea ſæpe dixi, febris. Et à concuſſo cerebro lethargus, partim propter ſanguinem extravaſatum, partim ob diruptas cerebri fibras.

Sed *Contrafiſſura* unde? niſi quod illiſione in frontem aër internus ita concuſſus & adactus ſit, ut aër cerebrum pervadens, nullibique exitum habens, vi per oppoſitum partem eruperit; occipitiſque fiſſuram concitavit. Eodem fere modo fit cum ma-

malum aut pila coreacea in pavimentum illidatur, non ſemper læditur ea parte qua pavimentum attigerit, ſed ſæpe oppoſito. Nec dicendum cranium ita eſſe durum, ut vix ea accidere poſſint; ſed conſiderandum eſt, aliud eſſe cranium arefactum, aliud vivum.

LIV. OBSERVATIO.

Cadaver vermibus ſcatens.

Puer octo circiter annos natus, à longo tempore eroſione gingivarum correptus, poſt uſum aliquot remediorum, deceſſit.

Diſſecto abdomine, vermibus non tantum ſcatebant inteſtina, ſed aliquibus in locis ea perterebraverant, adeo ut abdominis cavitatem replerent.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Maxima Philoſophorum cohors docuerunt, ex putredine animalia quædam poſſe produci: imo ex defoſſo

fosso anatis corpore bufones nasci, asserit *Ath. Kircherus*. Quantum ad meas observationes, quas à juventute super insectis annotare potui, nunquam ex putredine, verum ex ovis proceari animalcula observavi. Fateor quidem inter corrupta vermiculos conspici; sed unde vermiculi, nisi à muscarum ovis, supra materiam corruptam enixis. Experimento verissimo mihi constat, si materia quædam putrefactioni exponatur, in vase, tenuissima sindone, (ut liber esset aëris aditus & reditus) clauso, nullum animalculum in ea generabitur. Sic aqua calida pipere admixta producit quidem vermiculos, si vas continens fuerit apertum, clausum vero ne unum mihi produxit: adeo ut certum sit nihil, nisi ex ovo generari. Latius hæc probare hic inutile esset, quia de insectis tractatum quendam in pluteo reservo, donec, occasione data, hunc luci exponam.

Sed redeamus ad vermiculos nostri pueri; & inquiremus quomodo in corpore humano originem sumant. Hoc præsupponendum est nos sæpe & potum & cibum sumere, in quibus jam illi vermiculi vel sint geniti,

vel ova contineant, quæ muscæ aliave animalcula supra Herbas, fructus, carnes, pisces &c. deposuerint: ova illa vel vermiculi, non statim in corpore nostro moriuntur, sed immensum usque sæpe incrementum sumunt, præsertim si multum viscidi humoris intestina contineant: cibus enim adest copiosus, & calor non paucus cum sufficiente aeris quantitate: adeo ut credendum sit, vermes illos aliam originem non habere, quam à semine externo per os ingesto. Illi enim qui bile abundant, quæ vermiculis pharmacum est, paucum pituitæ habent: in iis, dico, cibi in intestinis non diu morantur; imo & ova & vermiculi à bile amara necantur: unde liquet omnia amara, ut aloes, semen Santonici, tanacetum, colocynthis &c. esse Anthelmintica.

Porro æger noster fuit scorbuticus, & hinc ob salivam corrosivam gingivæ putrescebant, quod scorbuticis commune est.

LV. OBSERVATIO.

Hystericæ anatome.

Mulier quædam hystericis passionibus obnoxia, tandem moritur.

Mesenterium plurimis glandulis scirrhosis, durissimis & variæ magnitudinis & figuræ obsessum: vix ob duritiem discindi poterant. Uterus & ovaria cum Tubis, recenti quasi coagulato lacte turgebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ex obstructis Mesenterii glandulis, sæpè convulsio orta, præsertim quando cibo vel potu corpus repleatur, tunc enim magis istæ glandulæ distenduntur, unde membranarum ruptura, distensio & dolor. Quod suo tempore bene observavit *Hippocrates*, cum dicit Convulsionem vel à repletione fieri vel ab inanitione. hic etiam à distentione membranarum nimia, succi non tantum acres fiunt, convelluntque; sed ipsæ membranarum. fibræ franguntur, unde con-

convulſio. Sic etiam ab inanitione, hoc eſt ab Eclipſi ſucci cerebralis ſeu nervoſi, etiam convulſiones oriuntur.

Porro convulſiones iſtæ in abdomine, ob communionem cum aliis viſceribus, idque mediantibus nervis paris vagi & intercoſtalis *Hyſtericam* (ut dicitur, quamvis uterus ſit inculpatus) *paſſionem* intulerunt.

Ægra hæc iſtas in Meſenterio obſtructiones nunquam paſſa fuiſſet, ſi & viſcidis humoribus ſe non divitem feciſſet. Atque hoc acidum abundare teſtantur ſucci in ovariis, Tubiſque Fallopianis ac uteri cavitate cogulatis. Omne acidum, omne ſalſum ac omne viſcidum ſuccis noſtri corporis inimicum: ideoque ab omnibus his, ſi ſanitatem velimus curare, ſe temperandum eſt.

LVI. OBSERVATIO.

Phthisicus inopinata morte suffocatus

Quater novem annorum vir Phthisicus, repentina morte tollitur.

IN thorace circa Arytænoidem cartilaginem collum inflatum instar strumæ erat: vivens tamen inflationem non habuit. Pulmones exulcerati & pure pleni. Et quod mirum, frustum rupti pulmonis tracheæ fistulam ita obstruxerat, ut aër vi inflatus in pulmones adigi non potuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Phthisis pulmonum ulcus est, cum febre, tussi &c. causa repentinæ mortis fuit obstructio Tracheæ à frusto pulmonis putridi, unde respiratio impedita, & suffocatio. Ista colli inflatio forte à convulsione inter moriendum genita est, alias ipsam vivus animadvertisset.

LVII. OBSERVATIO.

Asthma cum excrescentiis in fistula bronchiali.

Ancilla lixivium mundandis linteis coquens, forte capite in ahenum prono, ore hiante, vapores imprudentius intra bronchia recipit: unde mox pectoris angustia, quæ ad septennium duravit fluxio interim menstruorum erat diminuta. Tandem cum Saturata de mensa cubitum pergeret, tanta pectoris angustia correpta fuit, ut suffocata interierit.

PUlmones lividi & nigri. In Aspera arteria prope meatus, per quos aer in pulmones irruit, carunculæ quam plurimæ nigri coloris, minorum glandularum instar; fabarum & pisorum magnitudinem nunc æquantes nunc excedentes, inventæ sunt.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Corrodere partes lixivium, quas attingit, verum est; nam ex lixivio

vulgò illud commune Ruptorium præparatur. Dum inter coquendum calidi isti halitus in tracheam usque ascenderint; glandulæ, quæ interiorem Tracheæ tunicam investiunt, læsæ fuerunt, & corrosæ, unde istæ carunculæ, seu si mavis, glandulæ in majorem molem excretæ. Læsâ à vaporibus Tracheâ, fibræ musculares rectæ nimirum & rotundæ, quibus tota fistula respiratoria pro parte contexitur, sese libere contrahere ac dilatare non potuerunt, unde Respirandi difficultas. Postea optimè pasta, ventriculus à cibis admodum distentus Diaphragma versus superiora ita compressit, ut pulmonibus esset impedimento; hinc ob Tracheam obstructam, ac pulmonum compressionem, sanguis jam debito inspissatus (quod etiam ex mensibus diminutis liquet) eos pertransire nequivit, unde suffocatio & mors. Ob suffocationem, erant pulmones nigri coloris, quod in suffocatione semper fit.

LVIII. OBSERVATIO.

Menstruorum defectus.

Femina triennali menstruorum defectu laborans, post esum aselli arefacti, repente in lipothymiam & syncopen correpta inopinata morte decessit.

Uterus sanguine nigro impletus. Renes tartaro incrustati.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Defectum menstruorum incrustatio materiæ sabulosæ in renibus non raro concomitatur: semper enim ad est sanguis crassus & nimium inspissatus ac non raro salsus, cujus particulæ crystallisatæ calculos, arenulas, tartareamque materiem efficiunt. Sic etiam ob sanguinis crassitiem ab uteri vasculis excipere non potuit, sed ut in cadavere conspiciebatur, vasa majora eodem turgebant. Eandem ob caussam sanguis per pulmones & cor ire impotens, in Syncopen, nunquam restituendam, incidit.

LIX. OBSERVATIO.

Lien ingens.

Domina splene ingentis molis diu vexata, purgans assumpsit annuum, ex se alias bene habens, hac vice ad quatuor dies infinitis vicibus corpus discruciatum (iræ sanguinem commoventi causa adscripta) alvo ex parte tranquillè reddita, venæ sectio instituta, post hæc constipatio nata. Cum scybala cum vehementia ejicere conaretur, in vomitum per triduum durans cum summa debilitate & perpetuo narium stillicidio incidit. Postea prima vertigine levi & deinde apoplexia se tactam imaginatur. Ex syncope tandem obiit.

Recluso abdomine, lien maximæ molis erat: sex libras civiles pendebat. Interior ejus substantia picem saturato nigrore referebat. Fœtor aderat. Stomachus putridus & inflammatus. Imo in utroque latere, ubi ab hepate & liene cingitur, non aliter, ac si combustus esset. Intus exulcerationem patie-

patiebatur: à lienis regione erat disfruptus.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Nihil auxilii attulit nec Purgatio nec Phlebotomia; expedit enim considerare morbos, num oporteat purgare, sanguinemve effundere, nec ne. In hac ægra obstructio in liene, idque à crasso sanguine: illud malum medicamentis pellitur chalybeatis & volatilibus, quibus obstructiones tolluntur. Expuli sæpius ejusmodi obstructiones cornu cervini oleo rectificato ac camini fuligine. In hac matrona sanguis non tantum erat crassus, sed post catharsin & sectam venam, multo spissior redditus est: adeo ut lienis tumor ingravescere incepit; cujus ingenti mole ventriculus cum intestinis ita premebantur, ut ingesta per pylorum vix ascendere, ac per intestina vix descendere potuerunt: exinde ventriculus semiputridus factus est, quia contenta acescebant, acoremque contraxerant. Ob intestinorum compressionem fuit alvus constipata; hinc cum vi conaretur fœces deponere, in narium Hæmorrhagiam in-

incidit: in hoc conatu quid fit, quam quod inspirando & diaphragmatis compressione, arteria è corde descendens adeo comprimatur, ut sanguis magis versus superiora ruat, quam ad partes infra diaphragma: & ob hanc causam vultus tumet, luridoque colore sæpe tingitur. Tumescentibus igitur arteriis, sanguinisque aditu libero versus cor præcluso, vascula sanguinea nares perreptantia facile in ῥῆξιν sive disruptionem incidunt.

Ex Cerebri Paralysi, primo Vertigine, & deinde Apoplexia correpta, decessit. consulat lector præcedentes de hujusmodi casibus observationes, nam idem sæpius repetere, crambem esset biscoctam apponere.

LX. OBSERVATIO.

Phthisici anatome.

Puer duodecim circiter annos natus, post diuturnum decubitum tandem phthisicus extinguitur.

Mediastinum putrefactum. Pulmones albicantes, innumeris pustulis undique scatebant; crassum pus continebant. In pericardio ultra duodecim cochlearia lymphæ flavæ erant. Hepar pallidum & lien: plurimæ pustulæ albicantes, quæ disciffæ glandularum substantiam æmulabantur eas partes obsidebant. Intestina flatulenta, plurimis maculis lividis & plumbei coloris occupata.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Phthisis est pulmonum Tabes, ut vulgo notum; ex crasso sanguine levi occasione eorum compages vesicularis obstruitur, hinc inflammatio, exulceratio, tussis, cæteraque symptomata; quemadmodum hujus farinæ observationes in præcedentibus aliquando explicavimus.

Ob-

Ob vascula lymphatica in Pericardio rupta, effuxit lympha, hinc tanta copia collecta fuit.

Quoad glandularem substantiam, revera glandulæ fuerunt, quæ propter obstructiones mole immensum usque sæpe excrescunt.

LXI. OBSERVATIO.

Apertio cadaveris, Fluxu ventris, cum tussi ac spirandi difficultate, laborantis.

Per integrum fere annum quidam pauper fluxu ventris æruginoso laboravit; cui aderat tussis sicca cum insigni respirandi difficultate.

APerto cadavere, epiploon cum mesenterio fermè consumpta erant, adeo ut intestina sine ordine sibi invicem confuse adnata fuerant, parvis villis hinc inde enascentibus. Lien contractus, rotundus & instar pilæ minimæ admodum exiguus. Hepar coloris pallidi,

di, flavi, luridi ac viridis ποικίλον fuit. Folliculus fellis solito major æruginosa bile admodum distentus. Intestina & ventriculus erosa bilis æruginosæ copia spurcata.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Pro varia humorum corruptione & inspissatione etiam obstructiones variant, nam pro diversa particularum figura & magnitudine, diversi quoque meatus & canaliculi obstruuntur. Certum est ex bile æruginosa multum acidi abundare: quod experitur, tunc ilico flavus color in viridem mutabitur. Viriditate quandoquidem ab imvicem bilis discrepat: Authores enim bilem æruginosam, porraceam, vitellinam, collore Isatidis Herbæ &c. esse ponunt. hæc differentia oritur, ex acidi non tantum varietate, sed ex majori copia. Bilis, porro hoc modo constituta vehementius intestina irritat, unde diarrhæa. Ob istius bilis acrimoniam acidisque in ventriculo & intestinis abundantiam ventriculus cum intestinis erodebantur. Sic propter vasorum & glandularum Hepatariarum vari am-

variam obſtructionem, diverſum colorem accepit.

LXII. OBSERVATIO.

Ventriculi dolor intollerabilis.

Civis noſtræ civitatis à tribus menſibus de dolore circa regionem ventriculi acerbiſſimo & continuo affligente queritur, ita ut præ dolore & continuis vigiliis ad ultimam maciem perductus ſit, & maraſmo confectus interiit.

Interioribus inſpectis, ſcirrhus ingens totum pancreas & meſenterii partem occupabat, qui & janitorem ac jejuni principium ambiebat; materia eſculenta plenus repertus ventriculus, ejuſque orificium dextrum tam arcte concluſum, ut vix aliquid excerni potuerit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Pancreas ab obſtructione ſcirrhoſum, ventriculi orificium dextrum ita compreſſit, ut ingeſta vix excerni potuerint: hinc cibi acor, ex acore cor-

corrosio & dolor maximus. Atque sic ob inædiam succique alibilis penuriam expiravit.

LXIII. Observatio.

Imaginationis Falsæ observatio, quam anatomica manus detexit.

Rustica quædam, sibi ad mortem usque ranas viventes tres per quatuor menses gestare imaginabatur. Ex fonte per fistulam scaturiente bibit, & jam satiata, ore à fistula remoto, pedem ranæ fistulæ inhærentem vidit, unde se tres, uti dictum, ranas imbibisse vulgus, per rugitus flatusque, præsertim jejuno corpore, uti solent discurrentes, & quasi coaxantes, sedulo persuadebat. Imo tria quasi ranarum capita in superficie abdominis tangi adstantibus videbantur. Tandem ex ascite obiit.

APerto abdomine, lympha affatim effluxit. Tres excrescentiæ se prodibant, quæ omen-

omenti glandulæ scirrhosæ & indu-ratæ erant. Adnatus hisce tandem tumor omenti scirrhosus, qui libras duas, cum quadrante penderit. Mesenterii glandulæ etiam scirrhosæ. Cætera inculpabilia.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hoc modo & Medici vulgares & adstantes falluntur. Medici enim perspicaces ratione que utentes facile concipiunt, ejusmodi animalcula in corpore nostro vivere non posse: oportuit igitur ei ab imaginatione falsa dissuadere. Multi quippe morbi non raro ab imaginatione generantur, & per imaginationem curantur. Pro enim varia imaginatione succi nostri varie disponuntur, & ad hanc vel illam partem diversimode fluunt. Quare per vesicatoria, fontanellas artificiales, setacea (quæ ad rem nihil faciunt) aliquando morbi curantur, quam quòd præ dolore, arte excitato, à parte morbosa avertantur: hoc est idea de dolore setacei, te non amplius de dolore mali cogitare cogit, adeo ut hac occasione spiritus per vim imaginationis in partem morbificam alias ituri,

ituri, jam ad partem aliam mittantur. Qui plurimum de hac materia ſcire cupiat, adeat Epiſtolam, quam Induſtrius *Dion. van der Sterre* in obſervationibus, ad me Belgico idiomate ſcripſit.

LXIV. Observatio.

Cachectici cadaveris diſſectio anatomica.

Quadragenarius à biennii tempore incidit in capitis dolorem, iterum ſæpe iſchuriam, viſcerum obſtructiones, & dolorem iſchiadicum, poſtremo febri cum paraphrenitide diem clauſit.

INſpecto cadavere. Omentum corruptum & inflatum. Colon in latere ſiniſtro admodum contractum & coarctatum. Inteſtina vermibus plena. Inter veſicam & rectum inteſtinum tuberculum ſcirrhoſum creverat. Circa femoris dextri Trochanterem, apoſtema fuit, continens libram puris: hinc tendinibus muſculorum & oſſium ligamentis eroſis, femoris luxatio.

A

A postica renis sinistri parte sub musculo lumbari athetoma fuit, è quo plus quam duæ libræ puris effluebant: vertebræ rres quibus incumbebat, carie exesæ & contritæ erant. Pancreas circa partem duodeni, ipsum intestinum schirrho & atheromate ita obsedebat, ut alterum ventriculum mentiretur. Jecur exiguis schirrhosis apostematibus plenum. Splen totus corruptus & calculosus.

Pulmones inflammati ac glandulosis tumoribus referti. Srernum, circa clavicularum juncturam, atheromate ovi magnitudine obsessum fuit. Sub axilla dextra, inter pleuram & costas ad pugni maximi magnitudinem abscessus graveolens fuit, cujus aciditate quarta, quinta & sexta costa carie non tantum afficiebantur, sed à vertebris divulsæ sunt.

Elevato cranio meninx crassa fuit inflammata. Ad lævam falcis regionem tumor scirrhosus & latus in tenui meninge erat. Cerebum lympha flava turgebat. Ad basin selibra sanguinis inventa.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hic

Hic homo ab omni parte corruptus & obstructus : in capite scirrhus præcedentem indicat inflammationem, unde dolor biennalis.

Obstructiones in Hepate impedimento fuerunt, ne bilis ad vesiculam fellis aditum haberet, unde contigit eam in sanguine remansisse, cutimque colore aureo infecisse. Ischuria à tuberculo inter vesicam & rectum intestinum orta, quia ab eo vesica premebatur.

Apostema circa Trochanterem, ischiadicum dolorem procreavit. Sic omnibus visceribus & glandulis obstructis myriadum mala creavere.

LXV. OBSERVATIO.

Pthisici dissectio anatomica.

Ex Matre phthisi mortua natus quidam studiosus noctu vagabundus, & quosvis cibos ac potus sine discrimine ingurgitans, violenta ac diuturna tussi tangitur, tempore nocturno præsertim affligente : sputum erat rotundum, postea virulentum & ex albo virescens : huic Hæmoptysis succedebat copiosa & anorexia, cum febri circa

vesperam magis recrudescente. Adeo emaciatus fuit, ut ossa vix cute obducerentur. Manus & pedes calore languido tumebant: postea diarrhæa superveniente, auxiliisque omnibus incassum tentatis, esse desiit.

PUlmones aperto cadavere suppurati. Iisque dissectis, pus fætidissimum totumque cubiculum inquinans, inventum est.

MORBI ÆTIOLOGIA

Quid Phthisis sit, & quid de ea dicendum, in superioribus plus semel enarravimus. Ex *Hippocrate* id veri ei contigit, cum dicit *Tabido diarrhæa superveniens* ?? *lethale*. Licet matre tabida natus, nihilominus mala victus ratio, huic malo producendo, non parum contribuit.

LXVI. OBSERVATIO.

Post menstrua denegata cadaveris inspectio.

Supra quatuordecim annos puella, ante bien-

biennium sæpe altum ducebat spiritum, solitudinem quærebat. vultus & cætera omnia pallebant. Pulsus languidus & inæqualis. Menstrua deficiebant. Neque cibi, neque potus appetentia. Aderat febris. Difficultas respirandi exigua, parum sine sputo tussiebat. Urinæ crassæ, albæ, adiposæ, cum subsidentia.

Denudato corpore, latus utrumque ab axillis ad costarum inferiorum ultimam, maculis latis è rubro liventibus, sugillationemque referentibus, erat conspersum. Jecur & ventriculus plus solito livescebant. Bilis porracea.

Utraque thoracis cavitas virosi laticis quatuor libras continebat: pulmones sphacelati, hinc & inde maculas pure refertas. Vasa omnia & cavitates punicei coloris. Pleura musculique intercostales virore perfusi. Pericardium aridum, putrefactum & sine liquore.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Virgo hæc ob sanguinem nimis crassum & inspissatum ex mala diæta contractum, menstrua deponere

impotens facta est, circa uterum colligitur ut observatione LVII patet; verum cum iterum in sanguinem redire cogatur, plurima viscera ab eodem obstruuntur & corrumpuntur: unde in hac ægra spirandi difficultas, maculæ lividæ, pulmones corrupti, Jecur lividum cæteraque hujus generis symptomata. Hisce sæpe accedunt cordis Polypi, qui ex sanguine coagulato nonnunquam generantur.

LXVII OBSERVATIO.

Peripneumonicus post obitum apertus.

Famulus cujusdam Herois, postquam plurimum currendo incaluisset, & poculum cerevisiæ frigidioris hausisset, tussi, pectoris angustia & maxima respirandi difficultate corripitur; hisce febris, cum siti intensa, nec non malarum rubore accedunt. Hic ex inopia medicum negligens, morbum vili pendebat; Dominus tamen Medicum ad se accersiri jubet. Pulmonem laborare ajit. Pulsus erat tangendo magnus, undosus & quodam- modo

modo languidus. Galenico ritu administratus, incidit, sæpè in lipothymiam, & tandem ad plures abiit.

ABdominis contenta inculpabilia erant. In Thorace pulmones nigri & sphacelo infecti inventi sunt.

MORBI ÆTIOLOGIA

Potus nimium frigidus, sanguini æstuanti affusus, eundem coagulat; cujus coagulum per pulmones transitum non inveniens, in iis non tantum manet, sed corrumpitur: unde tota hujus morbi Tragœdia.

LXVIII. OBSERVATIO.

Post dolorem Fixum in dextro Hypochondrio, & passionem iliacam cadaveris inspectio.

Filius alicujus Mercatoris à longo tempore continuo dolore fixo in dextro Hypochondrio vexatur. Tandem iliacam passionem passus, moritur.

APerto abdomine, cæcum intestinum erat contractum, & in ilium insinuatum, adeo ut nihil ex ilio in colon descendere potuerit: cæcum extractum non tantum inflammatum & prætumidum erat, sed etiam cancrosum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Iliacis passionibus causa sæpe est inflammatio, à fæcibus obstructio, flatus, aut Herna; exinde intestina distenduntur, & succi nervosi cursus pervertitur. Hinc quoque intestini partis paralysis, & contractio, adeo ut intestinum arcte contractum facile in distentum incidat. Cancri in intestinis fieri possunt, cum eorum glandulæ obstruantur. *Cancer* enim est mortificatio glandularum, quæ in carne *Sphacelus*, & in ossibus *Caries* dicitur.

LXIX. OBSERVATIO.

Filioli lumbricis laborantis anatome.

Alicujus nobilis filiolus bimulus per duos aut tres dies tussi sicca laborat, cum inquietudine tempore nocturno: creberrime ejulabat: an à dentibus molaribus prorumpentibus, an ab alia causa mater nesciebat; tandem in continuas convulsiones incidit: post diem tertium rebus humanis, prematura morte, exemptus est.

CUm apertum esset abdomen, nihil culpabile inventum est, nisi quod duodenum à lumbrico tereti perforatum & exesum esset, qui vivus adhuc extrahebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quid de vermium procreatione sit in superioribus dixi, inspice observationem quinquagesimam quartam.

LXX. OBSERVATIO.

Ventriculus in Thorace locatus.

Miles febrim tertianam diuturnam ferè per totam æstatem passus, à circumforaneo, quamvis à febre liber, antimoniatum emeticum sumpsit, sed nil præter vomendi conatus insecuti, adeo ut post paucas horas de medio sublatus sit.

Cum intima cadaveris perscrutarentur, mirum, ventriculus in dextra parte thoracis collocatus erat. Unicus duntaxt idque sinistro in latere adfuit pulmo.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hujus Male locati ventriculi causa, non aliunde quam ab emetico petenda: nam à vehementi conatu, incidit Æger, ut ita dicam, in speciem ilei passionis, nam ut intestina imvicem involvuntur, cur etiam id ventriculo accidere non posset: non dubito quin ventriculus ante illud assumptum in abdomine

mine locatus fuerit. Ita sæpe medici saniores male audiunt, quando chymica propinant, cum omnis culpa à circumforaneis audacibus dependeat.

LXXI. Observatio.

Tabidis dissectio.

Quatuordecim annorum Virguncula à quatuor annis tabe incepit laborare, postea tussi & febricula corrupta est. functionibus quotidianis obeundis satis vigilax. Cibi & potus valde appetens. per sesquimensem ante obitum decumbens, moritur.

MEsenterium scirrhis ac steatomatibus duris undique plenum; præsertim circa vasa sanguinea: quædam ovi anserini magnitudinem superabant, alia nucem moschatam excedebant. Cibi ut comesti erant impermixti excreti fuerunt. ramosus calculus pondere sesquiscicilici in dextro pulmone abscessus fœtidus; membrana inclusus fuit: inciso tumore tanta putis copia effluxit ut dodrantem b's æqui-

æquaret. Porro pulmones scirrhis ac steatomatibus referti. Cor molle & flaccidum: cætera satis sana.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quæ de obstructionibus hujusmodi dixi, superiores consule observationes.

LXXII. OBSERVATIO.

Calculi in ventriculo inventi.

Nobilis, quidam semper vel per aliquot annos per intervalla miris modis conflictatur cum morbis &c. præter cæteros vero sæpius de dolore circa regionem cartilaginis xiphoidis quæstus fuit.

PUlmones in pectore πολιοὶ seu ex nigris, lividisque maculis, varii coloris, sanguinemque fœtidum & spumosum continebant. Cor parvum & flaccidum, uti & jecur. Ventriculus plures quam triginta calculos tam majores quam minores continebat, qui fundo ac substantiæ ventriculi pertinacissimè adhære-

hærebant. In Hepate & renibus, hydatides nonnullæ lympha fusca turgidæ.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Obstructis glandulis sive in renibus, Hepate, pulmonibus, intestinis aut ventriculo, particulæ salsæ sæpe crystallizando in lapides facescunt, ut in hoc subjecto; atqui hinc omnis mali fons.

LXXIII. OBSERVATIO.

Colici & pseudopleuritici, ut judicabatur, anatomica ἘΠΊΣΚΕΨΙΣ.

Illustris vir, acutissimis ventris doloribus, colicæ æmulis sæpissimè molestatus, incidit in febrim continuam satis acutam, cum vigiliis & sinistri Hypochondrii dolore vehementissimo ad humerum usque tendente in quo sævissimis doloribus afficiebatur. Galenica Methodo, morbum pellere, cum non potuit, subiit mortem.

Abdomine diffecto, omentum in se convolutum & umbilicum versus globuli instar conglobatum fuit. Splen autem totum putrefactum & parte sima planè consumptum. Contenta picis nigræ & liquidæ in modum graviter fætebant. Jecur quoque ob viciniam putrescere incipiebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab acidis particulis in mensenterii membranis latitantibus, colicis doloribus, ejusque contractioni ansam dederunt: sic & à sanguine coagulato Hepatis, lienisque obstructiones & corruptiones ortæ.

LXXIV. OBSERVATIO.

Calculus in utero repertus.

Vidua septuaginta & duos annos nata, Triginta & duorum annorum spatio Herniam inguinalem ovi anserini magnitudine idque non sine magna incommoditate passa est. Aliquot menses ante mortem, ab hydrope sesquianni liberata fuit. Incidebat e-

num

nim in ptyalismum, imo circa umbilicum & femur duæ vesiculæ aquosæ aquam effundebant; adeo ut tribus viis hydrops depulsus sit. ab iliaca passione, denata est. quindecim aut sexdecim annis ante obitum dysuria cum lumborum, ossis pubis, ac perinæi doloribus vehementioribus laboravit. Denique ab iliaca passione denata est.

Abdomine aperto: cæcum intestinum cavitate annulari musculi oblique descendentis circa inguen retentum fuit: in cujus peripheria externa caro quædam accreta, Herniamque diuturnam constituit. Omentum corruptum & fere consumptum. Cætera intestina ex cæci inflammatione & gangræna, erant infecta. In utero valde duro calculus grandis inventus, totam ipsius cavitatem implens, ac figuram referens. externus cortex friabilis fuit; interna substantia durior quidem sed porosa magis.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hernia ista forte & vesicam compressit unde dysuria. Cæcum laborasse potuit inflammatione unde dolores

lores ingentes, & ex ulcere carnis excrescentia: sic eandem ob causam in utero compresso materia cavitatem instillans, & per osculum exire impotens, coagulata, calculi duritiem acquisivit.

Porro Ab aliis obstructionibus, sanguinisque corruptelis viscera obstruebantur, & disruptis lymphaticis, liquor effusus constituebat hydropem. Hic de calculorum genesi nihil dicam, cum id in superioribus, ni fallor, satis superque peractum sit: ut & etiam de iliaca passione.

LXXV. OBSERVATIO.

Cordis palpitatio & pulsus inæqualitas.

Vir nobilis post naufragii terrorem queritur de palpitatione cordis, ipsum ab aliquot diebus infestante: pulsus ei continuo inæqualis. Cum hoc symptoma diu perseveraverat in difficultatem spirandi incidit. Postea omnibus in pejus ruentibus, pulsus in carpo nullus; ast supra regionem cordis frequens, debilis admodum & inæqualis: crura & pedes inflati, ante

ante mortem sanguinem nigerrimum, crassum & glomeratum excernebat. Æger, ad extrema redactus, moritur.

Visceribus perscrutatis, cordis uterque thalamus concreto sanguine distentus: imo ipsi pulmones plurimo sanguine referti. In sinistra cordis cavitate carunculæ satis magnæ inventæ, substantiam pulmonum æmulantes, quæ arteriam magnam obstruebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Post Terrorem sæpe coagulatur sanguis, qui in pulmonibus & corde hærens ejusmodi symptomata concitat. Lege palpitationis causam pagina decima quarta, hujus opusculi.

LXXVI. Observatio.

Hepar permagnum.

Suspensi alicujus hominis à carnifice corpus εὐμυῶδες incisum.

Lien erat solito grandior, in medio bifidus, jecoris in modum; per rimam suam, vel fissuram. Venas admisit tres, sub fissura nempe, in suprema & infima parte; solitam tenuitatem & latitudinem habuit: margo seu extremitas circum circa rotundior, cum crassitie singulari. Sanguis contentus hepatico tenuitate non cedebat. Hepar erat grandissimum, in alterum latus protensum, fibrisque ipsi lieni connexum, quasi lobo ejus illum amplexante.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Nihil in hoc suspenso, quam quod Hepar, quamvis alias ab omni culpa immune, solito magnum fuit, quod aliquid monstri tantum simile fuit: de cujus productione alio loco dicetur.

LXXVII. OBSERVATIO.

Polypo cordis laborans, apoplexia moritur.

Obtuso quidam ingenio, repentè apoplexiâ

plexia correptus vitæ usuram deposuit.

CErebrum erat flaccidum. Meninges mucoso & valde tenaci humore perfusæ: imo ipse sinus tertius cum adhærentibus vasis istoc liquore turgebant. Ventriculi quoque eodem repleti.

In cordis sinistro thalamo polypus fuit ex viscida materia concretus.

Madebat etiam spinalis medulla liquore lymphatico.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Multum visciditatis hunc ægrum in sanguine habuisse videtur, quod ex cerebro per venas in cordis sinistrum ventriculum latum, columnis & fibris adhæsit, ac polypum retulit. Sic ab eadem causa cerebrum paralysi tactum in soporem apoplecticum incurrit, unde sæpe mors insequitur vel Paralysis.

LXXVIII. OBSERVATIO.

Dissectio pueri, qui excrementa per umbilicum excernebat.

Cacochymicus quidam duodecim annorum, queritur de dolore & tumore duro circa umbilicum: tandem rupto tumore ultra mensem stercora per illud foramen ejecit; alvus interim erat clausa.

Dissecto abdomine, excrementa per ventris cavitatem ejecta erant. In latere sinistro colon ulcere, eoque calloso laborabat, & instar ventriculi distentum. Circa finem mesocoli tumor grandis & prædurus fuit, qui rectum intestinum ita comprimebat, ut ne ꝗ̃ vel quidem excerni potuerit. Fæces intestinis adhuc contentæ lapideam ferè duritiem acquisiverant. Mesenterium, intestina & pancreas scirrhosa inventa sunt, ulcus in ventriculi fundo fuit. Pylori carnosa valvula scirrhosa & justo major. Vena portæ & cava scirrhositatibus & steatomatibus scatebant.

bant. Iecur exuccum & fcirrhofum. Occupabant quoque fcirrhi & fteatomata undique ipfum diaphragma. Iisdem & pulmones, cordisque vafa, Trachea & æfophagus corripiebantur. Liquorem flavum continebat facculus cordis, idque magna copia. In cordis mucrone tumor albus ad nucis mofchatæ minoris magnitudinem. Caufa iftius ejectionis per umbilicum patet ex cadaveris defcriptione: nam tumor ifte rectum ita compreffit, ut per anum nihil quicquam excerni potuerit; adeo ut ob excrementorum acrimoniam Colon erofum fuit & exulceratum, atque fic facile excrementa in abdominis cavitatem effufa fuiffe credibile eft: hæc poftea abdomen ita diftenderunt, ut rupto abdomine, facile eruperint.

Porro, ut fæpius dictum, ex humoribus obftruentibus, feu acidis & vifcidis fcirrhofitates & fteatomata in glandulis aliisque partibus crevere: omnia quippe vifcera ejufmodi tumoribus fcatebant.

LXXIX. OBSERVATIO.

Calculus renum.

Quadraginta annorum fœmina, à pluribus annis renum calculo laboravit; ſæpe etiam calculos cum arenis excrevit. In idem malum denuo incicit, præſertim cum dextri lumbi dolore intollerabili; huic vomitus immanis adjungebatur. Lotium aquæ inſtar tandem plane ſupprimitur. Arte pæonia penitus renuente, animam depoſuit.

Diſſecto cadavere, ſiniſter ren calculum continebat duobus ramis dentatum, unciæ unius pondere: ſubſtantia renis plane conſumpta erat, ſed membrana renem ambiens, calculum ambiebat. In dextro autem rene rotundior calculus fuit, qui quatuor ſcrupulos pendebat. cætera ſine culpa.

MORBI ÆTIOLOGIA.

De renum calculo vulgaris eſt obſervatio, & ſymptomata quæ huic conjunguntur, alibi explicavimus, adeo ut hic nihil repetiam.

LXXX. OB-

LXXX. OBSERVATIO.

Gemellorum duplex secundina.

Fœmina, hora dimidia ab editione pueri vitalis, in syncope exspiravit.

Uterus post obitum perpendiculariter cæditur, qui duas secundinas suis cum umbilicalibus vasis retinebat. Inferior secundina, duas placentas, totidemque vasa umbilicalia ex unico trunco prodeuntia, gaudebat, in qua puer jam jam natus occlusus fuit: à superioris circumferentia, uteri osculo & dorso in anticum medium producta fuit secundina: placenta Hydatidibus interius paucis obsessa erat. Superior erat integra, dimidium fundi superius consueto ambiens, in qua puer extinctus alter excludebatur. Ab invicem per septum orbiculare ex tendine membranaceum dirimebantur. Ab interna placentæ facie, Hydatides erant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

De bifido & trifido funiculo exempla

empla etiam refert in observationibus suis Experientissimus *Doctor C. van Solingen*, sed num placentas etiam divisas invenerit, non refert; Veri tamen simile est, quod funiculos tot etiam placentas adesse. Saltem in hoc partu divisa fuit ut fratris placentæ nempe cederet.

Hydatides istæ, quibus placentæ obsedebantur, ortum habere credo, quod succus nutritius seu lympha regressum non habuerit, adeo ut se tandem in vesiculas aquosas, ob ingentem copiam elevaverit.

LXXXI. OBSERVATIO.

Fractura brachii à globulo sclopetari.

Nobilis quidam per os brachii sclopetari globulo ictus: Vulnere accommodato, sine dolore, tumore aut inflammatione se primis viginti diebus benè habuit. postea febre vehementissima correptus, trigesimo die obiit.

Exenterato cadavere, pulmones putridi, & scirrhositatibus duris pleni. Ren dexter ulceratus

tus, cujus purulenta in vesicam deposita.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Liquet in hoc nobili, morbi causam lincæis oculis latitare; non enim à vulnere obiit, sed à malo interno. Multa sacro involucro tecta jacent, neque ullis mortalibus omnia scire fas est. inest namque sæpe in incredibili verum: & in verisimili mendacium.

LXXXII. OBSERVATIO.

Paralysis à lethargo.

Puerulus paulo supra tres annos natus, ophthalmiis gravioribus; & faciei exanthematis gravioribus obnoxius, ineunte autumno malè habens, cum febri lenta, & appetitu prostrato & somnolentus evasit, ut dies & noctes ferè assiduo dormiret; experrectus tamen amicos novit, & interrogatus respondit. à remediis post sextum aut septimum diem febre immunis, satis evigilans, & alimenta poscens, planè convalescere videbatur; sed brevi post

post recidivam passus, & denuo soporosus, torpore statim graviore afficiebatur, adeo ut vix expergiscebatur; postridie plane stupidus, nullius ferè sensus indicium præbens; atque intra diem unam vel alteram totius dextri lateris paralysis insecuta. Medicamentorum administratione nihil adjuvante, post quartum aut quintum diem, viribus fatiscentibus, obiit.

IN rene dextro humor Ichorosus albicans, quasi sanies tenuis.

Elevato cranio anterior cerebri regio, fere usque ad sinus quarti inplantationem, lympha, per membranas transflucente, obtecta, intumescebat. Cerebrum madidum. Posterius vero vasa cruore rubescebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab obstructionibus cerebri, vasisque lymphaticis ruptis, tota τ͂ ἐγκεφάλυ inundatio: si tunc viæ patentes præclusæ fuerint, liquor in ventriculis moratur, vicinasque partes premit, unde sopor, stupor cæteraque symptomata.

LXXXIII. Ob-

LXXXIII. Observatio.

Pulsus inæqualitas ab ulcere cordis.

Virgo bis decem annos nata, à longo tempore pulsu intermittente, ejusque inæqualitate laboravit, quæ tandem obiit.

INspecto thorace, ulcus in corde fuit, quo cor fermè ad dimidium consumptum fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Inpedito à motu corde, etiam arteriæ laborant, nam quo ritu sanguis è corde effunditur, eodem modo ab arteriis accipitur: si cor convulsionibus, ut hic, tentetur, arteriæ obedientes, eundem sequuntur motum.

LXXXIV. OBSERVATIO.

Ventriculi Hydrops.

Mulieris se gravidam putantis abdomen sensim intumuit. Gestationis tempore elapso, Hydrope laborare judicatur, per triennium venter ita accrevit, ut oneri ferendo vix sufficeret. Tandem febri continua, dyspnæa, siti immani & inquietudine emaciata animam, reddidit. in vivis multo potu frigido & fructibus crudis usa fuit.

Continebat abdomen lymphæ nonaginta libras. Peritonæum parti anticæ ventriculi tam firmiter adhærebat, ut non nisi cultello separari potuerit, adeo ut vulnus, per quod lympha educta fuerat, in ipsum ventriculum penetrabat. Ambo ventriculi orificia eundem situm ferè obtinebant, seque invicem tangebant: Omentum superiorem partem occupabat. jecur è loco valde elevatum, ventriculus per medium diffectus ulnam vulgarem superabat, fibris, quæ membranam interiorem con-

contexebant, à se imvicem late dissitis. Cystis aquosa de pylori medio pendebat, interior ventriculi membrana hydatidibus scatebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quantum frigida & fructus acidi nocent, cuivis notum: frigida sanguinem instar gelatinæ concrescere faciunt, acida vero eundem coagulant: atque hæc duo mulierem hanc vexarunt.

Rarum certe Hydropis ventriculi exemplum est: novimus Hydropem esse vel generaliter per universum corpus, in partibus particularibus tantum residere, atque illa sors nostræ mulieri inventriculi membranis contigit. Vasculis lympham, per universam texturam, vehentibus, dilatatis, primo Hydatides seu aquulæ ortæ sunt, & deinde post eorum rupturam, lymphæ intra ventriculi tunicas effusio, hinc quoque laterum ingens dilatatio, intra cujus intercapedinem immensa liquoris copia, dissecantibus inventa.

Ob sanguinem aliquando refrigeratum & deinde incalescentem, febri

febri laboravit : ex diæta liquet multum cruditatis & aciditatis in sanguine reliquisque succis accumulasse. Ex Febri, ob salivæ defectum oriebatur sitis ingens. Inquietudine fatigata est, quia acidi & viscidi humores, particulas acutas habentes, membra omnia vellicabant, unde quasi totius corporis dolor. Sitim patientes, cibos vix capere aut deglutire queunt, imo abhorrent; accedit apetitus prostratus & ventriculi ab aqua ad interiora coarctatio, unde vix cibum, nisi cum summa difficultate sumere quivit : non mirum igitur illam ad extremam maciem fuisse redactam.

Facile mihi persuaderem, ex potu frigido, quem æstate largiter ingessit, lympham, ventriculi parietes percurrentem, fuisse constipatam, unde vasculorum dilatatio & ruptio : unde venter post annum unum & alterum immensum usque extensus fuit.

LXXXV. OBSERVATIO.

ΤΟΥ ΕΞΟΜΦΑΛΟΥ
Post obitum dissectio.

Infans, prole mascula, faustaque Junone lucinâ, recens natus, tumore umbilici, nucis ferè juglandis magnitudinem adæquante, corripitur: sed post triginta horas, antequam, cum esset ruri, medici & chirurgi convenerant, ad pugni magnitudinem extumuerat. adhibita candelâ, intestina versicolora, rupto peritonæo in eum prolapsa censpiciebantur. a dextra parte desuper, carnea quædam moles, intestina sphacelata foras deprimens, deprehensa est. Tumore, ut intestina reponerentur, inciso, renitente carnea mole, statim expiravit.

VItæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam. Aperto abdomine, omentum desiderabatur. Lien exiguus admodum. Intestina tenuia spacelo correpta, per dilatatum peritonæum circa umbilici regionem, prolapsa erant. Hepar in duos lobos altè

divisum erat. quorum alter debito loco, dextro nempe collocabatur, alter vero extra peritonæum prolapsus, eidem tam firmiter accreverat, ut cultello neutiquam separari potuerit. Cætera sine culpâ.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Jecur in embryone fortasse non divisum, sed integrum, ut solet, primo fuit; sed postea, matre vel perterrita, vel alias lapsa aut casa, jecur, Cæteraque abdominis viscera ita concussa fuere, ut jecur à ligamentis suis ruperit, hinc molis alicujus versus umbilici regionem descensus: adeo ut ob gravitatem, non tantum intestina comprimebantur, sed & peritonæum ita dilatatum fuit, ut forinsecus facile contenta conspici poterant. Ob nimiam jecoris pressuram, vascula sanguinea, aliave intestinorum membranas irrigantia, sanguinem purpureum, cæterasque succos admittere aut relegare non potuere, hinc circulatione impedita, intestina sphacelo correpta fuerunt, & omentum procul omni dubio, jam jam corruptum.

LXXXVI. OBSERVATIO.

Paralytici anatome.

Juvenis, sanguineus post lautiorem cœnam & haustum vini immoderatiorem, stupiditate in manu dextra afficitur; imo ambulare nisus in femore & crure ejusdem lateris resolutionem sentit, paulo postea in mentis Hebetudinem quandam & torporem sine Apoplexia tamen incidens, nam ad interrogata apte, licet tarde, respondebat. Medicamentis frustra applicatis, etiam dexter oculus visum amittebat; usque tamen, etiamsi torpidus, & somnolentus, mentis compos amicos dignoscebat. Functionibus indies decrescentibus, circa diem septimum aut octavum, modo in delirium, mod in convulsiones subinde incidens, tandem viribus exolutis, morbo succubuit.

Elevata calvaria, anterior cerebri cavitas, sanguine partim ichoroso, partim concreto & grumoso, cum laticis tenuis copia impleta fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quemadmodum sæpe sanguinei in narium Hæmorrhagiam, præsertim si potubus inebriantibus gaudeant, incidunt, ita quoque meningum vascula non rarorum punt sanguinemque intra minervæ parietes effundunt. deinde membranæ totumque cerebrum ab effusa materia ita comprimuntur, ut succi cerebrales versus nervos descendere nequeant, hinc somnolentio & stupiditas; hinc unius aut utriusque lateris paralysis. Humoribus indies acescentibus, vellicationesque parientibus, convulsiones & deliria producuntur. Si totum cerebrum fuerit obrutum, in apoplexiam incidisset; ast quia duntaxat anterior cavitas, quædam mentis ratiocinantis indicia supererant, quæ alias plane obnubilantur.

LXXXVII. OBSERVATIO.

Apoplectici anatome.

Senex obesus, collo brevi & toroso, diu invaletudinarius, vitamque sedentariam agens, cacochymiam valde scorbuticam contraxerat; respiratione difficili, & anhelosa, cum capitis gravitate, & torpore insolito affectus: post aliquot tempus matituno tempore derepente perculsus, & mox ἄφωνος & insensilis factus, in humum concidit, & illico sublatus.

IN cerebro, Vasa meningas irrigantia, sanguine mediocriter repleta, absque ulla phlogosi, aut extravasatione: omnes τῦ ἐγκεφάλυ partes ab omni culpa immunes videbantur.

In thorace pulmones discolores & spumo per totum infarcti.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Credendum est sanguinem in hoc sene ita fuisse viscidum, ut obstructiones paruerit, easque in cerebri

glandulosa mole: hinc primo pauci succi sequestrati, unde non tantum capitis torpor productus, sed ex defectu, nervi respiratorii non irrigati sunt, adeo ut fungi officio suo pulmones nequivere: non mirum, nostrum senem fuisse anhelosum, dyspnæaque laborantem.

Solvere Apoplexiam vehementem impossibile quidem, levem vero non facile; qui apoplexia nihil aliud est, quam cerebri paralysis, hoc est glandularum cerebri, ejusque meatuum vel obstructio, ut hic, vel compressio, quemadmodum in præcedenti observatione videre est. morbus hic senibus familiaris, sitque maxime à quadragesimo anno ad sexagesimum & ulterius: nam ob defectum salis volatilis, humores viscidi fiunt, à quibus tenuiores succi in cerebro amplius sequestrari non possunt, unde & cor & totum per consequens corpus collabascit & concidit.

LXXXVIII. Observatio.

à Meningum abſceſſu Capitis dolor.

Quidam poſt diuturnam Hemicraniam, ſub ſutura ſquammoſa, per tres hebdomadas cum aſſiduo & vehementer moleſtantem, apoplecticus moritur.

Levato cranio, inflammatio locum dolentem occupaverat, unde ſuppuratio, ex qua ſanies in cerebrum decidens, ſubſtantiam ejus livore & putredine infecerat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Humores alibi reſtitantes, corrumpuntur, acoremque cum fœtore contrahunt. Sic in hoc ægro, meningibus ab iſtiuſmodi humore vellicatis ac corruptis, pus effuſum, cerebri canaliculos ita compreſſit, ut in altera parte nulli ſucci cerebrales ſegregari non potuerunt; ex quorum defectu torpor, & deinde mors.

LXXXIX. OBSERVATIO.

Ab inflammatione meningum cephalalgia.

Studiosus cum per quatuordecem dies de intollerabili cephalalgia, ipsum continuo vexante, molestatus fuisset, denique febre vehementiore, statim vigiliæ, convulsiones, & consabulationes deliræ insequebantur. Medicamentis nihil proficientibus, è vita excessit.

Elevato cranio, vascula meninges perlustrantia fuerunt cruore turgida, & distenta, imo è sinubus dissectis septuncis mensura sanguinis fere effluxit. Meninges non tantum discolores, sed & inflammatæ. Cerebrum, ejusque cavitates humore limpido turgebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Si meninges ab acri humore vellicantur, dolor, & convulsio. Cerebri fibris seu canaliculis etiam irritatis, vigiliæ & delirium. Eundem ferè casum, observatione tertia inve-

venies, ubi lector quoque latiorem explicationem inveniet.

XC. OBSERVATIO.

Cephalalgia continua & inveterata in Lethargum transiens.

Quinquagenaria per semiannum fermè immani cephalalgia sub sutura sagittali continuo fere torquebatur: ea denique in lethargum cum partiali membrorum resolutione incidit: à curatione tamen per convenientia adhibita, multo pejus quam prius cephalalgia atroci experrecta est; post tres fere hebdomadas apoplectica obiit.

Calvaria dissecta è latere sinus tertii, tumor scirrhosus tres digitos latus membranis accreverat, cujus interventu & crassa meninx aliquanto spatio tenui accreverat, & vasa sanguifera, quæ illic in sinum dehiscere debuerunt, constipabantnr. Cerebrum tam extus quam intus lympha madidum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ex præcedenti imflammatione dolor primo & deinde scirrhus factus, qui compressione suâ sinum tertium adeo angustum reddidit, ut sanguis ex cerebro in illum transire non potuerit: hinc cerebri paralysis, quæ apoplexia dicitur.

XCI. OBSERVATIO.

Ossis sphænoidis Fractura.

Ebrius quidam sexagenarius ex lapsu ab alto amplissimum vulnus in cranio contraxit. vertigine, vomitu ac stupore ilico correptus: hisce, postridie ad se rediens, nullum insequebatur symptoma. quarto die, post quam multa purulenta excreverat, ab inopinata apoplexia, esse desiit.

APertâ calvariâ, multum lymphæ effusæ ventriculos replentis, inventum. Continuatâ serie rima per frontem, oculique foramen usque ad sellam turficam excurrebat, prope ossis sphænoidis mediam partem ingens item ossis sphænoidis fragmentum sejugatum à reliquo osse erat. multum effusi san-

ſanguinis in cerebri receſſibus delitescebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ex lapſu lymphæ aut ſanguinis effuſio, hinc cerebri compreſſio, convulſio & ſtupor. videantur plura in præcedentibus.

XCII. OBSERVATIO.

Pulſus inæqualitas ab obſtructa cordis auricula dextra.

Mercatoris filius quinque annos natus, ſæpe pulſus inæqualitate vexatus, interiit.

Auricula cordis dextra, multo quam ſolet major, materia quadam mucoſa, dura & concreta, nuci ferè juglandis ſimilis referta.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Lector adeat obſervationem ſeptimam & octavam, ibi enim ætiologiam huic obſervationi congruam habebit.

XCIII. Ob-

XCIII. OBSERVATIO.

Abortus Hydropicus.

Fœmina prægnans, ab incendio alicujus domus in vicinia perterrefacta, primo haustum largiorem cerevisiæ secundariæ, ut anxietatem abigeret, sumpsit. Postridie se nulla incommoditate sentit: tertio die filiolam Hydropicam enixa est, quæ paucis post diebus obiit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

De Hydrocephalo in abortu observatio sexta inspicienda est. Idem annotavit Doctissimus *Corn. van Solingen.* in observationibus, quas belgico idiomate edidit.

XCIV. OBSERVATIO.

Calculosus senex apertus.

Senex ultra sexaginta annos natus, sæpe febricula, cum apepsia, Virium imbecillitate &c. Corripitur. Tandem odiosæ tædia vitæ deposuit.

INspecto abdomine, vesica calculum pyriformem continebat, admodum durus, ac in medio pervius. Per illud foramen urina exitum habebat. quatuordecim uncias pendebat. mirum, eum per totum vitæ ductum nunquam de calculo, dolore, gravitate aut suppressa urina quæstum fuisse.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ob perforatum calculum, urina nunquam substitit, ideoque à doloribus maximis liber fuit. Cæterum non à calculo, verum ex scorbutico sanguine tandem obiit. De calculorum genesi, præcedentia vide.

XCV. OBSERVATIO.

Iliacus affectus.

Intensa hieme, incidit consiliarius, quidam in dolorem colicum. Vomitus stercoreus per invalla. Tertio die febris, sitis & linguæ ariditas. septimo die venter laxus, tandem præ virium imbecillitate & languore, extintus est.

INteraneis perlustratis, illeon tribus in locis, complicationibus convolutum & velut in in unam massam compactum circa colon inventum est, non fine sphacelo infectum & perforatum, nec ipsum mesenterium circa illam convolutionem à gangræna tutum fuit. plurima excrementa effusa ex ano perterebrato effluebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab ileo vomitus, vel singultus, vel convulsio, vel delirium malum. Vide de ileo porro observationem decimam septimam.

XCVI. OB-

XCVI. OBSERVATIO.

Pleuritici, post ascitem sanatum, cadaveris inspectio.

Quadragenarius post febrim tertianam diuturnam curatam, Hydropem ascitem incurrit. venter admodum intumuit, præsertim umbilicus, qui ad pugni fere magnitudinem protuberabat. Postea sua sponte rupit, & convaluit.

Post annos aliquot in pleuresin incidit, & eadem obiit.

POst obitum, vena umbilicalis, quæ alius concrescit & ligamenti indolem acquirit, non tantum aperta inventa est, sed facillime pennam anserinam admisit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Testatur non tantum *Aquapendens* sed & *Bartholinus* Venam umbilicalem præter communem ordinem in Hydropicis referari. Fortasse Hepar ingentem molem, hydatidibus obsessam, excrevit, ruptisque aquu-

aquulis, vena illa ita madefacta fuerit ut facile dilatari, & à sanguine in vena portæ contento repleri & iterum aperiri potuerit.

XCVII. OBSERVATIO.

Urina involuntarie effluens.

Octo annorum puella, a quatuor annis involuntaria mictione laborans, obiit.

DExter urether magnitudine auricularem digitum admittebat: sinister vero non ad vesicam descendebat, sed paulo infra renalem dextram venam cavam ingrediebatur. Vesica erat contracta, & veluti in scirrhum concreta. Pulmones purulenti, pericardium, mediante callositate carnosa diaphragmati connexum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Cum sinister officium suum præstare non potuerit, dexter in ipsius locum suffectus est: nam sinister urinam segregatam iterum in cavam effudit: hinc capacitas dextri aucta fuit.

fuit. Urina quoque continuo sanguini affusa, ipsius massam nimia salsedine corrupit: unde pulmones corrupti & tandem pure pleni evasere: sic urina nimis salsa forte & vesicæ noxia fuit, & tandem scirrho vexavit.

XCVIII OBSERVATIO.

Pectoris Hydrops,

Sexagenarius per quadriennium initio levi, post gravi pectoris angustia detinetur. is subito inopinata morte, quasi fulmine ictus corruit.

Disciffaque cartilagine costis annexa, mox lympha ex viridi citrina, cum impetu, profilit. Pulmones maculis nigris etiam diversi colores, instar spermatis ranarum occurrunt, ex quibus sanguis nigerrimus profluxit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Apoplecticus obiit, nam in pectoris cavitate lympha erupit, ob cujus

cujus copiam pulmones ſe libere movere non potuerunt, atque ſic per eos ſanguinem amplius moveri conceſſum non fuit: cerebum interim ab ejus irrigatione fruſtratum, corpus corruit.

XCIX. OBSERVATIO.

Palpitatio cordis.

Nullo quidem nomine ortus quidam, à tribus annis in palpitationem cordis incidit quæ, cum nimium laborando fatigaſſet, magis exacerbatur.

POſt obitum, in aorta ſupra valvulas ſemilunares, tria corpuſcula membranis tecta, invicemque unita, inventa quibus ſanguinis exitus præcludebatur. ad ejuſdem arteriæ ex corde exitum, infra unius præcedentis valvulam, oſſeum quid, longitudine digiti tranverſi repertum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Idem fere obſervatione octava reperiet lector, ad cujus inſpectionem ablegandus.

C. OBSERVATIO.

à Gulæ carcinomate mors.

Cuidam ſuccrevit humilis ac latus tumor, inſidens firmiter lateri tracheæ, paulo ſupra jugulum. Hinc reſpiratio & deglutitio impediebantur, ita, ut ne gutta liquoris pertranſire poterat. tandem emaciato corpore morti ſuccubuit.

DEnudata poſt obitum cute, adinſtar carcinomatis, colore plumbeo, & radicibus undiquaque diffuſus tumor, præſertim circa gulam, intus adeo concreverat ut vix aciculæ majoris glandem admittebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Laboravit cancro glandulæ alicujus ad tracheæ latus communiter reſidentis: ſæpe glandulæ immenſum uſque excreſcunt, quæ partes vicinas præmunt, ut hic. Si enim trachea & œſophagus liberum habuiſſent aëris tranſitum, nec deglutitio, nec reſpiratio læſa fuiſſent. Cancer gangræna eſt alicujus glandulæ.

Steph. BLANCARDI ANATOMIÆ *Practicæ Rationalis.* SIVE Rariorum cadaverum morbis denatorum ANATOMICÆ INSPECTIONIS Centuria altera.

I. OBSERVATIO.

Strumarum in Maxillis & Hepate generatio

Quidam, cum viveret, ingenti struma per aliquot annos, juxta imam inferioris maxillæ regionem, laborabat.

APerto post obitum corpore, Hepar intus forisque innumeris glandulis, pisi fabæque magnitudine, refertissimum, eadem transversim sectæ, nihil prorsus

sus humoris effundebant, verum ex gypsea quadam pituita compositæ, in figuram substantiamque adenibus persimilem condensabantur; indeque hepar in ingentem molem, atque immane pondus excrevit; adeo ut duplo majus, triploque gravius solito conspicerentur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Strumæ nihil aliud sunt, quam obstructiones glandularum, sive eæ fiant in glandulis maxillaribus, sive in Hepate, aliisve in partibus. Causa est viscíditas humorum, qua sequestratio debita denegatur: hinc ob continuum affluxum, idque mediante sanguinis periodo, continuo extumescunt, earumque membranæ extenduntur, omniaque vascula materia hac viscida replentur: Hæ particulæ obstruentes, si acidis & salinis abundent, facile invicem crystallisantur, unde materiam gypseam sæpe repræsentant.

Novimus porro Hepar maxima ex parte ex glandulosis acinis constare, quibus omnibus obstructis, & alterum tantum extensis, Hepatis molem & pondus auxerunt.

II. OB-

II OBSERVATIO.

Colicus Dolor.

Virgo quatuordecim Annorum, colico dolore atroci laborans cum ventris intumescentia. Dolor iste intra viginti dies eam de medio tollit. Per biduum ante mortem, multum sanguinis nigerrimi per anum deposuit.

INteſtina multo humore viſcido exterius perfuſa, in eoque fruſtula caſei inſtar ac varia magnitudine diſperſa. Inteſtina quoque ſanguine nigro turgebant. In venis & corde nullus ſanguis.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ex humoribus acribus ac viſcidis, diu in inteſtinis hærentibus, ſæpe oritur dolor vehemens, qui ab inteſtino Colo, nomen derivat, vocaturque *Dolor Colicus*. Si humores, ex glandulis inteſtinalibus manantes, nimiam viſciditatem & acrimoniam ſibi ex ſanguine adſciſcant, iſtas glandulas obſtruunt, liquoreſque exſtillandi acorem contrahunt, inteſtinorumque

membranas vellicant, doloremque inferunt, & hinc illæ lachrymæ.

Credo Vasa lactea rupisse, candidumque lac per intestina erupisse, ibique ex diutina mora in coagulum mutasse, unde frustula casei. Serum interim à coagulo segregatum aciditatem induit, qua intestina magnopere lædebantur: Hinc non tantum mucus sed & convulsiones, quæ omnia viscera, totumque abdomen intendebant, ut in tympanitide fit. Imo ob vehementes convulsiones, vasa sanguinea, ad rupturam usque ita convellebantur, ut ipse sanguis per ea libere currere haud potuit, unde sanguinis turgescentia, & ob eruptionem, ejusdem ante obitum excretio.

III OBSERVATIO.

Post longam diarrhæam, Mors.

Quidam Scorbuticus post diutinam diarrhæam tandem obiit.

IN Hepatis gibba parte atheroma rotundum & amplum se exhibuit, idque

idque proxime posticam Diaphragmatis regionem, juxta venam cavam, pugni magnitudinem fere æquans, ac pondere fere unciarum sex: materia continens partim erat fluida & gelatinæ instar pellucida, partim crassa albi pultis in modum. Hepar solito majus, vasa sanguinea intestinorum valde turgebant, & varicum instar dilatata.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Istud *Atheroma* in gibba parte factum, portæ venam ita compressit, ut sanguis Hepar intrandus, regurgitare cogebatur, hinc contra valvulas ita comprimebatur, ut vascula varicosa videbantur: interim Humores à glandulis intestinalibus sequestrandi, majori copia emanabant, quam solet; ob compressionem enim vasorum, vi quasi, ex sanguine exprimebantur; qui ob acrimoniam, quam ex mora contraxerant, diarrhœam induxerunt.

Hepar erat solitò majus, quia ob compressionem, sanguis ex portæ vena in cavam, versus cor redire non potuit: quâ viâ præclusâ, vasa Hepar perreptantia magis distendebantur, unde & totius molis distensio.

Quomodo atheromata gignuntur vide paginam 41. ibi egi etiam de Steatomate & miliceride

IV. OBSERVATIO.

Vulnus Diaphragmatis, Hepatis & Ventriculi.

Ante aliquot annos, generosi Juvenes, post enata jurgia, (ob vindictæ scil. gloriam) singulari certamine decertabant, factumque est, ut alter alterum sub imam sterni sedem, trium digitorum latitudine à cartilagine ensiformi versus dextrum latus, gladio perfoderet. Nempe, cum ille, inclinato paulum antrorsum pectore, dextrum latus aliquantulum obverteret; mucro pectus ipsum haud alte penetrans mox deorsum in abdomen, & sinistrum versus ad spinam usque adactus est. Idem ictus duas sterni cartilagines, in dextro latere discidit; & deorsum vergens, diaphragmatis ambitum perforavit; indeque, rectà tendens, gibbum cavumque hepatis, & ventriculum juxta pylorum, iterum atque iterum perforavit;

ravit; tandemque ensis mucro spinæ dorsi, paulo subter diaphragma, illisus est. Juvenis quidem primum animo defectus, mox quæ in ventriculo erant, sed cruenti nihil, evomuit; & quod mireris magis, licet diebus septem superviveret, & interea quotidie vomeret, nihil tamen sanguinis, toto eo tempore, per os ejecit: per sedem vero noctu atque interdiu ingentem coagulati sanguinis copiam, una cum alvi fæcibus profudit. Quinetiam enemata, quæ eum in finem crebro indita erant, eodem semper plurimum tingebantur. Mirati itaque vehementer sumus, undenam sanguis iste profluerit.

Dissecto autem post obitum corpore, nihil sanguinis in ventriculo ejus repertum est. Hujus igitur rei hanc causam fuisse nunc arbitror: quod vulnera ventriculo inflicta, sanguinem omnem in abdomen deponerent, nullum autem in ventriculi cavitatem infunderent. Idque equidem credo libentius, quod aliter causa fontica afferri nequeat, cur nihil sanguinis in ventriculo repertum, aut per vomitionem ejectum sit; tum etiam, quod ventriculi venæ inter externas, non autem internas illius tunicas prore-

pant; unde saltem constat, fieri posse, ut vasa illa foras non autem in cavitatem ventriculi sanguinem suum effundant; denique, quod in cadavere, feri sanguinisque plurimæ libræ in abdomine repertæ fuerint, quorum pars aliqua è vulnere ventriculi (foras non intro stillantibus) promanare potuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quid jam de intestinis dicendum, quæ sanguis grumosus implevit? credendum, quod sanguis in abdominis cavitatem effusus iterum per vulnus prope pylorum inflictum se exoreraverit; adeo ut non opus erat in ventriculum descendere: anne etiam ex hepate per ductus bilarios versus intestinalem fistulam, sanguis descenderit, facile dicendum esset.

Cui perfecta fuerit Vesica, aut Cerebrum, aut Cor, aut Septum transversum, aut tenue quoddam intestinum, aut Ventriculus, aut Jecur, lethale est.

V. Observatio.

Abdominis Apostasis.

Ante annos duos laboravit F lia quædam quatuordecim annos nata Hydrope ab eoque curata fuit: ab illo tamen tempore integra valetudine fructa non est. Incidebat tandem in febrim continuo affligentem: aderat alvus plus debito lubrica, plurima viscida & cruda egerebat. Venter denuo intumuit, & aliquando crura. Sic dolorem punctorium per vices in abdomine sentiebat; presso etiam abdomine, ob dolorem restitit. Venter tumebat, præsertim in ambitu Ventriculi. Tumore presso, plurimum præsertim in sinistro latere duobus digitis ab umbilico, dolebat, ubi ab initio morbi, dolorem punctorium aliquoties perpessa fuit. Aperto tumore nullum pus; sed postea nonnihil effluxit. Omnibus in pejus ruentibus, obiit.

INteraneis exploratis, in tumoris loco; abdominis musculi, putredine affecti conspiciebantur; idque ab umbilici sinistra parte, à dextris vero, intestina peritonæo adhære-

bant. Jecur flavum, mole sua mediam Thoracis partem replebat; omnia pure & putrilagine non fine graviſſimo fœtore erant referta. Summa aderat macies in toto corpore.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Pagina 75. idem ferè Symptoma videre eſt. Pus effuſum omnia corrupit, omniaque viſcera ſua mordacitate vaſtavit: adeo ut per corruptum diaphragma Hepar Cordi vicinum erat.

De cauſis Hydropis, Vide paginam 60. & 85.

VI OBSERVATIO.

Cordis Putredo.

Ruſticus quadraginta & quinque annos natus, plauſtri fœno, onuſti everſionem ruinamque in ſe paſſus, de punctorio, ſimulque gravativo doloris ſenſu in pectore, nec non de cordis quadam compreſſione & reſpirandi difficultate, quæritur. Thoracis Vertebræ, quæ citra ullam coſtarum fracturam contortæ & ſubluxatæ conſpiciebantur; levi

nego:

negotio fuerunt restitutæ, ipseque ægrotus post quatriduum adeo levatus, ut ad consuetos labores redierit. Verum aliquot elapsis diebus ardenti febri conflictari cœpit, cum asthmate, deliratione; vigiliis perennibus, siti maxima, genarumque rubore, & lipothymia sibi mutuo succedentibus: ita demum undecima morbi die (cum præsertim à vini usu non abstinuisset) vitam finivit.

A Daperto cadavere, Pericardium pure sanioso scatebat, cui velut immersum Cor, magna sui parte ad utramque potissimum auriculam partim exesum, partim etiam marcidum visebatur, quinimo contagium supernam sinistri ventriculi regionem jam invaserat: insuper & ab ipso corde, saniosa quædam materia exiliit; pulmo ejusdem labis particeps.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab hoc onere gravissimo, non mirum vascula quædam, internam Pericardii partem, respicientia rupisse: liquor jam stagnans tandem putrefactus, ipsum quoque Cor invasit. Circulatione hoc modo impedita, respiratio difficilis oriebatur, cui aderat

lipothymia, nam vix ulli cerebrales ſucci ad Cor perveniebant. Sanguine quoque reſtitante, febris; nam acidum & alcali occaſionem habebant mutuo pugnandi. Particulæ acres, cerebrum vellicantes & vigiliam & delirium pepererunt.

De cordis apoſtemate & putrefactione, vide paginam 93 & 94.

VII. OBSERVATIO.

Ingens Apoſtema inter Pleuram & Coſtas.

Puellula quædam, tuſſiculâ continuâ & difficultate anhelitus vexabatur. Circa undecimum menſem ætatis ſub axilla dextra exortus eſt abſceſſus: quo aperto, pus copioſe per menſem integrum effluxit exiguum tamen levamen inde habuit. Tandem occluſo ulcere, ſymptomata, veluti tuſſis & difficultas anhelitus, virium proſtratio & nutrimenti faſtidium, aucta ſunt: ita ut decimo octavo circiter menſe ætatis è vita decederet.

Poſt mortem, inciſo cadavere, ingens abſceſſus ſub axilla ſiniſtra & qui-

& quidem inter pleuram & costas inventus est, in quo pus copiose repertum fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Effusum pus ex abscessu, sæpe intra membranas colligitur, & sacci instar dependet. Sæpe hoc contingit in crurum ulceribus, si debito loco, aut tempestive non aperiantur, pus juxta musculos descendit, & ulcera fistulosa cudit. Mirum infantem maximo dolore cruciatam non fuisse, cum, ut vulgo dicitur, spuriæ pleuritidis species sit.

VIII. OBSERVATIO.

Lapides in pulmonibus reperti, & Hydrops Pericardii.

Quidam per multos annos asthmate & tussi laborans, tandem extenuatus obiit.

POst mortem ejus, cadaver disse-ctum fuit, in eoque (præter hepatis, lienis, aliorumque viscerum obstructionem ac scirrhositatem) in pul-

pulmonis ſubſtantia lapis prædurus, & undique aſper, nucis juglandis magnitudine, validiſſima quadam tunica incluſus, inventus eſt. Præterea hinc inde per pulmonis ſubſtantiam, præcipue autem circa ramos aſperæ arteriæ, tubercula plurima adhærebant, abſque ullo tamen ulcere pulmones inveniuntur: In pericardio item ad libras duas aquæ continebatur, uti & in pectore multum ejuſdem aquæ innatabat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

De Calculorum in pulmonibus generatione vide paginam 59.

Et quomodo ab obſtructionibus Hydrops pectoris & pericardii generentur, adeat Lector paginam 17. & 81.

IX. OBSERVATIO.

Vulnus in pectore, cum Diaphragmatis dilaceratione, & Ventriculi ſuo loco amotione.

Revalienfis quidam, cum Melancholiâ, tentationibusque variis vexaretur; res tandem eò rediit, ut ſtricto gladio menſe Septembris latus hauriret infra quartam coſtam in thoracem adacto, & ſub nona coſta exeunte. Quod vulnus tamen intra menſes duos ſanatum eſt. Verum accidit, ut, poſt menſes aliquot, iterum de abſurdis cogitationibus conquereretur, & poſtea exeunte Aprili male haberet, & ſequentibus diebus primo aquam, & quicquid ſibi aſſumpſiſſet, poſt viridia, tandem ineunte Majo, nigra quater, eaque magna copia rejiceret vomitu, cum ſudoribus frigidis & lipothymia, ac deinde poſt ultimum vomitum expiraret.

CОrpus apertum eſt, deprehenſumque vulnus per pulmones & diaphragma penetraſſe, & quidem diaphragma transfoſſum fuiſſe in parte media tendinoſa. Pulmonis fere nihil repertum eſt in ſiniſtro latere confoſſo, cum procul dubio cum pure exierit, exigua portiuncula erat coſtis adnata. Ventriculus totus aſcenderat in ſiniſtrum thoracis latus. & cor cum capſula de ſede ſua depulerat in dextrum latus, ubi & vivus ille jubebat

bat obſervari cordis pulſum. Cor arefactum erat, copioſa citrina aqua in capſula. Omentum & pancreas totum etiam ferè circa ventriculum computruerat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Cauſa horum ſymptomatum manifeſta reddetur magis, ſi inſpiciatur obſervatio, quam pagina tertia deſcripſimus: pagina item prima, idem exemplum de colo refertur. Vomitus interim fiebat, quia ex ventriculo cibis per pylorum denegabatur exitus. Palpitatio fiebat ob compreſſum cor, nam ſanguis rite circulari nequibat per ejus ventriculos. Sic & omentum & pancreas, ob vaſa compreſſa, ſphacelum contraxere, unde earum partium putredo.

X. OBSERVATIO.

Vulnus abdominis cum abſciſſione cujusdam portionis Hepatis.

Miles è regione Hepatis gladio percuſſus fuit, ex quo vulnere ſanguis ad deli- quium

quium usque effluxerit. Sistitur Hæmorrhagia; postea Hepatis frustum forcipe extrahitur; post tamen sævissima symptomata, optime convaluit. Post tres annos febre continua tandem occubuit.

CAdavere inciso, deerat portiuncula quædam infimi lobi Hepatis, quæ gladio erat abscissa. Cætera viscera nihil culpabile repræsentabant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Vulnera Hepatis, raro sanantur, idque ob vasorum sanguiferorum copiam, præsertim si vasa magna fuerint læsa, tunc enim omnis sanguis in ventrem effluit, & mors insequitur.

XI. OBSERVATIO.

Cadaveris, tabe consumpti, incisio.

Puella quædam, ex parentibus sanis nata, circa undecimum ætatis annum, primo in febrim, ut dicitur, Ephemeram, mox in Hecticam incidit. Hinc cum spatio trium mensium doloribus

totius

totius corporis , ariditate Linguæ, tussiculâ, deglutiendi, respirandi atque loquendi difficultate, sudoribus frequentibus, præcipuè noctu, imo & dormiendo vexata esset, tandem planè extenuata, obiit.

Cadavere aperto, intestina vermibus plurimis infarcta conspiciebantur. Mesenterium scirrhosum, & hinc inde materia gypsea, uti quoque circum circa venam portæ, refertum fuerat. Hepar in diversis locis tam in parte sua concava, quam gibba, steatomatibus scatebat. Hepar mediante materia gypsea tam tenaciter diaphragmati adnatum erat, vix ut avelli posset. Circumcirca venam cavam tam ramum ascendentem, quam descendentem, moles materiæ hujus gypseæ, ad magnitudinem pugni, tenaciter adhærescit, ramosque comprimebat. Substantia lienis materia hæc gypsea undique scatebat. Thoracis vacuum aquâ limpidâ & nonnihil flavescente plenum visebatur. Pulmonis substantia materia purulenta imbuta, uti quoque steatomatis, nucis vel castaneæ magnitudinem excedentibus, hinc inde referta apparebat. Circa exortum arteriæ asperæ ex-

ex pulmonis ſubſtantia mola, ſteatomatum materia permixta, ovi magnitudinem excedens, inventa eſt, quæ tam aſperæ arteriæ, quam œſophago adhæreſcebat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Tuſſicula ex pulmonis mala diatheſi orta: læſis enim pulmonum organis, reſpiratio quoque difficulter peragitur. Sic & loquendi difficultas amiſſa eſt, quod ſteatoma quoddam tracheam compreſſit. Ita & ſanguis debito modo circumduci non potuit, & hinc nutritionis defectus, ſanguiniſque corruptio, & febris, quæ dicitur Hectica.

Totum corpus ex malâ diætâ obſtructionibus laboraſſe planum eſt. Parit & Hepatis valetudinarius habitus, bilis defectum, ejus penuria, viſciditates & vermes. Viſciditates procreavere glandularum meſenterii, Hepatis, Lienis, Pulmonis, aliarumque partium obſtructiones: quibus ſi accidat multum acidi, quicquid adhuc volatile erat, figitur in materiam gypſeam.

XII. OBSERVATIO.

Hepar & Splen excessivæ magnitudinis.

Mulier quædam jam pridem morbo detenta, sibi persuadebat, fœtum mortuum post partum alterius (qui tum post triduum mortuus) per menses quatuordecim in utero remansisse. Id vero, quod ipsam in hac opinione falsa confirmaverat, erat in latere sinistro durities manifesta, oblonga, ac ex inferiori parte rotunda, caput infantis repræsentans, quæ ad ilia usque se extendebat, comprehendens simul regionem umbilici, una cum lateris dextri costis brevioribus.

CAdavere inciso, tantæ magnitudinis Hepar erat, ut lobus stomachum versus sub costis sinistri lateris breviores transgrederentur. Splen quoque immensæ magnitudinis, durus, & in inferiori parte versus ileum rotundus, sanguine nigro plenus, hepatis lobo adnatus, conspiciebatur. Venæ ejus cum arteriis, mediocris pollicis magnitudinem excedebant: vas, quod dicitur breve, exiguum, & obstructum erat. MOR-

MORBI ÆTIOLOGIA.

Et Hepatis & Lienis obſtructio fuit, quorum extenſione, mulier opinione falſa detenta fuit. Hæc immenſa utriuſque viſceris magnitudo, plane ab obſtructionibus dependet, ſive à morbo, quo olim laboraverat, ſive poſtea hæc ſymptomata oborta fuerint. Mala ſæpe utuntur mulierculæ diæta; acidis plerumque cibos, immodica quantitate corrumpunt, hinc chylus & ſanguis corruptus, craſſus & inſpiſſatus.

XIII. OBSERVATIO.

De ingenti mola, & utero Peritonæo adnata.

Matrona quædam duorum fere annorum ſpacio gra iſſime utero laboraverat. Ab initio gravidam ſe eſſe putabat: omnia enim ſigna prægnationis aderant. Elapſis tamen menſibus aliquot falſæ hujus prægnationis, pejus ſe habere cœpit, mammæ flacceſcebant, venter vero de die in diem accreſcebat, appetitus item proſtratus erat, dolores quo-

que

que totius ventris continui, imprimis vero lateris dextri, atque è regione renis sinistri tam vehementes, tamque maximi aderant, ut sæpissime maritum suum & adstantes imploraverit, quo Medicum aut Chirurgum accerserent, qui aperto abdomine horrendas illas & crudelissimas bestias expelleret: plane enim sibi persuasum habebat, se gestare bestias. Tandem cum in hac miseria ultra duos annos langueret, auctâ febriculâ, nauseâ & vigiliis, nullis item usa remediis, è vita discessit.

A Daperto abdomine, plurimum aquæ, carnis loturæ similis effluxit. Uterus in magnitudinem ingentem extensus, peritonæo à linea alba usque ad costas breves & renem dextrum, adeo tenaciter adhærescebat, ut vix avelli posset. Ren sinister plane putrefactus conspiciebatur. Hepar undique abscessibus putridis scatebat.

Utero dissecto aquæ fœtidissimæ puri permixtæ, ultra libras sex effluxerat. Mola quoque in conspectum sese dabat, magnitudinem capitis longè excedens, inæqualis, nonnullis quoque in locs dura, atque hinc inde

inde putrida ac fœtida. Utero tenaciter adhærescebat, præsertim parte, quæ dorsum respicit, imo absque dilaceratione uteri avelli atque separari non potuit. Ambo quoque ovaria adeo excreverant, ut magnitudinem pugni excederent, erantque inæqualias, dura & ad instar ferè uvæ.

MORBI ÆTIOLOGIA

Aqua seu lympha, quæ in ventrem effluxerat, ex Hepatis abscessibus, sine dubio, emanavit, cui nonnihil sanguinis admixtum fuit.

Dolores in dextro latere, Hepatis inflammationes & tandem abscessus fuere; in sinistro verò, à putrescente rene sinistro oborti.

Mola quo modo crescat, in institutionibus meis docui. Est nempe ovum, jam jam utero receptum atque à virili instrumento aut alias iterum læsum, sed tamen non ita, quin aliquo modo alimentum accipi possit; hinc indigesta moles & caro quasi fungosa. Sæpissime figuram cordis refert, quia uteri cavitas trilatera est

Obstructiones in ovariis, eorum substantiam extenderunt, hinc liquet dolores totum abdomen occupasse. Mirum ejusmodi corpus, tamdiu fuisse superstes. K XIV. Ob-

XIV. OBSERVATIO.

Venter Pure plenus.

Juvenis quidam Sutor vix viginti quatuor annorum, cum messis tempore sub ferventissimo sole pluribus diebus messorem egisset, & quadam die propter sitis vehementiam, aqua frigida derepente, sese ingurgitasset, febri continua correptus fuit: ex qua male curatus in Cachexiam incidit, itaque nunc tertiana, nunc quartana laboravit.

Post menses octo, quum ex morbo isto diuturno vires planè prostratæ essent, omnesque partes corporis (ventre tamen excepto, qui admodum inflatus erat) imo & ipsa crura, supra modum extenuata essent, è vita discessit.

DIssecto Cadavere, in ventre pus album, bene digestum, & minime fœtidum (quale ex abscessibus manare consuevit) inventum est, idque ultra libras undecim Romanas. Ulcus nullum. Splen & Hepar scirrhosum. Reliqua viscera se bene habebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quantum frigidus potus bibentibus noceat, unicuique notum. Sanguis enim æstuans statim à frigore coagulatur; coagulum illud in hac aut illa parte sedem figens, varia symptomata producit. Primo oritur febris; postea, sanguine corrupto, emaciantur, atque perditum eunt. Mirum hic nullum adfuisse ulcus: ergo credendum hocce purulentum ex vasculis lymphaticis aliunde emanasse; fortè & in interiore jecoris parte pus quoddam generatum & per vascula, oculos effugientia, ejectum fuit.

XV. OBSERVATIO.

Fœtus ascite laborans dissectus.

Matrona quædam cacochymica, circa quintum mensem impregnationis, parturientium doloribus correpta, post maximos & diutinos conatus, gemellos cum multa aqua enixa est, fœmellam sc. ac masculum.

Abdomen masculi, non secus ac hydropicorum, lympha impletum erat. Testes in ipsa ventris capacitate residebant; vasa ad testiculos euntia, solito breviora erant. Vasa deferentia solito longiora. Testes ejusque vasa præter modum rubicunda. Hepar debito majus, inflatum & aliquo modo lividum. Mesenterium similiter, uti & renes inflammati. Vesica rugosa plane & vacua, præterquam quod humor viscidus ei ad latera, non secus ac in intestinis videre licebat, adhæsit. Cutis undique maculis lividis, quales in febribus pestilentialibus conspici solent, conspersa erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Exemplum Hydrocephali, alicujus septem mensium abortus, habetis in præcedentibus, pagina decima, quem ipse ante aliquot annos dissecui. In hoc infantulo Hepar abstructum fuisse mihi vero simile videtur: Mater fortè perversâ victus ratione usa, infantulis abstructio contigit: adeo ut, vasculis lymphaticis ruptis, liquor in abdominis cavum eruperit. Maculas, quibus cutis erat conspersa, ex suffocatione inter parturiendum obortas credo; nam ex difficili partu vasa sæpe adeo

adeo comprimuntur, ut sanguis huc illuc ire nequeat, interim coagulatur, suoque colore cutim sugillatam reddit. Quoad testiculos intus latentes, lusus est, ut aliquando fit. Novi studiosum, cui etiam antea plane latuere, cujus unus testiculus, dexter nisi fallor, Herniâ obortâ, extrorsum trusus est; qui & sanatâ herniâ, extus mansit, cum alter alterius lateris intus manserit. Inflammationem Mesenterii uti & renum factam arbitror ex aqua jam in ventrem effusa, cujus corruptione vicinæ partes haud raro læduntur. Vesicam intus muco oblinirí facile mihi persuadeo, cum ut intestina, folliculus fellis &c. glandulosis acinis investitur, quorum ope præcaveatur, ne urina acris vesicam mordacitate sua invadat. In suppressa urina iste mucus sæpe vesicæ collum ita obstruit, ut non nisi mediante cathetere mingere nequeas.

XVI. Observatio.

Ulcus & cancer colli Matricis.

Quædam Matrona, cum bimestri spatio mensium suppressione laborasset, Tandem

dem exortus est dolor & inflammatio partium genitalium. Morbo propter verecundiam neglecto, abscessus & ulcus in collo matricis secutum est. Adhibito matricis speculo, ulcus callosum, fœtidum, inæquale lividumque, & ut brevi dicam, cancrosum inventum est. Postea auctus dolor, aucta febris, inflammatio, Vigiliæ, cibi fastidium & syncope, & paucos post dies è vita discessit.

Cadavere dissecto, totum uteri collum planè cancrosum & exulceratum erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Menstrua ex sanguine nimis crasso sæpè supprimuntur; forte fortuna sanguis depluendus in colli vasculis substitit, præsertim in substantia ejus glandulosa; equidem hoc malum aliquando invadit mammas, Glandulas salivales, aliasque partes glandulosas. Interim ibi, corrupto sanguine, inflammatio, cancer & ulcus factum. Cancer nihil aliud est quam glandularum sphacelus, cujus sævitia vicinas partes non raro quoque depopulatur.

XVII. OBSERVATIO.

Urinæ retentio & Vesicæ Scirrhus.

Oeconomarius ex nimio recentis vini usu, suppressione urinæ & dolore colico correptus est, atque ita per duodecim dies cruciatus fuit. Homo tum in Lecto febricitans, miris cruciatibus ac doloribus afflictus, viribus quinetiam prostratus, cum ventris tumore magno, duro tenso, ac retinente, ab osse pubis ad regionem fundi ventriculi, & hypochondriorum fere usque, gravidæ instar; offensus. Fotus adhibitus, deinde & meatui urinario Catheter immissus, cujus ope libræ quinque urinæ cum unciis quatuor Romani ponderis effluxere. Unde allevatio & ventris subsidentia. Sequenti die eodem in strumento nihil emanavit. Hinc denuo auctus est dolor, ventrisque tensio. Die decimo tertio libræ sex urinæ elicitæ, unde dolor protinus & ventris tensio cessavit. Decimo quarto à morbo die, denuo catheteris beneficio urinæ libræ sex profluxere. Postridie circa meridiem rursus cathetere immisso, postquam libræ quatuor cum totidem un-

ciis extractæ fuissent, sub finem circiter uncia integra puris subsecuta est. Alvus interim enemate deposita & allevata. Sub vesperam vero horâ nonâ adhuc semel cathetere in vesicam indito, urinæ quatuor libræ uti præcedentibus vicibus, quibus semper quoque multum sanguinis effluxerat. Decimo sexto deinde die circa meridiem per immissum catheterem, urinæ libræ quatuor cum unciis sex & cyatho puris pleno, uti & sub Vesperam libræ quatuor & unciis octo cum pauxillo puris, extractæ. Decimo octavo, urina sua sponte erupit cum levamine, cum æger descendisset, & per horæ quadrantem resedisset. Sequenti die non solum urinam copiosè sed una quoque materiam crassam albam ac fœtidissimam excrevit. Hic senex adeo usque restitutus fuit, ut redderet quidem urinam, sed voluntarie. Post septimanas quinque urina per secessum nunc seorsim, nunc vero mixta excrementis, & quidem involuntarie effluere cœpit, neque amplius per penem eam reddidit. Dolor tamen nullus aderat, viresque pro ætate constabant, nec appetitus admodum prostratus. Tandem tussicula sicca correptus, vires & appetitus paulatim ita dimi-

nue-

nuebantur; *ut denique animam reddiderit.*

APerto Cadavere, scirrhus magnitudinem ovi gallinacei adæquans, unciasque duas pendens, in ipsa vesica, & quidem ante collum ipsius tenaciter adhærens, inventus. Ex cavitate præterea vesicæ, usque in intestinum rectum, ulcusculum conspiciebatur rotundum, procul dubio, ab urina purulenta, & fœtida exesum. Vesica ipsa circa collum, uti quoque intestinum rectum lividum, ren uterque insignis magnitudinis, exterius vesiculis quamplurimis seroso humore scatentibus, apparebant. Hepar denique in parte cava durum & scirrhosum visebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Urinæ detentio periculosa, imo sæpe lethalis, nam nimia vesicæ distensio paralysin primo, & deinde Gangrænam, sphacelum, imo & mortem ægris adfert. Videtur ægrum nostrum à vini acrimonia, primo laborasse vesicæ inflammatione, qua collum ipsius se dilatare haud potuit, hinc quidquid à renibus segregatum in Vesica manere coactum fuit, inflam-

mationem deinde in ulcus & scirrhum mutasse. Postea sedatis symptomatibus, urinam involuntariè fluxisse: ac deinde per anum, ob partium viciniam & cohærentiam eandem emanasse liquet, nam Vesicæ ulcus facile in anum penetrat in viris, sicut & uteri in mulieribus, quale exemplum in matrona nobili vidi. Nuperrime accersitus ad Pharmacopæum, qui ex eodem morbo decumbebat, is per aliquot horas non minxerat, verum, accommodato in urethram catethere, statim non tantum copiosè minxit, sed & eodem momento non solummodo levatus, sed & sanatus fuit.

XVIII. OBSERVATIO.

Ex Ischuria & Stranguria mortuum Cadaver.

Senex octogenarius per annum integrum difficili admodum Ischuria & interdum Stanguria laboravit, qui & tandem obiit.

Aper-

APerta demortui Vesica, lapis inventus adæquans silicis duritiem, & pendebat nummarii ponderis uncias sex cum dimidia, rediisset hoc ad vulgaris medicorum ponderis uncias fere octo.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Observatio explicatione non indiget, nam per se manifesta est. Quibus enim lapis in Vesica est, iis collum Vesicæ obstruere necesse est, hinc urinæ præcluditur via.

XIX. OBSERVATIO.

Morbo admodum intricato quædam mulier correpta fuit, nunc enim palpitatione cordis, nunc dolore & torminibus ventris vexabatur: interim appetitus non multum prostratus fuit, ita ut pro more alimenta sumeret, quibus tamen parum nutriebatur. Tussiculâ quinetiam, palpitatione cordis, & difficultate respirandi laborabat. Cum circiter annos quatuor vitam sane calamitosam vixisset, ac sceleti ferè instar extenuata esset, paulatim stupore & frigore in sinistra

manu, præcipuè circa extremitates digitorum, correpta est: Symptomata tamen hæc ab initio tam exigua erant, vix ut percipi poßent: nec aderat tumor, multo minus inflammatio, imo nec dolor ullus. Interea tamen extremitates digitorum & tota manus paulatim & absque dolore sphacelata & penitus emortua est. Postea brachium ad cubitum usque, simul & digiti carbonum instar nigri erant, frigidißimi, & ita extenuati, ut oßa vix tenuißima cute obtegerentur; nulla tamen aderat inflammatio, neque dolor; brachium postea feliciter supra cubitum amputatum est: nihilominus tamen circa undecimam horam post brachii abscißionem, gangræna denuo truncum invasit, ita ut paucis post diebus è vita discederet.

CAdavere diffecto, abdomen serosi humoris plenum & extensum erat. Mesenterium steatomatis multis scatebat. Sub vena portæ, & quidem in ipso pancreate scirrhus admodum magnus conspiciebatur. Hepar durum pallidum, ac si elixatum fuisset, apparebat. Pulmo dextrâ parte materia purulenta ac fœtida, sinistrâ vero humore seroso, imbutus erat.

Per

Per totam pulmonis substantiam scirrhi plurimi, colore lividi, in quibus materia nigra, atramenti instar, contenta fuerat, conspiciebantur. Lapides plurimi hinc inde per pulmonem, diversi coloris, parvi tamen omnes reperiebantur. Cor sanguine plane exhaustum, extenuatum, ideoque valde diminutum & parvum erat. Vena pulmonalis in monstrosam amplitudinem extensa erat: nam humore aquoso fuit impleta.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ægram hanc sanguinem habuisse admodum crassum, ex gangræna satis liquet: non enim ex inflammatione ortum habuit, sed ex sanguine in manu coagulato. Est mihi adhuc cognata, quæ ante aliquot annos sanguinem suum seroso lacte aliisque acetariis ita corruperat, ut postea in febrim inciderit, ex cujus frigore, quo incipiebat, non tantum ungues nigredine commaculabantur, sed iste color per integrum annum sub unguibus latebat: unde igitur iste color? nisi à sanguine, ibidem loci, coagulato. Scribit *Thucydides*, cum pestis Athenis sæviret, præter alia symptômata etiam summas manus, sum-

moſque pedes invaſiſſe: quibus nonnulli amiſſis liberabantur. Quomodo hoc aliter factum fuiſſet, niſi ex ſanguine coagulato & corrupto, in manibus, pedibuſque reſtitante: & hoc accidit iis, quibus frigidi temperamenti ſunt.

Revera nutritionis particeps eſſe non potuit, quoniam Viſcera abdominis omnia obſtructa erant, imo ob Hepatis duritiem & ſcirrhoſitatem, bilis deficiebat, quæ toti ſanguini balſamum exiſtit, eique fluiditatem, corporique optimam διαφόρησιν procurat: effluvia etiam à corpore decedentia maximâ ex parte à bilis copiâ dependent. Deficiente quoque bile, chylus manet craſſus & viſcidus, ſcirroſitateſque meſenterii glandulis, lienis item, Hepatis, pulmonis, aliarumque partium adfert: pulmonibus hoc modo obſtructis, reſpiratio impedita fuit, ex humorum acrimonia, eorumque vellicatione tuſſis excitata, pulmonumque φθίσις, qui & *phthiſis* appellatur. Seroſitates ex ſiniſtra pulmonum parte, nec non ex vena pulmonali, vaſis lymphaticis ruptæ fuerunt. Vena iſthæc laxioris texturæ eſt, non ex una membrana, ut veteres voluere; verum induſtria hujus ſeculi An-

Anatomicorum, eam ex variis tunicis conſtare, detexit. Hæc venæ pulmonalis tunica admodum laxa, & à reliquo vaſe ſoluta exiſtit; in tantum ut ubivis aperta per totum inflari, & quaſi vas diſtinctum eſſet, plurimum extendi poſſit; unde ſuſpicari licuit, hoc ductu peculiari lympham à glandulis ſubſtratis ſecretam reduci: verum obortâ obſtructione, eam immenſum uſque poſſe diſtendi, ut in hoc cadavere liquet.

Hinc facile percipiendum eſt, unde cordis *palpitatio originem* traxerit, nempe ab obſtructa vena pulmonali: nam in Hydrope hoc, adeo ejus capacitas coarctabatur, ut ſanguini per eam via denegata fuerit, tunc reſilire coactus cor ſe immodicè movere debuit. Omnis enim palpitatio fit à cauſa obſtruente circa cor: quotquot mihi contigere cadavera, ſemper vel Polypum, vel ſanguinem coagulatum, vermes, oſſificationes, aut ſimile quid reperi.

XX. Obs.

XX. OBSERVATIO.

Capitis Vulnus cum contuſione Cranii lethali.

Juvenis Vulnus accepit in regione bregmatis ſiniſtri, uſque ad os ipſum, quod tranſverſim rimam conſpicuam habebat, prope quam de ſubſtantia cerebri portiuncula nucis avellanæ minoris quantitate eximebatur: In altera parte verſus poſteriora contuſio aderat, oſſe bregmatis dextro verſus interiora compreſſo: hinc vomitus, ingens Hæmorrhagia, ἀναισθησία & affectus ſoporoſus; interdum in dextro latere motus convulſivi, in ſiniſtro totalis paralyſis. Deligato vulnere, ſenſus aliquis per clamorem apparebat, tandem vitam cum morte commutavit.

De Emortuo cranium apertum fuit, ubi vulnus dextræ partis tantum cutaneum uſque, ad os cranii deprehendebatur: at contuſio ſiniſtræ partis tanta eſſet, ut admiratione omnino dignum, ut animæ facultates eo uſque conſtiterint; tota enim regio bregmatis dextri contuſa erat, ut re-

mota

mota cute sua sponte octo ossa separarentur, quorum unus acutius in ipsam substantiam cerebri, per utramque meningem impressum inveniebatur: ab hac contusione rima sub vulnere prædicto suam originem habebat, & ad auris usque os petrosum in latere sinistro progrediebatur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ob consensum cerebri, mediantibus nervis, cum ventriculo, convulsio, sive vomitus ortum traxit. A concusso cerebro, vasisque disruptis, Hæmorrhagia. Ob cerebrum læsum, succi cerebrales per nervos fluere non potuerunt, hinc obmutescentia, sopor, paralysis, convulsiones cæteraque Symptomata. Omnem tamen sensum non amisit, quia nonnulli succi in cerebro segregabantur: Verum postea, viribus decrescentibus, cerebroque paralysi tacto, obiit.

Or-

XIX. OBSERVATIO.

Orbitæ Oculi Vulnus lethale.

Rusticus phalange in palpebram superiorem oculi sinistri vulneratur, primo vulnus negligens, sed postero die Chirurgos consuluit præ dolore. Septimo die coma vigili corripitur, verum postea sensim in somnolentum incidit: nonoque die obiit.

CRanio aperto, interius orbita oculi in superiori parte punctim ita læsa conspiciebatur, ut una etiam officulum in duram meningem laceratam imprimeretur; separata vero crassa meninge, tenuis meninx etiam in eodem loco foramen, instar fonticuli, saniem expellentis, habebat, sub quo tantus abscessus purulentus latitabat, ut superior cerebri substantia omnino in pus conversa videretur, quo undique cerebri ventriculi, superius & inferius, replebantur.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Statim quidem in soporem totalem inci-

incidisset, verum ob dolorem vehementem non potuit, ideoque vigili primo comate laboravit: verum postea, ob puris ingruentis copiam cerebrum ita oppressum, uti functionibus suis fungi non potuit, hinc ex Apoplexia, Mors.

XXII. Observatio.

Uteri Scirrhus in gravida.

Mulier cùm intra triduum parere non posset, speculum matricis est adhibitum. Tumor aderat durus & magnus in sinistro latere è regione umbilici tactui retinens; omnibus auxiliis frustra adhibitis, altero die circa vesperam è vita decessit.

ABdomine aperto, uterus in dextra (sana nimirum parte) disruptus, & infans extra uterum locatus, scirrhusque insignis magnitudinis à fundo uteri incipiens & ad os uteri desinens erat.

MOR-

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quid sit Scirrhus, & quomodo generetur, in præcedentibus satis superque dictum est. Uterum fuisse disruptum, propter viam angustam, veri simile est: Si omnia quæ intus latent Medici foris divinarent, cæsarea sectio hic fuisset instituta, ni vires defecissent.

XXIII. OBSERVATIO.

Sanguinis Vomitus ejusque dejectiones.

Vir literatus triginta duorum circiter annorum, qui postquam ante annos aliquot Cachexia hydropica, ad scorbutum inclinante laborasset, restitutus mediocriter tandem cum diu gravitatem hypochondriorum sensisset, in vomitum sanguinis incidit, cum dejectionibus nigris, vesperi summis anxietatibus, & virium jactura supervenientibus: subsequentibus diebus vomitiones ejusmodi cum nigris dejectionibus reiterantur, cum lapsu virium gravissimo, Postea medicamentorum

auxilio ad priſtinam ſanitatem redire viſus eſt. Verum vix ſemeſtre complebatur, & ecce, recidivam patitur. portiones ſanguinis coagulatas primum, poſt etiam ſanguinem purum e vomens, cum dejectionibus, atramentum dilutum referentibus, viribus tandem exhauſtis vitæ ſpiritum exhalavit.

CUM Abdomen aperiretur, jecur ſcirrhoſum & lividum, lien ſatis magnus & ſanguinei coloris: Vaſa ſtomachum cingentia, ſanguine turgida. Inteſtina potiſſimum lata, cum ileo, ſucco nigricante, atramenti inſtar, oblita conſpiciebantur, quo deterſo, vaſa inteſtinalia ſuccum ejuſmodi ſanguine permixtum effundebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Novimus quod omnis abdominis ſanguis per portæ truncum hepar ſubire debeat, quo obſtructo, quid fit? niſi cruoris regurgitatio, adeo ut ob affluxum arterialis ſanguinis, iſte venalis ita in venis prematur, ut ῥῆξις facta, foras in ventriculum & inteſtina erumpat, hinc vomitus cruentus, & excrementa alvi nigerrima. Ob ſanguinis quoque ſtagnationem, lien ſolito

solito major apparebat; jam perfacile divinandum est unde in hypochondriis gravitas, partim nempe ab obstructo Hepate, partim à splene sanguine turgido.

XXIV. OBSERVATIO.

Calculus in Vesica fellea.

Matrona quædam Nobilis, primo floridi coloris, & succi pleni, postea deflorescit, macrescit & marcescit pedetentim, per totum fere biennium, carne omni absumpta, usque dum sceleton leve à morte fieret.

APerto Cadavere, Cor, Hepar, Lien, Renes, Ventriculus, Uterus, visa sunt salva & integra omnia. Tandem cum ad folliculum bilarium perventum esset, nihil fellis, ast calculum prægrandem & durum continebat, cylindri figura.

MORBI ÆTIOLOGIA.

A nimia bilis crassitie oritur non tantum obstructio, sed particulæ salinæ, ex quibus bilis maxima ex parte con-

conſtat, ob quietem, ſuperficiebus ſuis invicem adhæſere; unde tandem calculus fit. Propter jam bilis, in inteſtinis penuriam, optimus chylus præparari non potuit, hinc corpus totum ſucco alibili fruſtratum, emarceſcere debuit.

XXV. Observatio.

Hydropis diſſectio.

Hydropica quædam ab hydrope liberatur, verum in abdomine quædam durities remanſit, lapidis inſtar dura, poſtea ob inordinatam victus rationem, menſiumque inordinatè fluentium, ſuppreſſionem, iterum in Hydropem incidit, à quo poſtea obiit.

Cadavere diſſecto, multum aquæ profluit. Univerſa inteſtina, & ambo latera, circa diaphragma, multis millibus granulorum referta viſebantur: inſuper etiam ſpacium illud, quod inter inteſtina & meſenterium, cui annexa hærent, interjacet; muco quodam viſcido, gelatinæ colorem ac ſubſtantiam referente, repletum ſcatebat. Reliqua viſcera (excepto ſolo pul-

pulmone, qui in locis quibusdam quoque granulis infectus conspiciebatur) omni labe sensibili carebant. Cæterum, dissecta vesica fellea, lapillus, magnitudine nucis juglandis, inventus. Uterus erat flaccidus, sanguine restitante in vasis turgidus.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quid sit Hydrops in præcedentibus satis superque explicavi. Granula illa quæ ubique visebantur, erant glandulæ minimæ, jam ob aquæ copiam & ex viscido humore obstructiones, magis turgidulæ. A viscida bile in vesicula hepataria sæpe, ut ante vidimus, lapilli & arenulæ concrescunt.

XXVI. OBSERVATIO.

Pili in utero reperti.

Quinquagenaria, mola laborans, obiit.

Aperto Cadavere, Hepar & Lien sine noxa, pulmo vero semiputridus. Uterus libras octoginta septem mercatorum æquabat pondere ille autem partim ichore flavo, partim quo-

quoque materia adipoſa & oleaginoſa infarctus erat, in medio ipſius utero, crines, (aut veluti lana flaveſcens, & adipoſa materia involuta) reperta fuerunt.

Venter cum in vivis erat, inſtar prægnantis fœminæ intumuit. Alvus ſolito ſegnior.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Memini me quoque ejuſmodi pilos ex ſteatomate, quo mulier laboravit, vidiſſe: erant quoque citrini coloris. Eorum geneſeos ratio, quibusdam admodum obſcura videbitur, præſertim illis, qui omnia occulta ad occultas qualitates vel faſcinationes dirigunt. Certè res quamvis explicatu ardua, hoc tamen dicam, pilos hoſce nihil aliud fuiſſe quam vaſcula minima obſtructa, quæ variè ſibi invicem torta, atque à functione deſiſtentia, pilorum ſpeciem præbuerunt. Novimus venam & arterias umbilicales concreſcere, & ligamenti φάσιν acquirere: ita hæc minuſcula vaſcula non ligamentorum, ſed ob tenuitatem, pilorum genus referre: pili enim revera non ſunt, ſed ut dixi, vaſcula alicujus glandulæ concreta.

XXVII. OBSERVATIO.

Pili in Ovario Hydropici reperti.

Mulieris Venter, post puerperium in tantam excrevit magnitudinem, ut circumferentia, ducto per medium umbilici filo, pedes geometricos quinque contineret. Miserè per aliquod tempus vixit, tandem triduo ante obitum, rupto umbilico, ultra mensuras octodecim aquæ effluxit.

APerto Cadavere; iterum aquæ ultra mensuras viginti effluxit. Præterea Ovarium dextrum ad Ovi anserini magnitudinem adauctum, pilis, materiæ cuidam purulentæ & oleaginosæ commixtis, infarcitum fuit; major autem pars pilorum, quasi confusè in globum acta, prædictæ materiæ immixta fuit: multi quoque interiori membranæ tenaciter adhærebant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Causam Hydropis in superioribus explicavimus: ut & de pilorum productione, præcedenti observatione.

Hy-

XXVIII. OBSERVATIO.

Hydrops Uteri.

Virgo quinquagenaria cacochymica, in uteri Hydropem incidit, qui ad triennium duravit.

T Andem post obitum dissecto cadavere, non tantum uterus pustulis, aqua refertis, inventus, sed in ipso etiam abdomine saniosa colluvies fœtida subpurulenta ad aliquot heminas deprehensa fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Cacochymia est corruptio sanguinis & humorum, unde obstructiones, & vasculorum lymphaticorum eruptiones, hac de causa aqua facile intra membranas effluit, Hydatidesque elevat.

XXIX. OBSERVATIO.

Hydrope uteri laborantis dissectio.

Fœminæ alicujus venter instar prægnantis intumuit, subsequentibus etiam pedibus tumore duro, nullas ex pressura foveas recipiente, præditis.

POst mortem Hepar & Lien sine noxa, pulmo semiputridus: uterus exemptus intumescens libras octoginta septem mercatorum ponderavit, partim ichore flavo, partim etiam materia adiposa, & oleaginosa repletus, in medio ipsius uteri cum prædicta materia copiosi pili, instar lanæ mollioris, flavescentis, inventi sunt.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hujus cadaveris Ætiologiam in duabus præcedentibus observationibus invenies.

XXX. OBSERVATIO.

Ventris intumescentia ex hydatidibus mesenterio adnascentibus.

Fœmina quædam variis cœpit torqueri *dolo-*

doloribus in imo Ventre & Hypochondriis, qui interdum omnino delituerunt, interdum ad lipothymias sævierunt. Facies pallore suffundebatur: Venter in tumorem surgebat, sed inæqualem. Postea dolores circa matricem adeo intensos (parturientium instar) sensit, ut accersita obstetrix, vel molam vel simile quid ex utero proditurum expectaret. Sed præter aquea effluvia, nil apparuit, & dolores paulatim omnino remiserunt. Interpositis aliquot diebus & tumor ventris, & dolores iterum aucti sunt: usu medicamentorum hæc omnia eo usque cessarunt, ut res domesticas iterum aggrederetur; tandem cum lanio suem mactanti adstaret, subito epileptica concidit, & ea ipsa die vitam cum morte mutavit.

VEntriculus, Hepar, Lien, & Intestina debito modo erant constituta, sic & uterus sanus. Loco vero glandularum mesenterii, vesicæ venulis ejusdem implicitæ & tectæ, uti & toti mesenterio hinc inde adnatæ ultra viginti vesicæ, diversæ magnitudinis, aqua lympidissima turgentes apparuerunt: quarum una omnium maxima (capitis infantis alicujus mo-

le) se præbuit, & totam matricem contexit. Matrix ut dixi subtus latuit; ab hac maxima sex adhuc paulo minores pugnum æquabant, reliqua ova gallinacea & columbina, quæ omnes inter se connexæ, ova gallinacea partim ad maturitatem producta, partim adhuc varia magnitudine succrescentia egregie (*een eyerstok*) repræsentabant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Videmus in hoc & aliis subjectis Hydropem vario modo concitari, nunc expanduntur membranæ hepatis, nunc ventriculi, aut lienis, mesenterii, uteri, aut ipsius peritonæi, quibus expansionibus disruptis humor in abdomen effluit, quod sæpe lethum adfert; aqua enim effluxa in venas redire non potest, hinc ex diuturna mora acorem contrahit, & viscera aquæ huic innatantia, corrumpuntur, nisi tempestivè satis paracentesi aqua extrahatur.

XXXI. OBSERVATIO.

Hydropis dissectio.

Quidam ab aliquo temporis ſpacio, in affectum aquoſum incidit, qui tandem vitam cum morte mutavit.

APerto abdomine, ingens aquæ copia effluxit; jecur erat ſcirrhoſum, exuccum & induratum, inſtar ligni putrefacti, & ſano non diſſimilis. Vaſa meſenterica, glutinoſa quaſi materia, repleta, circa quæ thrombi ſanguinis concreti, quos ad ulnam integram atque dimidiam extrahere potuerunt.

MORBI ÆTIOLOGIA

Credo fuiſſe Hepar aliudve viſcus antea aquulis obſeſſum, quibus diſruptis, lympha effluxit. In hoc ſubjecto ſatis manifeſtum eſt, ſanguinem incraſſatum & tenacem ſeu viſcidum Hydropi anſam præbuiſſe: novimus, ſi ratione & experientia innitamur, ſanguinem viſcidum & adeo glutinoſum, ut hic, minuſcula & Hepatis & Lienis vaſcula non potuiſſe permeare, unde iis partibus obſtructio & ſcirrhus natus eſt: ab obſtructione vaſculorum lymphaticorum extentio, deinde ῥῆξις, & liquoris contenti ἔκχυσις.

XXXII. OBSERVATIO.

Cadaveris inspectio post vomitum sanguinis cum dejectionibus nigris.

Quidam consistentis ætatis, habitu corporis squallido, strigosoque præditus, alvum habens astrictiorem, urinasque tendens saturatè, more scorbuticorum & febricitantium, rubentes; Ructibus ventriculi, sputatione cruentâ, sanguinolentiâ gingivarum per annos aliquot afficitur, interim aliquoties alvi fluxu sanguinolento, semel etiam febri continua, præeunte tumore in inguine, tandemque anno superiori, intumescentia ventris atque pedum hydropica superingruente, prehenditur: postea symptomatibus magis recrudescentibus, quamvis, post medicamentorum usum, se bene sensisset, brumali tempore subito vomitu cruento, cum dejectionibus nigris, picis instar correptus, perque triduum continuante, tandem è vivis ereptus.

Abdomine demortui aperto, erant Ventriculus & Intestina inflata, nec

nec non nigricantia, interius atramento, quasi sutorio, oblinita: Renes & Pulmones se bene habebant: jecur totum scirrhosum ac tuberosum interius atque exterius erat, nec quicquam vasorum aut sanguinis exhibebat. Lien vero triplo major, quam ordinario esse solet, optime sanus conspiciebatur, texturam jecoris colore saturatè rubeo, nec non substantia carnosa referens Mesenterium satis glandulosum ac tuberosum atque cranium occurrebat, vasisque mesentericis planè evanescentibus.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ob sanguinem depravatum succi in ventriculum & intestina debito modo instillari non potuerunt, unde pravus chylus, quo corpus nutriri haud potuit, quam ob causam macies inducta est

Alvus fuit astricta, non tantum ob causam superiorem, sed quod ob corruptum hepar, bilis admixtio cum chylo & fæcibus denegata sit: cum porro particulæ bilem constituentes in sanguine remanere debuerint, cumque eo diutissime circulum absol-

ventes, tincturam urinæ adduxerunt solito saturiorem.

Ventriculus & intestina flatu turgebant, ob convulsiones, quibus expandebantur; cum interim aliquando relaxabantur, aër antea inclusus vi exprimebatur, unde ructus.

Sputatio erat cruenta, ob gingivas à scorbutica saliva exesas.

Ob hepar scirrhosum & induratum, sanguis, ejus texturam pervadere nequivit, unde sanguinis stagnatio, quare versus mesenterium & lienem turgens, non tantum vascula spenica immensum usque dilatavit, sed & ob compressionem advenientis sanguinis, in intestina effusus est, unde dejectio cruenta & nigra.

XXXIII. Observatio.

Anasarca & abscessus internus.

Nobilis fœmina vidua, per multos annos pedem graviter ulceratum & fontanellam etiam in altero pede habuit. Horum diuturna molestia defessa per Chirurgum consolidari curavit, quo facto,

sta-

statim spirandi difficultas occupat & apetitu edendi non dejecto, imo, ipsa dicente, jam vegetiore reddito, ita ut desiderio indulgere, ob asthma, nunquam ausa fuerit. Tandem totum corpus intumuit, & asthmate aucto, viribusque diuturnitate fractis & attritis, vitam reddidit.

IN hujus post mortem latere sinistro, ad lienis situm, abscessus, quem omnium cum admiratione occultum habuerat, apertus inventus est, ex quo, defuncta jam ipsa, magna fœdissimæ saniei copia effluxit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Sunt perplurimi, & nomine & superficie nasuti Medici, qui causam hujus asthmatis & ulceris occulti, fontanellæ aut ulceris consolidationi imputarent: quod revera non est, si quis solummodo consideret, fontanellam, esse aliud nihil, quam ulcus artificiosum, cujus puris evomitus non ab omni parte corporis corrodatur, sed in ipso hoc ulcere produci, à succo nempe chyloso, ex vasculis in ulcere ruptis, emanante, & ob acoris contractionem, coagulante. Sunt certè cæci, & talpis terram ro-

ſtro evertentibus cæciores, qui hoc non animadvertunt.

Unde ejus ulcus in altero pede ortum duxit? niſi ab humoribus eodem in loco reſtagnantibus, unde inflammatio & ulcus: vaſcula interim lymphatica, continuo lympham reddentia, ulcus, ne ad conſolidationem duceretur, perpetuum produxerunt.

Eandem ob reſtagnationem, ulcus in latere ſiniſtro, productum; eademque cauſa pulmones reddidit obſtructos, aerique ſpirando minus permeabiles, unde reſpirandi difficultas & aſthma.

XXXIV. OBSERVATIO.

Poſt Lithotomiam Cadaveris inſpectio, in quo etiam Veſicula fellis calculis laborabat.

Generoſiſſimi cujuſdam è Veſica calculus extrahitur duarum unciarum pondere. Sed vix juſtà, convenientique modo reponitur æger, & ecce, dolores pungentes circa regionem veſicæ ſuboriuntur,

tur, eo usque ut nox prima post sectionem laboriosa satis esset. Tandem una cum urina sanguinis in Vesica concreti per vulnus rejiciuntur, quibus rejectis, nox quieta magis subsequitur: postea ingravescentibus magis symptomatis, viribus attritis, succubuit.

VEsica fellea copiosa bile referta calculos continebat numero triginta, quorum unus instar castaneæ nucis, coloris subflavi: alter instar nucis avellanæ. Vesica justo crassior erat, & una cum intestino recto sphacelo correpta.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Obiit ab inflammatione & harum partium sphacelo Liquet eum plurimis particulis acidis abundasse, nam hanc ob causam bilis fuit putrefacta, quod alias factum non fuisset, si bilis copia sua acidum superasset: ex vulnere igitur illato, acres illi humores membranosis partibus convulsiones intulerunt, unde dolores isti pungentes oborti sunt. Vasis quoque magnis dissectis, causam quoque sphacelo inducendo præbent: omnes enim totius nostræ machinæ partes, continuo sanguinis & succorum affluxu &

refluxu gaudent: à quibus si destituantur, pereunt.

XXXV. OBSERVATIO.

Apostema in glandulis subaxillaribus.

Quidam nobilis annos natus quadraginta & quatuor, gracilis, pallidus, ad iram promptus, & per multos dies versatus in locis, ubi erant cadavera inhumata, conqueri cepit, quadraginta circiter diebus, de dolore brachii sinistri, ab indicis punctura suborto, ac deinde sub axilla glandulosæ substantiæ communicatis, ubi & tumor non magnus, sed profundus, & dolor subortus est talis ac tantus, ut febri occasionem dederit, diu duranti, imo pluries repetenti, necdum cessanti, somnumque ademerit, nec non motum totius brachii tantum, sed totius corporis impediverit, unde & virium labefactatio & corporis macies. Tandem circa vigesimum diem, tumore suppurato, abscessuque disrupto unciæ viginti saniei subcruentæ, liquidæ, fœtidæ inde effluxerunt. His denique sym-

ſymptomatis mitigatis, ſupervenit diarrhœa materiæ flavæ, & ad nigredinem vergentis, modo cum ſanguine, modo cum pure.

APerto corpore, inventi ſunt pulmones putridi, ſemicorrupti, ex vario colore nigricantes: jecur totum quaſi in Apoſtema converſum: omnia denique viſcera putrilagine erant infecta.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Non tam à læſa axilla, punctura ve obiiſſe eum crediderim, quam ab infecto, à cadaverum fœtore, ſanguine; continua enim reſpiratione particulas è cadaveribus emanantes exhauſit & hoc oſtendunt ſatis pulmones purulenti, cæteraque viſcera putrilagine infecta.

XXXVI. OBSERVATIO.

Steatoma Omenti monſtroſum.

Figuli cujusdam uxor tantum ventris tumorem habebat, ut aſcitem ingentem.

tem mentiretur. Molem hanc ventris per aliquot annos foverat, & pedetentim auxerat, eo usque ut ponderis illius extensione non solum doloribus variarum partium consumeretur, sed insuper compressione pectoris & diaphragmatis tandem extingueretur.

INtestina juxta dextrum latus ascendebant, quibus remotis tumor ingens propria tunica, satis crassa, totam abdominis capacitatem implebat, libras quinquaginta & sex adæquans: adhærebat ventriculi fundo, partibusque circumjacentibus. Continebat materiam adipi similem, partim glandulosus fuit, partim quoque scirrhosus: verum in medio cavitas fœtida, sordidaque sanie repleta fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

De Steatomatum genesi vide paginam 39. 41. 153. & deinceps.

XXXVII. OBSERVATIO.

Tumentes Mesenterii Glandulæ.

Puer oštennis, ab alio quodam puero baculo circa lumbos percussus, aliquot diebus post malè habere cepit, qui tamen elapsis quibusdam septimanis, tabe consumptus est.

VEntre aperto, glandulæ mesenterii non tantum tumebant, sed etiam scirrhosæ & ita conglobatæ erant, ut duorum pugnorum magnitudinem superarent. Cætera viscera sine culpa.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hac percussione fortè quidam nervi intercostales per mesenterium excurrentes, læsi fuerunt, unde motus impeditus; glandulæ interim chylum suscipientes, sese versus chyli receptaculum exonerare non potuerunt, ideoque ob stagnationem, chylus acorem contraxit, particulæque caseosæ eas non tantum obstruxerunt, verum earum molem auxerunt.

XXXVIII. OBSERVATIO.

Hydropicæ Anatome.

Ancilla quædam per aliquot tempus Hydrope laborabat, à quo tandem obiit.

INspectis interaneis, erant ovaria in utroque latere non solum tumida ad magnitudinem capituli recens nati puelli, sed etiam lividæ, quasi fungosæ & Hydatidibus disruptis obsessæ.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab obstructionibus lymphæ cursus non raro præpeditur, unde membranarum distentio, elevatio, & ruptio.

XXXIX. OBSERVATIO.

Hydropicæ Anatomica Inspectio.

Mulieris Hydropicæ abdomen in tantum excrevit, ut ulnæ quadrante altitudinem

dinem æquaret, maximè ad sinistrum latus vergente tumore.

APerto, post obitum, abdomine, multum sanguinei seri fœtentis erupit. Cum peritonæo putruerat omentum. Intestina versus dextrum latus erant protrusa; sinistrum ubertim aqua fuit refertum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

In superioribus, quæ de Hydrope docui, inspiciat Lector.

XL. OBSERVATIO.

Inspectio Cadaveris subitò à Lingua Bubulina suffocati.

Juvenis quidam clam & nimis festinanter frustum Bubulinæ linguæ devoravit; Verum ob imprudentiam bolus non in œsophagum illatus, sed in Tracheam, à quo statim suffocatus fuit.

POstea cum cultro Anatomico expanderetur, frustum ipsius linguæ inter

inter cartilaginem epiglottidem & laryngis rimulam se insinuavit, totamque fistulam respiratoriam obturavit. Pulmones erant lividi & flaccidi, sic & facies plumbea.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Varios novi, quibus eadem sors contigit, nuperrimè in infante à faba, & in Mercatore à piso majori seu Romano. Obturata fistula respiratoria aër pulmones intrare non potest, unde sanguinis quies & suffocatio. Mirum non est pulmones & faciem plumbeo colore livescentes fuisse, cum ob impeditam respirationem sanguis statim coaluerit. Ex obstructione enim illa factum est, ut nervi, tendines & fibræ musculosæ in officio debito impediebantur, per consequens quoque pulmones, eorumque vasa à motu ordinario cessarunt, unde suffocatio.

XLI. OBSERVATIO.

Anatome Steatomate laborantis.

Cuidam à longo tempore moles in inguine succrevit: tandem plurimis doloribus vexatus, urina supprimitur. Tumebat sinister pes: tandemque è vivis excessit.

APerto abdomine prope Vesicam in sinistro latere Steatoma erat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

A Steatomate Vesicæ collum fuit compressum, unde urinæ exitus denegabatur: urina Vesicam distendens dolores peperit, imo crus tumebat, ex eo quod vasa lymphatica, in inguine excurrentia, adeo comprimebantur, ut lympha versus ductum thoracicum ducere nequirent.

XLII. Observatio.

Anatome alicujus subito morientis.

Quidam de doloribus in abdomine ad jugulum descendentibus à longo tempore quæstus; præsertim cum cibum sumeret. Is subito expiravit.

Omen-

Omentum habebat putridum, cui fœtor aderat. Ingens erat Hepar, totumque fere abdominis capacitatem implens. Lien exiguus. Hinc inde in abdomine Vesiculæ flatibus distentæ. Exucci pulmones lividi, & versus gulæ regionem inflammati. Cor solito majus.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Pulmonibus obstructis, respiratio nec sanguinis periodus liberè peraguntur, quarum quiete homo suffocatur. Non mirum quoque illum de doloribus conquestum esse, cum Omentum computruerat, quod ob nervos intercostales sensibile est.

XLIII. OBSERVATIO.

Ossiculum in Corde repertum.

Valetudinarius quidam putabat sibi in pratis animalculum quoddam per os irrepsisse, & exinde tormina cæteraque symptomata subsecuta fuisse.

Prope

PRope lineam albam livida quædam excrescentia erat. In abdomine paucum seri non graveolens erupit. Omentum parvum. Hepar prægrande. Folliculus fellis serosa bile distentus. In Thorace multum lymphæ effusum. Pulmones maculis lividis variegati. Cor erat firmum, magnum & ponderosum : capacitas dextræ auriculæ plus solito capax. Arteria ad sinistrum ventriculum erat putrefacta.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Adeat Lector ea, que de petrificatione in superioribus diximus, nam inutilis repetitio tædebit.

XLIV. OBSERVATIO.

Scorbutici Anatome.

Scorbuticus quidam violenta morte obiit.

IN ejus Cadavere, cultro anatomico, exposito, erat omentum putridum. Renalis glandula sinistra admodum longa & capax. In cordis vena

vena pulmonali valvulæ erant cartilagineæ. Prope falcem in capite erat excrescentia cartilaginosa pisi majoris magnitudine: Ventriculi lympha madidi.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Eadem hic valet ratio ac in observatione suprema.

XLV. OBSERVATIO.

Vermes in Cerebro.

Post curatas variolas, incidit quidam in capitis dolorem immensum, qui & tabe confectus, obiit.

ADaperto cranio, varii in cerebro vermiculi inventi sunt.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quomodo Vermes in corporibus nascantur, in superioribus, nisi fallor, satis superque explicuimus.

XLVI. OBSERVATIO.

Vulnus Cordi inflictum.

Studiosi duo, altercationibus subortis, cultros stringunt, unde unus inter tertiam quartamque costam vulnus alteri sub sterno infixit. Læsus non tantum domum ivit, sed fere ad quinque dies supervixit.

CAdavere aperto, Cor obliquo & angusto foramine læsum fuit.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Non mirum læsum per aliquot dies superstitem, cum omnis sanguis, ob angustum vulnus, non potuit tam cito elabi, verum si amplum & magnum fuisset, statim animam creatori reddidisset.

XLVII. OBSERVATIO.

Icterici & Splenetici Cadaveris inspectio.

Homo facie icteritia à multis annis tumore

in sinistro Hypochondrio laboravit cum dolore intermittente. Tentatus interdum dysuria, nonnunquam vomitu materiæ nigræ. Postea emaciatus obiit.

INtestina, præter solitum, flava. Vesica fellea præter serosum humorem variisque lapillis ac grumis nihil continebat. Lien immensæ molis, libras medicas quinque facile superans: Renes nigri, in pelvi sinistra aliquantulum puris.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ingens splenis moles fuit causa difficultatis urinæ; Vesica enim urinaria pressa, urina reddi non potuit, hinc dysuria. Ob ipsius visceris obstructionem, sanguis, qui alias ex ventriculi tunicis in splenis ramos transit, regurgitans, in ventriculum erupit, unde vomitus nigri. Vasa enim splenica etiam, ut de vesica dictum, premebantur. Quid de ictericο vultu dicendum, lapillisque in folliculo fellis inventi, superius diximus.

Ana-

XLVIII. Observatio.

Anatome Hydropis Thoracis.

Vir quidam aliquando febricula & tuſſi infeſtatur: hæc omnia tempore in pejus ruere cœperunt, adeo ut ob ſuffocationis metum, erectè ſedere coactus fuit. Viribus interim deperditis, obiit, poſtquam à longo tempore ἀσφυξίᾳ laboraverat.

THorace aperto, ingens aquæ fœtentis copia effluxit, pulmo ſiniſter putridus. Splen quoque multum puris continebat. In arteriæ magnæ initio, quidam ſanguinis grumi aderant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

A corrupto pulmone, reſpirandi difficultas; cor ſi ſanguinis quantitatem ſufficientem ex pulmonibus obſeſſis non accipiat, ſeſe debito modo non expandit, nec contrahit, unde & pulſus defectus, præſertim ſi arteriæ à ſanguine grumoſo obſtruantur. Ob pulmonum quoque corruptelam, vaſa lymphatica rupta ſunt, ex quibus liquor emanavit, qui à fœtentibus

bus pulmonibus, fœtidus redditus eſt.

XLIX. OBSERVATIO.

Cujusdam à Veneno interempti Anatome.

Theologus quidam nocturno tempore ingentibus doloribus circa umbilici regionem torquetur, medicamentis fruſtra ſumptis, à veneno, quod ex improviſo ſumpſerat, obiit.

INſpecto cadavere, erat abdomen cum genitalibus admodum inflatum: ventriculus & inteſtina variis in locis perforata, adeo ut contenta in abdomen effluxerant.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Qui novit venena corrodere, facile percipiet, unde dolores iſti ingentes, & ventriculi inteſtinorumque eroſio & perforatio.

L. OBSERVATIO.

Tabidis Anatome.

Quidam Tabe consumptus vitam cum morte mutavit.

EPiploon fuit gangræna corruptum & prope consumptum. Ren dexter non tantum calculum continebat magnum, sed & putridus erat. Sinister erat lividi coloris. Hepar scirrhis putridisque tuberculis & abscessibus plenum, lien livescebat: sic & intestinorum genus decoloratum, imo mesenterium consumptum, adeo ut præter glandulas corruptas, fere nihil remanserat. Pancreas scirrhosum. Pulmones ambo pure referti, variisque maculis conspersi.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ἀδύνατον ferè est, aliquem in vivis manere, cui corpus & sanguis est corruptus: obstructiones hic nullibi sunt exclusi, unde scirrhi, gangrænæ atque puris nidi. Diutius quidem in explicanda hac observatione vacarem, verum si Lector retro eat, eandem explicatam inveniet.

LI. OBSERVATIO.

Uteri excrescentia gangrænosa.

Mulier quædam ab aliquo tempore circa uteri regionem acerbissimis tentatur doloribus, adeo ut se mille modis torqueret: postea vitæ exuvias deposuit.

INspecto abdomine, uterus ab excrescentia carnosa & gangrænosa ad magnitudinem capitis puerilis intumuerat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Quæ de excrescentiis alias diximus, videantur.

LII. OBSERVATIO.

Cerebri abscessus.

Sex annorum puero ex fenestra baculus in bregma sinistrum perpendiculariter decidebat, unde non minima cranii fractura. E foramine istius ossis par-

vo,

vo, cerebrum, quasi fun-osum quid, sensim elevabatur, quod sponte statim decidit. Post varias convulsiones & symptomata decimo & quinto die è vivis excessit.

APerto cranio, ad corpus callosum cerebrum fuit consumptum, & pure plenum.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Cerebri vulnera sæpe lethalia, præsertim si altè penetrent, ut hic vidi supremo anno duodecim annorum puellam, cui ex alto in dextram frontis partem harpago deciderat, altè penetrans, ex quo foramine ipsi capilli extrahebantur, qui una cum harpagine in cerebrum erant illati; sed post aliquot temporis spacium plane restituta fuit.

LIII. Observatio.

Gonorrhæa laborantis dissectio.

Quidam ab aliquo tempore gonorrhæa laborans, nescio à quo morbo obiit.

POst dissectum cadaver in prostatis ulcusculum quasi inventum est.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Certum est succum, quem prostatæ segregant, aliquando in prostatis stagnari, præsertim à coitu virulento, unde ulcuscula: in iis, qui à longo tempore curati fuerint, semper idem cicatrices relictæ testantur.

LIV. OBSERVATIO.

Phthisici & Hydropis dissectio.

Quidam post nimiam vini ingurgitationem in tussim vehementem incidit, adeo ut sæpe suffocationis esset metus: postea pedes valde intumuere. Ingravescente tandem dyspnæa: spolia vitæ exuit: in dextro latere semper decubuit.

IN aperto corpore hæc inventa sunt. Jecur scirrhosum & plumbei coloris Lien flaccidus & debito major. Ren lateris dextri calculo cum are-

arenulis plurimis fuit obsessum.
Auricula Cordis dextra sanguine grumoso turgebat. Pulmones exucci & lividi. Intra membranam pleuræ & pulmonum serum acre & mucus inventus.

MORBI ÆTIOLOGIA.
De Phthisi & Hydrope superiora vide.

LV. OBSERVATIO.

Pancreatis Suppuratio.

Nobilis quidam in febrim incidit, cui aderat dolor circa dorsum & lumbos, Tremor item totius corporis ac fluxus hæmorrhoidalis: omnibus tandem ingravescentibus, delirus obiit.

IN abdomine Pancreas fuit suppuratum, viridi & acri pure refertum. Putrilaginem quandam pulmones continuere: cerebrum liquori acri & subvirescenti innatabat.

MORBI ÆTIOLOGIA.
De dolore è lumborum & dorsi regione,

gione, manifestum est fuisse Pancreas, primo inflammatum & deinde suppuratum. Tremor totius corporis venit à particulis irritativis, quibus liquor subviridis, cui cerebrum innatabat, erat imprægnatus: irritatis quippe meningibus, cæteræ quoque membranæ totum corpus investientes, eodem tremore tentantur.

LVI. Observatio.

Osciculum in Corde repertum.

Cadavere alicujus nobilissimi viri dissecto, in cordis sinistro thalamo officulum triangulare repertum. Folliculus quoque fellis calculis turgebat, ut & renes.

MORBI ÆTIOLOGIA.

De hisce superius satis superque dictum.

LVII. Observatio.

Anatomia suppressa urina laborantis.

Quinquagenarius postquam per aliquas horas equo insederat, in suppressam urinam incidit, cui mox febris comitata cum singultu continuo, tumore & dolore circa inguina. Cathetere immisso venter detumuit, dolorque sedatus est; verum in vesicæ collo obstaculum quoddam inventum est. Omnibus remediis frustra adhibitis, tandem fatis cessit.

DIssecto abdomine duo tubercula in orificio vesicæ erant, magnitudine ovi columbini, substantia glandulosa: vesicæ collum gangræna invaserat.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Interiorem Vesicæ faciem glandulisque investitam, in Anatomia mea Reformata satis superque ostendi: porro quomodo glandulæ minimæ in incredibilem molem excrescant, etiam in superioribus dictum est.

LVIII. OBSERVATIO.

Vomica in Mediastini intercapedine.

Juvenis quidam in tribus prioribus costis brevibus graviter percutitur, unde flatulentia quædam œdematosa, deinde gangræna & caries secuta, ac postea mors.

APerto Thorace in Mediastini intercapedine multum puris continebatur. Similisque vomica ossis sterni interiori parti adhæruit intra pleuram, ubi Mediastinum affigitur: ita ut una cum altera commune iter habebat.

Abdominis quoque Viscera multo pure madida.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Ab illato ictu plurima, proculdubio, vasa lymphatica rupisse credendum, unde lymphæ intra membranas effusio. Lympha interim concrescens, puris præbuit materiam.

LIX. OBSERVATIO.

Apoplectica Steatomate uteri laborans.

Apoplectica in Paralysin incidens postea moritur.

DIssecto cadavere hæc apparuere. In pelvi renis dextri calculus succreverat cum arenulis.

Exterius ad uteri fundum Steatoma erat nucis juglandis magnitudine: simili quoque materia interior uteri cavitas erat obducta: hinc quod per multos annos infæcunda manserat, causa petenda.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Concretus sanguis cerebri ventriculos implevit.

LX. OBSERVATIO.

Pectoris Hydrops.

Quidam repentina morte è vivis ereptus.

APerto thorace, inferior dextri pulmonis pars erat consumpta, superstite tamen exteriori membrana, valde incrassata, intusque materia sebacea oblita: supra diaphragma ingentis molis hydatides succrevere. Sinister pulmo lividus erat. Cordis ventriculi atro sanguine turgidi.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Hujus repentinæ mortis causa fuit suffocatio, nam sanguis in corde ob crassitiem restagnans, pulmones aëre impleri non amplius potuerunt, unde quoque sanguinis circuitus desistentia.

LXI. OBSERVATIO.

Phthisici Cadaveris Inspectio.

PUlmones exucci. Auricula cordis dextra sanguine coagulato turgida. Hepar scirrhosum: Thoracem & Abdomen multum liquoris subflavi madebat. Pancreas durum: cætera viscera flaccida.

LXII. Observatio.

Ossa Diaphragmati accreta.

Quidam diu de dolore è regione Hypochondrii dextri questus est, qui & tandem emaciatus obiit.

INspecto abdomine, Hepar, qua parte Diaphragmati cohæret, abscessum habebat, ac Diaphragma in eodem parte os durum, &.exterius cartilagine obductum.

LXIII. Observatio.

Epileptici Anatome.

Adolescens ipso Paroxysmi tempore moritur.

VEntriculi cerebri valde fuerunt compressi,.adeo ut nulla cavitas poterat conspici. In suprema cerebri parte nonnihil sanguinis erat concreti.

MORBI ÆTIOLOGIA

Ventriculi ita fuerunt extensi, quia totum

totum cerebrum convulsionibus fuit inflatum & turgidum. Hanc ob causam vasculum quoque sanguineum rupit, unde & sanguinis effusio.

LXIV. OBSERVATIO.

Phthisici Anatome.

Habitu quidam pinguiori, annis abhinc binis admodum macilentus fit, ita ut cutis vix ossibus hæreret, atqui sic tandem in Phthisin incurrit. A prima hujus morbi instantia vox adeo intercipiebatur, ut vix particula affirmativa aut negativa effari potuerit. Ante sex menses ei tumor infra mentum succrevit, quo nihil cibi solidi per œsophagum deglutire quiverit, sed potulentis sese per aliquod tempus sustentavit, donec ob vires deperditas ad plures abierit, evanescente tamen prius tumore.

PUlmones adeo leves erant & spongiosi, ut vix plumam cederent: paucum sanguinis continebant, ex eorumque vasis purulenta quædam exprimebantur. In larynge nihil tumori simile repertum. Omen-

Omentum pene consumptum. Intestina inflata & vacua. Ileum fuit nigricans. Hepar luridi coloris. Bilis solito obscurior.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Membranæ circa mentum fortè inflatæ fuerunt, unde tumor, quo & cibi deglutitio & loquela impediebatur. Nam si adfuisset Steatoma, illud non tam facile evanuisset. Cætera de Phthisi superius dicta.

LXV. OBSERVATIO.

Mulieris cujusdam Cadaveris inspectio, quæ prægnans falsò habebatur.

Laborabat Mulier quædam Ventris ingenti tumore, adeo ut ab obstetrice prægnans judicabatur; tumor interdum remittebat, aliquando augebatur. Menstrua debito tempore excrevit. Postea ingentibus doloribus torta, obiit.

Dissecto cadavere multum sanguinis aquosi effluxit, implens non tan-

tantum abdomen, ſed & Thoracis cavitatem: Venæ omnes evacuatæ. Omentum putredine conſumptum. Tenuia inteſtina protuberantia arctiſſime inter ſe cohærebant. Ventriculus, Jecur, Splen, cæteraque huc ſpectantia eodem quaſi vinculo connectabantur. Ingenti pinguedinis copiâ membranæ adipoſæ propendebant, adeo ut craſſa inteſtina planè eadem tegerentur. Ventriculus adeo denſus fuit, ut ferè cartilaginis duritiem æquabat, ſupraque janitorem eminentiam acutam habens. Hepar ingentis fuit molis, ſcirrhoſum. Parvus fuit Lien, pinguedini immerſus.

Dextra thoracis pars, eodem ſanguine aquoſo & grumoſo plena. Pulmo vix pomi magnitudinem æquabat, verum ſiniſter præter ſolitum amplus.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Procul omni dubio in utraque cavitate vaſorum ῥῆξις fuit, ſive à veneno, ſive à pondere pinguedinis aut alias, difficile erit judicatu.

Diſ-

LXVI. OBSERVATIO.

Dissectio Cadaveris febri maligna denati.

Febris erat ita ardens, ut viscera omnia comburere viderentur.

DIssecto Cadavere, Viscera omnia nigra & quasi sphacelata inventa sunt. Ventriculus vix tangi potuerit, quin in frusta discederet.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Diximus sæpè febricitantium sanguinem valde esse inspissatum, quod præprimis in hoc subjecto liquet, cum sanguis viscera perreptans coaluerit. Idem ostendunt maculæ cutaneæ, à coagulato sanguine concitatæ.

LXVII. OBSERVATIO.

Anatome Diarrhææ laborantis.

Puellula quædam bono corporis habitu prædita, enormi corripitur Diarrhæa, postea nonnihil remittens, & tandem cum vomitibus recrudescens. Fuit in dextro hypochondrio durities, aderant sitis, pervigiliæ, dolor capitis, stercora alba, & virium prostratio. Denique Epileptica obiit.

A Cervice ad dorsi finem spina erat nigra. Ventriculus aliquo modo nigricans & putrida, humorem continens viridem: jecur scirrhosum. Folliculus fellis nigricante bile turgidus. Cerebrum ingens aquæ innatans.

MORBI ÆTIOLOGIA.

Videtur fuisse species alicujus febris malignæ, cui cætera symptomata concomitavere.

LXVII. OBSERVATIO.

Hydropici Dissectio.

A Bdominis cutis maculis lividis decolerata. Multum aquæ ex aperto abdomine effluxit, vario colore

lore distinctum. Omentum putrefactum. Intestina inflata. Pancreas consumptum, ejusque nullum vestigium. Vasa mesenterica materia glutinosa turgida. Hepar cineritii coloris. In Pericardio aqua fœtebat. Cor exuccum. Sanguis in vasis majoribus aquosus. Pulmo flaccidus & purulentus.

LXVIII. Observatio.

Alia Hydropis Dessectio.

Intra peritonæum plurimum aquæ continebatur. Hepar flaccidum. Omentum fere consumptum.

LXIX. Observatio.

In Ventriculo Pustulæ.

Quidam post febrem ardentem, & medicamenta frustra adhibita, fatis cessit.

Omnia post obitum optima quidem disposita fuissent, si ventriculus

culus variis pustulis non fuisset interius obsessus.

LXX. OBSERVATIO.

Intestinorum Phlogosis.

Quidam dolore colico, febre & ardore vehementissimo afflictus, moritur.

HEpar in Cadavere inflammatum & gangrænatum. Intestina & Ventriculus maxima quoque ex parte inflammata.

LXXI. OBSERVATIO.

Hecticæ post Diarrhæam Anatome.

Hectica post Diarrhæam, obiit.

POst mortem, Viscera flaccida: Vomica in pulmonibus: in Mesenterii glandulis atheromata & purulenta, Hepar exuccum.

LXXII. Observatio.

Post lentam Febrim Anatome.

Ex febri lenta & respirandi difficultate, cum deliriis, quidam vitam amisit.

PUlmones lividi & exucci. Lien plumbei coloris. Interior Vesicæ paries & intestina hinc & inde inflammata.

LXXIII. Observatio.

Febricitantis Anatome.

Quidam à longo tempore febri afflictus, cum dolore in dextro Hypochondrio & respiratione læsa, lumina clausit vitæ.

INgens erat jecori absceffus; hinc & vena cava ascendens pure repleta.

Hydropicæ Anatome.

COlluvies serosa abdominis cavitatem implevit. Ovaria & Renes

nes adipe incruſtati. Hepar exuccum & gangrænatum. Cor Pericardio deſtitutum. In arteria pulmonali aneuriſma. In vena pulmonali & arteria magna, adipoſum quid hærebat.

LXXV. OBSERVATIO.

Hydropicæ Anatome.

MUlta aquæ copia ex ventre effluxit, primo intuitu nulla inteſtina nec peritonæum, ſed horum loco denſior membrana erat, protenſa venis, arteriisque inſtar placentæ uterinæ : hac diſſecta, inteſtina ſiderata in conſpectum veniebant; hepar putridum & purulentum; Lien preſſus puris etiam copiam effundebat.

LXXVI. OBSERVATIO.

Mulieris gravidæ diſſectio.

Incidit in Paralyſin partium inferiorum Mulier à quinque menſibus gravida. A longo decubitu nates Gangræna affi-

ficiebantur. Viribus tandem exhaustis, obiit.

ARctissime fuit os uteri clausum. Fœtus erat mortuus, optimi coloris.

LXXVII. Observatio.

Calculosi & Herniosi Anatome.

Cuidam omnia calculi signa videbantur adesse, nec tamen instrumento exploratorio explorari potuit.

IN Cadavere calculus una cum vesica unam scroti partem impleverat, alteram vero partem intestina occupaverant.

LXXVIII. Observatio.

Post Variolas Anatome.

Infans Variolis laborans, forte ob negligentiam, suffocatus; passus fuit alvum obstinatam.

IN Thorace lympha viridis. Folliculus fellis obstructus. Quamvis Hepar exuccum & pallidum, inordinatæ tamen erat molis & figuræ. Pancreas pustulis obsessum. Multum adipis circa cordis basin.

XXIX. OBSERVATIO.

Anatome Volvulo laborantis.

Biboni Hepar dolere visus est, cui & intestinorum dolor accessit cum œsophagi difficultate.

LIen tumidus, distentus, adeo ut intestina ita extenderentur, ut ingestis vix transitus concederetur.

LXXX. OBSERVATIO.

Calculus in Utero.

Domina quædam de Dyspnœa questa, mole abdominis, & catameniorum defectu, ante decem annos fit ascitica. Vitam mundanam in cœlestem mutat.

Ex-

EXenterato corpore, ingenti lymphæ quantitate intumuit abdominis capacitas. Ultra viginti libras pendebat jecur, & quod mirum in Hepate duo calculi alter duodecim, alter vero sexdecim libras æquabat. In Matrice quoque lapis inventus quatuor librarum pondere.

LXXXI. Observatio.

Anatome Diabetis & Amaurosi laborantis.

Virgo aliquot ante obitum annis Diabete correpta fuit. Paucis ante mortem diebus amaurosi oculorum afficitur, adeo ut solis aut candelæ lumen non animadverteret.

MOrtuæ cranio aperto, insignis vesica aquosa inventa est, cujus gravitate nervi optici circa illorum exitum ita premebantur, ut lumen per angustos istorum nervorum porulos subire non posset.

LXXXII. OBSERVATIO.

Calculosi Dissectio.

Calculosus à febri lethali extinguitur. Hic bis decem ante annos de dolore laterum intolerabili conquestus est; viscosa sæpe per diuresin excrevit.

IN Cadavere exenterato ren sinister fuit consumptus, verum ejus loco calculus ramosus inventus: dexter fuit colore magis citrino & subfusco. Uretheres admodum capaces. Vesica distenta & Hydatidibus obsessa, magnum continens calculum. Ventriculus sanguine concreto exterius aspersus.

LXXXIII. OBSERVATIO.

Pueri abdomen dolentis dissectum.

Decem circiter annorum puer, aliquot ante obitum annis continuo de dolore in abdominis sinistra parte querebatur.

Post

POst obitum Ventriculus fuit admodum exiguæ capacitatis, verum inteſtina ſupra modum diſtenta. Pancreas duriſſimum. Ren ſiniſtri lateris pure conſumptus, calculum continens inæqualem. Siniſter non tantum præter ſolitum parvus, ſed verius fungoſam ſubſtantiam, quam renem referebat.

LXXXIV. Observatio.

Hydropica Anatome.

ERupit ex abdomine multa aquæ quantitas; uti ex thorace & cranio elevato, & omentum & peritonæum, ab aquæ acrimonia conſumpta. Circa genitalium loca plurima filamenta (ut in corde) aqulis obſeſſa conſpiciebantur. Nul'a Veſica inventa; inteſtina in globum tracta, membrana exterius craſſa ſatis diſtincta. Hepar albidum & duriſſimum: lien magnus & durus. Viſcida flava dexter Cordis Thalamus continebat.

LXXXV. OBSERVATIO.

Jecoris apostema, & foramen in Diaphragmate.

Quidam de dolore in dextro Hypochondrio diu questus, obiit.

Concava jecoris pars erat sphacelata, intus vero viginti puris libræ continebantur. Ren dexter etiam purulentus & prorsus consumptus fuit. Foramen magnitudine duorum pugnorum in Diaphragmate excesum erat.

LXXXVI. OBSERVATIO.

Dissectio Phrenitidis.

Quidam de cephalalgia per biennium questus est, tandem in Phrenitidem & convulsiones incidens, obiit.

Ablato cranio, meninx exterior variis in locis foraminibus erat pertusa, ex quibus sanguis coagula-
tus

tus & valde fœtens profluebat. Vaſa ſanguinea meninges perreptantia, ſanguine concreto quoque turgida. In cerebello abſceſſus, humore ſubcitrino colore turgidus.

LXXXVII. OBSERVATIO.

Tabidis Anatome.

IN Pulmonibus varii abſceſſus, & calculoſæ durities.

LXXXVIII. OBSERVATIO.

Hecticæ Anatome.

AQua viridis in cordis ſacculo. Pancreas valde tumidum, hepati adnatum, ſcirrhoſum & duriſſimum: intus albidam continebat materiam.

LXXXIX. OBSERVATIO.

Inflammatio Jecoris.

Post obitum Hepar erat inflammatum, torridum & adustum; intus putridum & purulentum. Cor exuccum.

XC. OBSERVATIO.

Apostema in Pulmonibus.

Jecur pallidum & exsangue; adhærebat pulmo variis in locis pleuræ, pericardio & diaphragmati. In sinistra pulmonis parte ingens apostema, puris varii coloris quatuor libras continebat; præter hoc magnum plurimis in locis plura minora erant: item diversæ magnitudinis scirrhi.

XCI. OBSERVATIO.

Anatome Hydropicæ, quæ habebatur gravida.

Ex Abdomine magna aquæ flavæ & fœtidæ effluxit quantitas. Jecur scirrhosum. Excrescentia utero adnata.

XCII. OSERVATIO.

Phthisici Anatome.

TOtus pulmo pure plenus, adeo ut vix discindi potuerit, quin pus album erumperet. Macie admodum fuit consumptus.

XCIII. OBSERVATIO.

Jecoris Inflammatio.

IN globosa Jecoris facie ulcera erant duo, ad intima penetrans, multum puris evomens.

XCIV. OBSERVATIO.

Hydropici inspectio.

MUltum aquæ flavæ ex abdomine effluxit. Epiploon corruptum & absumptum. Jecur flavum, durum & scirrhosum. Turgebat folliculus fellis, atram & cænosam continens bilem; mesenterium cum intestinis lividum.

XCV. OBSERVATIO.

Hydropicæ inspectio.

EX abdomine circa sexaginta pintas lymphæ exprómptum. Omentum prorsus consumptum. Mirandum, nullas Hepatis, splenis aut renum reliquias fuisse inventas. Septum quoque transversum, variis in locis exesum & consumptum. Ambitus uteri sesquiulnam habebat, continens molam scirrhosam & albam, exque plurimis glandulis duris, quarum nonnullæ puris materiam effundebant, congestam.

XCVI. OBSERVATIO.

Calculosi Anatome.

CUjusdam, qui diu laboraverat calculo, cadaver aperitur, in cujus Vesica septem reperti sunt calculi nucis Moschatæ majoris magnitudine, ita ut simul ferè libram mercatoriam æquarent.

XCVII. Observatio.

Hydropici Cadaveris Inspectio.

Circa quadraginta libras aquæ crassæ & amurcæ instar ex abdomine effluxere. Jecur consumptum nisi quædam venæ residuæ; consumptus quoque lien & uterque ren. Bile viridi ventriculus plenus. Septum transversum variis in locis sphacelatum. Mola in utero contenta melleam materiam referens.

XCVIII. Observatio.

Hydrops tubi uterini.

Virgini paupercula adversa valetudine aliquamdiu usæ cepit abdomen intumescere Anno 1660. à quo tempore tumor paulatim & ita increvit; ut præpondere, decem & octo annis molestissime vixerit, antequam miseriarum suarum invenerit finem.

Totum corpus quodammodo erat emaciatum, sed abdomen in tantam molem excreverat, ut reliquæ partes vix conſpicerentur, & ferè à nemine, qui demonſtrationi non adfuit, concipi queat. Aperto abdomine nulla aqua effluxit, ſed omnis continebatur in dextra uteri tuba, & quidem ſolummodo in ejus parte juxta teſticulum, nec non in ligamento iſto lato, quod ab Anatomicis alæ veſpertilionis vulgo aſſimilatur; eaque ab aquarum copia ita erat dilatata, ut inflicto parvo vulnuſculo centum & duodecim libræ effluxerint. Aqua hæc erat limpida, fontanæ ad inſtar, ſaporis ſubſalſi. Subſtantia in qua continebatur, craſſitiem habebat ſemidigiti: externæ ſuperficiei multæ veſiculæ aquoſæ, nec non portiones adipoſæ plurimæ adhærebant. In latere oppoſito eodem in loco tumor conſpiciebatur tenax, continens in ſe purulentam, fungoſam, cartilagineam, viſcidam, & neſcio quam putridam materiam, nec non plurimas veſiculas limpido humore repletas, ultra decem libras pendens: cujus externæ parti adhærebat alius tumor, magnitudine duarum manuum ſibi invicem complicatarum, flavus, mol-

lis,

lis, friabilis, materiam continens purulentam casei putrefacti adinstar. Ovarium erat mediocris magnitudinis, ac dimidia ex parte corruptum. Uterus tamen debite erat constitutus, & decentem habebat magnitudinem, atque in ejus cavitate ne guttula quidem aquæ conspiciebatur. Meatus ex utero tubas spectantes erant aperti, ita ut libere & sine ullo impedimento ex utero in tubas utrasque stylus penetraret, usque ad tubarum medietatem, ultra quam ulterior progressus nequaquam concedebatur. Hepar extrinsecus erat fœdi coloris, & multis hydatidibus obsessum, quarum aliæ ovi columbini, aliæ fere ovi gallinacei, aliæ minoris erant magnitudinis; quibus tamen non solum hepar, sed etiam aliæ in abdominis partes scatebant: interior hepatis substantia satis sani & rubicundi coloris conspiciebatur. Lien similiter bene erat constitutus. Ventriculus ad minimum apparebat quadruplo major, fœtenti materia plenus. Intestina omnia erant atri coloris & fere sphacelata. Cum cultro perforatum esset diaphragma, magna rubicundi humoris copia cum impetu effluxit. Cætera ob magnum fœtorem non inquisita.

XCIX. Observatio.

Furor Uterinus.

Virgo furore uterino tacta, tanta mania fuit correpta, ut catenis vinciri deberet. Interim ex improviso obiit.

Aperto cadavere, ovarium dextrum pugni magnitudinem æquabat, ſuccique plenum.

C. Observatio.

Dominus quidam ſuccis acidis abundans, apepſia & continuo vomitu vexatus, fatis ceſſit.

Pylorus uſque ad mediam duodeni partem gypſea materia erat ad craſſitiem unius digiti obductus, idque non tantum externè ſed & internè. Pylori cavitas vix ſtylum mediocrem admittebat.

FINIS.

TRACTATUS NOVUS DE CIRCULATIONE SANGUINIS PER TUBULOS,

Deque eorum

VALVULIS &c.

Authore

STEPH. BLANCARDO N.F. P. & Med. Doct.

Editio Quarta.

1688.

TRACTATUS NOVUS
DE
CIRCULATIONE
Sanguinis per Tubulos.
Deque eorum
VALVULIS &c.

Cum plurima per noctem de Medicinæ apicibus pervolvelremus, non immeritò multa Medicis hactenus intacta querebamur; Quæ si vel manus diligens suppleret, rem cuilibet gratam præstaret: Atque hæc cum ita sint, cæpimus de Harvæano sanguinis circuitu seriò cogitare, in quo cum variè à plurimis disputaretur, ut fieri posset, quod sanguis à sinistro cordis thalamo, per Arteriam aortam in totum corpus profusus, angustissima venarum oscula subeat Inquiunt, Harvæus, cæterique omnes circularem sanguinis motum profitentes; sanguinem è corde per arterias in totum corporis ambi-

ambitum, partesque ejus singulas impelli, & de novo à venis recipi: at verum modum quo id fiat, profundum apud eos silentium est.

Cum enim seriò seduloque apud illos de hoc instituebatur quæstio, ilico ad Deum primum omnium motorem, vel materiam quandam subtilem, vel poros nescio quos, tanquam ad sacram anchoram confugiebant, & miserè explicabant. Quæ cum parum nobis arriderent, multò minus satisfacerent, cœpimus ipsimet amore veritatis, reique ipsius pondere incitati, cuneum Herculeo huic nodo dignum quærere, quo curiosis rerum indagatoribus satisfaceremus, veritatemque hactenus sepultam in apricum produceremus. Nunc id operæ damus, ut dubiis atque incertis longè relictis, vera certaque eruamus. Quicquid igitur eorum in mentem nobis veniunt, ea qua possumus brevitate & claritate lubentes in medium proferemus.

Principio quidem hisce meditationibus, hujus quæstionis solutioni apprimè conducentibus, ansam nobis præbuit Vir omni laude dignissimus Denatus THOMAS WILLISIUS: qui in tractatu quem PHAR-

PHARMACEUTICEN RATIONALEM inſcribit, agens de Diureſi, inquit per canaliculos fieri ſeri colationem in renibus, quæ verba ut ſummè probabilia, ita ad confirmandam, ſauguinis per minima totius corporis, periodum, apta nata.

Sanguinis itaque per totum corpus periodum, hocce modo firmiter ſtatuimus eſſe; nempe cruorem ex arteriis per fibras ſive carnis ſive viſcerum, aut partium membranoſarum ad venarum oſcula terminari, iiſque inſeri, non ſecus ac plurimi in renibus canaliculi, uni carunculæ renali inſeruntur, atque terminantur. Per has igitur ſanguis ex arteriis tranſiens continuò venis, ad cor revehendus, traditur.

Non eſt quod dubitemus, arterias ſanguinem in fibras, non vero extra vel juxta eas immittere, ſecus enim effuſiones, coagulationes, inflammationes, apoſtemata, & id genus plurima mala perpetim forent expectanda: fibræ vero ſanguine diſtentæ in venas ſeſe exonerant, per quas ſanguinis circulatio peroptimè procedit.

Ne quis jam Medicornm arbitretur, nos ſolummodò hæc præceptorum

rum instar dictitare, miniméque autem nostra probare: agite, probemus, ut unicuique nostra sententia constet, argumentis ab ipsâ experientiâ desumptis.

Primo. Canis aliquis, aliudve animal probè musculosum, cultro anatomico subjiciatur; cujus crura à cute denudabitis; arterias pariter ac venas astricto vinculo arctè ligabitis, atque hac lege, si musculum quemlibet crassum, secundum ejus longitudinem incideritis, nihil aut saltem parum sanguinis (nisi fortè vasis hic illic abscissis) excipietis. Hujus rei indubitata ratio erit, nempe fibras per musculi longitudinem non sauciatas fuisse, unde nullius cruoris sequela. At vero si musculum transversim incideretis, protinus non exiguam sanguinis copiam (abscissis musculi fibris) animadvertetis. Quo experimento perquam manifesto, ipsa luce clarius evincimus, sanguinem intra canales, neutiquam vero extra eas contineri.

Secundo. Eximatur quæso musculus è corpore integer, atque in medio à se ipso deducatur, tunc per syringam, atratum quendam colorem, vel alium quemlibet penetrantem arteriæ

teriæ introfuderitis, brevi cruorem ex arteriis per fibras fiftulofas circulari in ipfiffimas venas liquidò confpicietis, quod equidem haud difficulter fieri poteft: Quoniam hæ noftræ fibræ venarum epiftomiis manipulatim inferuntur. Hinc igitur facilis à fibris feu tubulis in venas tranfitus.

Tertio. Pro noftra parte firmiter quoque hæc demonftratio militat; nempe, fibras mufculares venis inferi, apprimè liquet in carnibus coctis & adhuc calentibus, in quibus viginti aut triginta fibræ fafciculatim fibi invicem conjunguntur & ab aliis fafciculis tenui membrana duntaxat feparantur, qui fingulatim venarum epiftomiis inofculantur.

Quarto Thefin noftram, argumento à valvulis defumpto, non hæfitanter aftruimus: nam in fibris corrugationes feu valvulas effe nulli dubitamus, licet huc ufque eas à retrò feculis nulli detexerint: venarum ligaturæ, earumque inflationes, ubertim nos edocebunt fibris ineffe has quas diximus corrugationes feu valvulas. Provocamus igitur ad experientiam: nam ne hic nobis deficit experientia fida, omnis veritatis teftis: itaque tubulum accipite, atque hoc venas in-

inflate: nihil minus quam ad fibrarum venietis seriem, neque humor siphone in venas emissus, unquam fibras intrabit; quum è contrà arterias si inflaveritis, non solum hæ tumidæ reddentur, verum & ipsæ insuper fibræ quam citissimè intumescent. Hinc non sine clara ipsius experientiæ face, summa cum ratione colligimus, valvulas in ipsis fibris esse, easque ob earundem resistentiam minimè inflari atque intumescere posse: quas qui negaverit, vereor ne vim veritati, atque ipsi experientiæ inferat: Hasce valvulas in fibris ejusdem esse usus autumamus, cujus sunt venarum valvulæ: ne sanguis recurrat, & sibi obluctetur. Quæ fibræ si materia quapiam viscida aut tenaci intus obducantur, lassitudines corporis pariunt, & ad motus ineundos, homines imbecilliores reddunt. Norunt itaque incolæ insulæ Japan, diutina musculorum frictione & concussione, ejusmodi morbis mederi: sic enim omnis materia viscida inciditur & fluidior ad motum circularem redditur.

Quinto. Cæteris nostris argumentis adhuc unum addere decrevimus, quo veritas magis elucescat, idem illud, quod, priora probans, non minus reliquis,

liquis, ab experientia desumptum. Placet enim impendiò nobis hujusmodi argumentandi genus, cui ingenuus quisque, licet simplicissimus protinus accedit. Agite, igitur sumantur fibræ, probèque per aliquam moram in aqua calcis abluantur, donec claræ, albæ atque pellucidæ redditæ fuerint, valvulas seu nodulos è microscopio cominùs conspicietis; quæ se adeo manifestè prolaturæ sunt, ut nullus de iis posthac dubitandi relinquetur locus. Hisce firmiter assertis, non video cur transitus succi alicujus nervosi, per nervorum etiam fibras denegetur, dum aquæ meatibus insensibilibus ac musculi gaudent, quid ni per nervos latex, ardentis vini tenuitati similis, contineri posset? hic notandum censemus, quod nervi nullis valvulis dotantur, propter motus explosivos, qui à nervorum radicibus sæpe oriundi, versùs ἐγκέφαλον concitantur.

Non diffitemur interea loci, homines inveniri, qui quælibet verissima lancinare non erubescant; putantes nil solidum, nil verum esse, nisi quod à se dictum inventumque sit. Nostra forsan vituperabunt atque in iis disputabunt, objiciunt ergo cerebri,

bri, aliorumque in corpore viſcerum ſubſtantiam à fibris longè alienam eſſe, & conſequenter prætenſam ſanguinis periodum hoc meo invento per fibras, ſaltem in hiſce partibus iri denegatum, nos ut quieſcant porro monemus, & ut animum advertant quæſumus: Experientiam iterum in his, ut antea feliciter, inſtar mille teſtium in auxilium noſtrum vocamus, dicimuſque cerebrum, aliaque in corpore viſcera neutiquam fibris ſuis carere, quamvis prima ſpecie iis carere videantur. Ex. Gr. Sumite vobis cerebrum humanum aut vitulinum (& ab hoc uno cætera diſcite) illud apto latice macerate, illudque probe ut decet eluete, ilico ejus fibræ manipulatim, quærentium oculis obſervabuntur, quæ ſanguinem ſinuum ramulis (ut in aliis partibus, venis) perſpicuè communicant.

Ex his omnibus, tam argumentis quam experimentis antea à nobis allatis, conſtat, eximiam ſanguinis circulationem hoc modo clariſſimè peragi. Addimuſque præterea nullum alium modum, ſalvâ veritate, poſſe prætendi: quinimo inſuper dicimus, eos experientiæ adeò manifeſtæ obluctari (ne dicam) veritati vim in-

inferre, qui hisce nobiscum non applaudant.

Hisce jam ita traditis, atque compendiosè dictis, totum circulationis negotium lubet subjungere, & hac sectione dilucidè exequi, ut quilibet circulationis legem in tabula veluti delineatam, contempletur, quæ hoc pacto fit.

Sanguis à vena cava dextræ cordis auriculæ ante omnia suppeditatur: deinde ejus dextro ventriculo communicatur, qui deinceps cordis contractione facta, per venam arteriosam ad accensionis fontem propellitur (quem dicimus pulmones esse) ibique à nitrosi aëris inspiratione sanguinis particulæ fermentantur & accenduntur, qui sanguis cum probè volatilisatus, & blandè fermentatus fuerit (id enim ipsa splendentis ruboris pulchritudo invitè indigitat) per arteriam venosam in sinistrum cordis ventriculum revehitur, atque exinde facta fibrarum contractione, per arteriam aortam ad ejus minutissimos ramulos, atque ex his per fibras nostras in totum corporis habitum propellitur, spiritibus animalibus nutritionis gratia subinde à cerebro per nervos affluentibus (sanguis enim & spiritus

ad nutritionem, veluti mas & fœmina ad generationem se habent) miſcetur; qui demum per venas (uti dictum) ceu viam regiam ad cor circulariter relegatur Atque hæc eſt illa noſtra; quam hic proponimus & propugnamus circulatio, quam quilibet certam, veram & indubiam eſſe, ex ante prolatis experimentis nobiſcum agnoſcet.

Nemo miretur nos à cæteris Medicis diſcedere, in eo quod cum Immortali *Williſio*, pulmones accenſionis focum ſtatuerimus, & cor hoc privilegio, ratione id ſuadente, exemerimus, Fatemur id nos egiſſe, at non immeritò: Juvat enim relictis Veterum atque recentiorum plurimorum authoritatibus, ratione certare, quam cum illis magno equidem veritatis diſpendio errare.

Non equidem diffitemur, multum de accenſionis loco diſceptari, quem omnes fermè cor, nonnulli è contra hepar ſtatuunt; *Williſius* vero cum ſuis, pulmones accenſionis focum ſtatuit, cujus nos exactam rationem, quam iſtorum omnium obſcuram diligentiam exoptamus æmulari. Hic in tractatu ſuo de accenſione ſanguinis, pulmones, relictis aliis in diverſum

ſum abeuntium opinionibus, non hæſitanter ſtatuit eſſe accenſionis focum, idque noſtro judicio rectiſſimè: quippe in pulmonibus eſt inſignis particularum diverſarum indolum concurſus: Nitrum enim aëreum, ſive ſal univerſale in pulmonibus ſanguini ſulphureo-ſalino miſcetur quo nitro denegato, nulla cruoris accenſio aut fermentatio ſequetur. Notum enim eſt quod ſimile non agit in ſimile. Verum nitrum reſpirantium animalium calorem, ſicut materia ſulphurea ignem perennat. Atqui in corde nullus eſt partium diverſarum concurſus: licet id Sylvius aſſeruerit; conſequenter ergo in corde nulla ſanguinis fermentatio aut accenſio peragitur. Lympha enim & chylus cum ſanguine non in corde concurrunt, ſed in vena ſubclavia; utique cum ex hiſce efferveſcentia cauſari neceſſe erat, ea non in corde, verum in vena prædicta oboriri magis rationi congrueret.

Sed nobis oggerunt, quoddam in intimis cordis receſſibus fermentum ſtabiliri, quod neutiquam vero conſentaneum eſſe poteſt: Quia ſanguis inſtar fluminis decurrens, cordis latera alluendo, continuò fermentum hoc fictitium penitus ablueret, ſicque

cor, hoc fermento semper foret destitutum. Sed sumamus, quod tamen nunquam dabimus; cor ejusmodi actioni esse destinatum: fermentatio quam inæqualiter & dispariliter in corde absolveretur, quia hic duæ & quidem amplæ cavitates offenduntur, in quibus sanguis per omnes suas particulas, exactè fermentari, & accendi nequit.

Secundo: Concesso in cordis recessibus fermento, mora intercedere deberet, ut in aliis cavitatibus, ore videlicet, ventriculo & præprimis quoque in intestinis, animadvertitur, hujus rei obvium in panificio habemus exemplum, ubi sicuti massa farinacea per aliquam moram cellis, donec acorem contraxerit, committitur: sic etiam massa sanguinea per debitam quandam moram, non solùm fermento suo immisceri, sed in corde quoque debita quadam mora manere deberet, ut ibi fermentatio & accensio legitimè procederent: verum in corde tantam sanguinis moram esse, id nemo per summam quidem diligentiam unquam annotare potuit, neque quisquam alius id verò exploravit, qui nos id ex vero edoctum eat. Et ponatur fermentum in corde, cur

non

non æque in aliis partibus inveniretur. cum ſanguis omnes corporis meatus perluat, quam in corde? ergo etiam abſurdum foret fermentum hoc ſolummodo in cordis receſſibus conſtituere. Deinde morâ in corde conceſſâ, ſanguis corrumperetur, & fermentationi prorſus inutilis redderetur; unde in limine καθ' ἡμέρο morborum vis & jugis frequentia ſtarent. Quod tamen ordinario fieri, æquum non eſſet. Etiam ſi effervefcentia ex acidis aliiſque conſtitueretur, ſenſibile frigus cordi continuo officeret, quemadmodum in febrium acceſſibus, omnia à frigore & aciditate nimia concutiuntur & tremunt.

Tertio. Si fermentum in intimis cordis penetralibus inveniretur: Quidni cordis fibræ perpetuo in motus convulſivos invitarentur? Unde cordis tremores & palpitationes; Horrendum miſeros mortales diſcruciarent, & tantum non exanimarent.

Itaque, hoc modo ſanguinis accenſionem abſolvi in pulmonibus ſtatuimus. Sanguis, exuviis ſuis ſalinis & ſulphureis in hepate depoſitis, ad cor multò defæcatior redit, exinde muſculoſis & tendinoſis ejus fibris contractis in pulmones ſumma rapiditate

exantlantur: ut ibi particulæ sulphureæ, & salinæ maxime volatiles, cum advertiente nitro aëreo accendantur & rarescant: his ita peractis, sanguis per venam pulmonariam sinistrum cordis thalamum iterum subit, ejusque penetralia perluit, in quo nulla ejus percipitur mutatio, aut accensio peragitur. Quod liquet ex eo, si vena pulmonaria, sic dicta, vinciatur & versus pulmones abscindatur. Videbimus sanguinem arteriosum è sinistro cordis ventriculo prodeuntem, à sanguine in venâ pulmonaria contento, ne ad minimum quidem differre. His addite: quod nulli cordis ventriculi aliquod fermentum acidum, aliudve in se gustatoribus, & summo nisu inquirentibus exhibent: hoc enim nuperè curiositatis ergo, in variis mediæ magnitudinis canibus sedulò sed frustrà (præsente Dom. *Joh. van Dueren*, *Med. Doct.* &c. cæterisque Medicis & Chirurgis) quæsivimus: Nam saporem ejus sanguinis qui est in ventriculo sinistro nihil differre à sanguinis arteriosi sapore qui est in arteriis, revera deprehendimus: utriusque enim ventriculi periculum faciendo, salsedinem muriaticam paulò intensiorem offendimus in dextro, quam in sinistro.

Rectè

Rectè itaque concludimus ex his, quæ dicta sunt, nullum revera in corde dari fermentum, nisi etiam dicatur esse per totum corpus diffusum, multò minus ullam in corpore institui fermentationem peculiarem. Cum Doctissimo igitur *Willisio* statuimus, cor tantummodo musculum esse sanguini (mediantibus arteriis) in universum corpus propellendo unicè destinatum: Hinc *Hipp. Lib. de corde* expresè, cor musculum nuncupat: ἡ καρδίη (inquit) μῦς ἐστὶ κάρτα ἰσχυρὸς Cor est musculus valde fortis: & *Galenus* L. 1. de *motu musc.* ligamenta robustissima & tendinibus similia intra cordis ventriculos constituit, cujus dexter ventriculus, sanguinem, ne violenter pulmonibus irruat, retardationis gratia suscipit, ut hic minutis portionibus regulariter subeat: hic etiam in sinistro ventriculo ne motu velocissimo arterias, totumque habitum corporis pertranseat, in cursu nonnihil remoratur. Ast pulmones unicum accensionis sanguinis focum esse, multis huc usque argumentis, hinc illinc petitis astruximus, cæteris narrandis supersedebimus; contenti potius pondere, quam numero contendere. Si quis interea

plura de aëris nitrositate scire aveat, eundem *Willisium* consulat, aliosque authores, qui hanc telam pertexerunt.

Accensionis fonte sic stabilito, aliæ se offerunt partes huic inservientes: ut Lien, Hepar, & in viris seminalis materia; ad Hepar quippe sanguis lienaris per venam portæ vehitur, à fæcibus sulphureis & salinis expurgatur, sicque iterum ad cor & deinceps ad ipsos pulmones reducitur.

In hepate quoque blandam effervescentiam peragi constat: nam sanguis lienaris per venam portæ advectus, & arteriosus, habent variæ indolis particulas, cum uterque hic sanguis invicem in hepate occurrat, & mutuum comprehendat (ut in Miscellis Chymicis, ubi salia volatilia sulphureis & lixiviis commissa, ilico effervescentiam proritant, quod evidenter apparet ex commixtione spiritus salis armnoiaci, cum spiritu vini vel therebinthinæ) non potest non effervescentia quædam concipi; quemadmodum in hisce chymicis, quæ variis constant particulis, usque ad effervescentiam concipiendam aptis, sic etiam lienaris sanguinis particulæ, una cum diversis arteriosi sanguinis parti-

particulis, in hepate invicem mixtæ, pollent & ipsæ inter se effervescentiam concitare: Rationes suggerit ipsa utriusque sanguinis quoad ejus particulas, diversitas; una enim particula aliam exterminare, eique dominari nititur, quod cum alia pro viribus resistere molitur, oritur illa, quam vidèmus effervescentia à nobis obiter asserta.

Jam ad seminale testium fermentum perveniamus, cujus beneficio purpurea sanguinis massa afflata, maximè vigescit & exaltatur. Etenim in ætate juvenili & florida percipimus cruorem pedetentim ad perfectionem tendere, usque dum ipse, ad ipsum perfectionis statum accesserit. Sed simul ac eum gradum fuerit assecutus, idem seminali fermento paulatim decrescente pauperior & minus volatilis fit sanguis.

Secundo. Qui semen suum aut illicito modo frequenter ejaculantur, aut Gonorrhæâ involuntariâ vexantur, eorum vires hac ratione summoperè debilitantur, & immensum prosternuntur.

Tertio. Seminis corruptiones ejusque in fœminis obstructiones, sive

ſuppreſſiones, menſtruis excretionibus exitum præcludentes; mirum quantum corpus immutent, illudque vigore priſtino depopulentur.

Semen aquoſum, corpus reddit Hydropicum & maximè infirmum, nec non infæcundum & ſterile; non ſecus ac arvus nimio liquore madeſcens nullos aut valde imperfectos fructus producit.

Dantur adhuc quædam alia ſanguinis perfectioni apprimè conducentia, ut primæ coctionis viſcera, & laticis lymphatici, ex glandulis emanantis, permixtio, & veterum partium, puta ſeri, ſalis, ſulphuris, nec non terreſtris incraſſamenti, per innumeros poros, meatuſque ſenſibiles, pariter & inſenſibiles excretio & evacuatio: verum id argumentum à pluribus pro dignitate abundè tractatum (quos adire cuilibet licet) à nobis de novo retractari non eſt neceſſum, verum id tantiſper digito attigiſſe ſufficiat.

Plura nunc temporis non addemus, cum quod abundè Tractatulum noſtrum, argumentis ab experientia depromptis confirmaverimus; tum quod brevitati, quantam quidem res ipſa

ipsa expostulabat ex animi quodam voto studuerimus, quæ omnia an probè fuerimus assecuti, quilibet æquus rerum æstimator dijudicet.

FINIS.

INDEX RERUM

Quæ in hoc Opuſculo continentur.

A.

O 5 Bu-

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

L.

M.

O.

P.

R.

San-

S.

T.

V.

Urina

FINIS.

CA-

CATALOGUS OPERUM

Auctoris

Hactenus editorum.

Latini.

Anatomia Reformata.
Anatomia Practica Rationalis.
Praxeos Medicæ Idea nova.
Lexicon Medicum Græco-Latinum.

Belgici.

Nieuw-ligtende Praktijk der Medicijnen en Chymie.
Nieuw-hervormde Anatomie.
Konst-kamer der Chirurgie.
Kartesiaanse Academie, ofte Institutie der Medecijnen.
Verhandelinge van 't Podagra en Jigt.
——— Scheurbuik en fermentatie.
——— Pokken en des selfs na-sleep.
——— Kinder-siekten.
——— Coffeé.

Col-

Collectanea Medico Physica, ofte Hollands Jaar-Register van allerlei Observatien.

Schou-burg der Ruphen, Wormen, Maden en vliegende diertjes.

F I N I S.